CORRUPTION
RESEARCH CENTER
BUDAPEST

Orosz állami befolyás a magyar online hírportálokra 2010-2017

Budapest, 2018. március 19.

<ez az oldal szándékosan üres>

CORRUPTION RESEARCH CENTER BUDAPEST

CRCB

Orosz állami befolyás a magyar online hírportálokra 2010-2017

<ez az oldal szándékosan üres>

The Corruption Research Center Budapest was created in November 2013 in response to the growing need for independent research on corruption and quality of government in Hungary. Hence, the Center was established as a non-partisan think tank independent of governments, political parties or special interest groups. The aims of the Center are to systematically explore the causes, characteristics, and consequences of quality of government, problems of corruption, and regulatory failures using an inter-disciplinary approach. The Center also aims to help citizens to hold governments accountable through the use of empirical evidence.

Orosz állami befolyás a magyar online hírportálokra 2010-2017 /
The impact of Russia's state-run propaganda apparatus on online media in Hungary – 2010–2017

A kutatásra magyar állampolgárok támogatásával került sor
/ The research was supported by Hungarian citizens

Supporting partner:

3gteam ltd: http://www.3gteam.hu/

Staff:

Mikós Hajdu	research fellow
Hanna Fölsz	research assistant
Balázs Molnár	software engineer
Zsanna Nyírő	research fellow
Júlia Orbán	administrative assistant
István János Tóth	managing director

Experts:

Katalin Andor,	economist
Katalin Goldstein	language consultant
Jenő Gyenese	software engineer
Magda József	lawyer
Zoltán Kelemen	lawyer
Attila Székely	procurement specialist

Corruption Research Center Budapest
e-mail: info@crcb.eu
internet: http://www.crcb.eu/

Date of publication: March 19th 2018

<ez az oldal szándékosan üres>

"The model offers insight into a number of observations and puzzles about the functioning of dictatorships. First, it shows how modern autocracies can survive while employing relatively little violence against the public. Repression is not necessary if mass beliefs can be manipulated sufficiently by means of censorship, co-optation, and propaganda."

(Guriev & Treisman, 2015)

„A parancsra való cselekvés, azaz az engedelmesség bizonyos értelemben megszünteti ugyan a szabadságot, de nem teszi az embert mindjárt rabszolgává. Ezzé a cselekvés indítéka teszi. Ha a cselekvés célja nem magának a cselekvőnek, hanem a parancsolónak haszna, akkor a cselekvő rabszolga, s önmagának haszon nélkül való. De oly államban és kormányzatban, ahol az egész nép üdve, nem pedig a parancsolóké, a legfőbb törvény, ott azt, aki mindenben a legfőbb hatalomnak engedelmeskedik, nem önmagára nézve haszon nélkül való rabszolgának, hanem alattvalónak kell mondani. Ezért az az állam a legszabadabb, amelynek törvényei az egészséges észen alapszanak: mert ott mindenki szabad lehet, ha akar, azaz teljes lélekkel az ész vezetése szerint élhet."

(Spinoza, 1978 [1670]: 235)

<ez az oldal szándékosan üres>

Tartalom

Abstract 11
Összefoglaló 12
Vezetői összefoglaló 14
Háttér 14
Eredmények 16
Tanulságok 20
Bevezetés 21
Az elemzés célja és módszere 21
Összefoglalás 26
A tanulmány szerkezete 33
Következtetések és tanulságok 34
1. Elemzési irányok, modellek és indikátorok 37
1.1. Orosz vonatkozású negatív tartalmú cikkek hiánya 37
1.2. Egy fontos szóhasználati különbség: migráns vagy menekült 40
1.3. A menekültek megbélyegzése, dehumanizálása: "ha migráns, akkor terror és erőszak" 43
2. Portálok és adatok 50
2.1. Az elemzett portálok 50
2.2. Adatok és alapstatisztikák 59
2.3. Tendenciák 64
3. Kvalitatív vizsgálatok – esettanulmányok 67
3.1. "Putyin" a mindenegyben.com blog-on 67
3.2. "Putyin" szókörnyezetének elemzése 71
3.3. A Navalnij eset feldolgozásának különbségei 77
4. Kvantitatív vizsgálatok 83
4.1. Az origo.hu és az index.hu: 2010-2017 83
Az orosz kormány számára érzékeny témák 83
Migráns vagy menekült? 86
Migráns és terror 89
Migráns és erőszak 93
4.2. A kilenc portál: 2015-2017 95
Az orosz kormány számára érzékeny témák 95
Migráns vagy menekült? 101

Migráns és terror 106
Migráns és erőszak 113
4.3. A portálok távolsága: a hidfo.ru és a többiek 120
Egy egyszerű kvantitatív szemantikai megközelítés 120
Orosz Állami Propaganda Vektor (OAPV) 122
Negatív ügyek, terror, erőszak és migránsok 127
Milyen messze van Moszkva? 132
Irodalom 133
Mellékletek 140
M1. Az orosz bel- és külpolitika kronológiája - 2013-2017 141
M2. A magyar-orosz államközi kapcsolatok kronológiája – 2010-2017 148
M3. Kik írják a hidfo.ru-n megjelenő cikkeket és a mindenegyben.com-on megjelenő Putyinnal kapcsolatos cikkeket – nyelvi profilalkotás 152
Bevezetés 152
A vizsgálat menete 152
A hidfo.ru 153
A mindenegyben.com 157
Irodalom 159
M4. A portálok nyelvi távolsága – az alkalmazott kvantitatív nyelvészeti eljárás matematikai háttere 160

Abstract

In this paper we investigate the impact of Russia's state-run propaganda apparatus on the Hungarian online media using methods of content analysis. During the analysis we downloaded and put into a database the articles of nine Hungarian online portals from 2010 to 2017 (888.hu, hidfo.ru, index.hu, lokal.hu, magyaridok.hu, mindenegyben.com, mno.hu, origo.hu and pestisracok.hu) We analyse 1 million articles and more than 278 million words in total. We compare the content of pro-governmental news portals (888.hu, lokal.hu, magyaridok.hu and pestisracok.hu) to the articles published by the par excellence Russian propaganda portal, the hidfo.ru using statistical methods. Based on the results of linguistic profiling, the articles of hidfo.ru show Russian language features and they are translation from a foreign language.

We investigate four issues: (i) the coverage of negative or sensitive issues and events concerning the Russian government or Russian politics; (ii) the usage of word "migrants " or "refugees"; (iii) the interconnections of themes "migrants" and "terror" and (iv) "migrant" and "violence". For testing our hypothesis, we ran logistic regression estimations using different subsamples of articles. Our results support the existence of impact of the Russian's state-run propaganda apparatus on the Hungarian online media, especially on the pro-governmental online news portals. One unanticipated finding of our research is that the mindenegyben.com, which is a very popular site on Facebook, tends to follow partially the Russian's state propaganda in its articles concerning Russian's topics. The analysis of articles published from 2010 to 2017 in index.hu and origo.hu points out that after the origo's editor in chief was fired for political reasons the language of origo.hu changed and the portal started to use the terms and the language promoted by the Russian' state propaganda in a somewhat more forceful way. The analysis of articles published from 2015 to 2017 by the nine online portals supports the existence of the impact of the Russian's state-run propaganda apparatus on the Hungarian pro-governmental online media. The results of statistical analysis point out that the pro-governmental portals publish articles on negative or sensitive issues concerning Russian government or Russian politics less frequently than the news portals independent from the Hungarian government.

Besides that, the analysis demonstrates that amongst the pro-governmental portals the discourse of 888.hu and the lokal.hu concerning "migrant" and the interconnection of topics of "migrant" and "terrorist" and "migrant" and "violence" do not differ significantly from the discourse used by hidfo.ru. In addition, the other pro-governmental news portals as the pestisracok.hu and the magyaridok.hu are statistically much closer to the hidfo.ru, than the non-governmental portals, the mno.hu and the index.hu. Thus, while the magyaridok.hu, pestisracok.hu, 888.hu and lokal.hu are indirectly financed by the Hungarian government from advertisements of state-owned enterprises and ministries, they seem to operate similarly such as portals that are members of the Russian's state-run propaganda apparatus concerning the issues analysed in our paper.

Keywords: content analysis, Hungary, online media, Russian state propaganda

Összefoglaló

Az alábbi tanulmányban az orosz állami befolyás lehetőségét vizsgáljuk a magyar online portálokra kvantitatív és kvalitatív tartalomelemzés segítségével. Az elemzés során 2010-2017 közötti időszakban kilenc magyar nyelvű portál (888.hu, hidfo.ru, index.hu, lokal.hu, magyaridok.hu, mindenegyben.com, mno.hu, origo.hu és a pestisracok.hu) cikkeit töltöttük le az internetről és rendeztük adatbázisba. Összesen több mint 1 millió cikket, és 278 millió szót dolgozunk fel és elemezünk. Az elemzés során a kormányközeli portálok (888.hu, lokal.hu, magyaridok.hu és pestisracok.hu) és a kormánytól független portálok (mno.hu és index.hu), valamint origo.hu tartalmát hasonlítjuk statisztikai eszközökkel a hidfo.ru-n megjelent cikkekhez. A nyelvi profilalkotás eredményei alapján a hidfo.ru cikkei orosz nyelvi sajátosságokat mutatnak és idegen nyelvről való fordítások.

Négy területet vizsgálunk: (i) az orosz kormányzat vagy az orosz politika számára érzékeny, illetve negatív tartalmú témák megjelenését; (ii) a portálokon a „migráns" és „menekült" szavak használatát; (iii) a "migráns" és a „terror" témák, valamint, (iv) a "migráns" és "erőszak" témák összekapcsolását. A tesztelés során logisztikus regressziós modelleket futtatunk a cikkek különböző almintáin. A kapott eredmények alátámasztják az orosz állami propaganda hatásának létezését a magyar online médiára, különösképpen a kormányközeli sajtóra. A kutatás egyik nem várt eredménye, hogy a facebook-on nagyon népszerű oldal, a *mindenegyben.com* orosz tárgyú cikkeiben az orosz állami propagandagépezet cikkeihez áll nagyon közel. Az index.hu-n és az origo.hu-n 2010-2017 között megjelent cikkek vizsgálata arra mutat, hogy az origo.hu főszerkesztőjének politikai okokból való eltávolítása után az origo.hu erősebben kezdte használni az orosz propaganda által is alkalmazott nyelvezetet. A kilenc portál 2015-2017 között megjelent cikkeinek vizsgálata alátámasztja azt, hogy az orosz állami propaganda hatással lehet a magyar kormányközeli médiára. A magyar kormányhoz közelálló portálok jóval kevésbé tartalmaznak az orosz fél számára kedvezőtlen cikkeket, mint a magyar kormánytól független index.hu vagy mno.hu. Ezen túl a portálok fogalomhasználatát és a migráns és terror, valamint a migráns és erőszak kategóriák közötti összefüggéseket vizsgálva azt találjuk, hogy a kormány-közeli portálok közül a 888.hu és a lokal.hu statisztikailag nem térnek el szignifikánsan a hidfo.ru propaganda portáltól.

Ezen túl a pestisrácok és a magyaridok.hu is jóval közelebb van a *par excellence* orosz hírportálhoz, a hidfo.ru-hoz minden vizsgált szempont szerint, mint az mno.hu, vagy az index.hu. A magyaridők.hu, a pestisrácok.hu, és különösen a lokal.hu valamint a 888.hu, miközben állami hirdetési kiadásokon keresztül jelentős mértékben a magyar kormány finanszírozza őket, az általunk elemzett szempontok szerint nagyon hasonlóan működnek, mint az orosz állami propagandagépezet részének tekinthető portál, a hidfo.ru.

Kulcsszavak: tartalomelemzés, Magyarország, online média, orosz állami propaganda

<ez az oldal szándékosan üres>

Vezetői összefoglaló

Háttér

1. Magyarország húsz éve, 1999. március 12. óta, teljes jogú tagja az Észak-atlanti Szerződés Szervezetének, a NATO-nak, és 2004. május 1. óta tagja az Európai Uniónak. A „nyugathoz", Európához tartozni -- ez volt többek között a XVIII. század végén és a XIX. század elején a felvilágosodás magyarországi képviselőinek, az 1848-as magyar forradalomnak és szabadságharcnak, az 1956-os forradalomnak, és az 1989-es politikai fordulatnak az egyik legfontosabb célja.

2. Jelen elemzés elkészítését, és az ezt megalapozó kutatás lebonyolítását magyar állampolgárok pénzügyi támogatása és önkéntes munkája tette lehetővé. Olyan magyar állampolgároké, akik számára fontos az, hogy tisztán lássanak, akik számára fontos hazánk, Magyarország jövője. Óriási megtiszteltetés a CRCB kutatói számára ez a tény. Áldozat és bizalom, amelynek úgy kívánunk megfelelni, hogy kifogástalan, széles empirikus alapon álló, tárgyilagos elemzést igyekszünk letenni az asztalra. Csak így juthatunk el új tudományos eredményekhez, és ezzel együtt, a számunkra egyedüli módon, csak így, a tények erejével tudunk hozzájárulni a témára vonatkozó tisztázó vitákhoz.

3. Kilenc magyar nyelvű online portál 2010 január 1. és 2017 december 31. között megjelent cikkeit elemezzük kvantitatív és kvalitatív tartalomelemzés, valamint kvantitatív szemantika eszközeivel. Az alábbi portálokról van szó: 888.hu; hidfo.ru; index.hu; lokal.hu; magyaridok.hu; mno.hu; mindenegyben.com; origo.hu; pestisracok.hu.

4. A kutatás során összesen 1.027.653 újságcikket dolgoztunk fel.

5. Arra keressük a választ, hogy létezik-e, kimutatható-e tartalmi hasonlóság, vagy *ad absurdum* egyezés az orosz állami propaganda egy magyar nyelvű online portálja (hidfo.ru) által sugárzott üzenetek és a magyar ezen belül pedig különösképpen a kormányközeli online portálok tartalma között. Az utóbbiak nyelvezetének, kijelentéseinek, tematikai sajátosságainak vizsgálata, témáinak logikai elemzése során találunk-e egyezőségeket az állami orosz propagandával; találunk-e nyomokat arra, hogy a kormányközeli magyar online média követi, másolja az állami orosz propaganda által sugárzott logikát, megfogalmazásokat, tematikát. Ha igen, akkor ezt olyan jelnek kell tekintenünk, hogy az orosz állami propaganda hatással van a magyar online médiára.

6. A tanulmányban a cikkeket négy szempontból elemezzük: (i) az orosz kormány számára kényes és kellemetlen ügyek megjelenését vagy elhallgatását; (ii) a menekültek megnevezésének szóhasználatát („migráns" vagy „menekült"); (iii) a „migráns" és a „terror" valamint „terrorista" szavak összekapcsolódásának valószínűségeit; (iv) a „migráns" és az erőszakra vonatkozó szavak összekapcsolódásának valószínűségeit. A négy szempont alapján több módszer felhasználásával meghatározzuk a portálok egymáshoz való távolságát és

felrajzoljuk az így kapott térképet. A disztributív szemantika eszközeivel vizsgáljuk a portálok közötti nyelvi hasonlóságot. Végül meghatározzuk, hogy az egyes kormányközeli és a kormánytól független portálok milyen távolságra vannak az orosz propaganda portáltól, a hidfo.ru-tól, azaz nyelvi, tartalmi szempontból hol helyezkednek el egy képzeletbeli térképen Moszkvához képest.

7. Az elemzés nem jött volna létre, ha nem lennének egyre nyilvánvalóbb jelei az erősödő orosz befolyásnak Magyarországon. Illetve, ha nem látnánk nap mint nap azt a hatékony, és, meggyőződésünk, messzemenően a modern tudomány, és a digitális forradalom eredményeire épülő orosz kormányzati propagandát, amely az európai országok és az USA belpolitikájának befolyásolására irányul.

10. Még egy szempont indokolta azt, hogy ebben a munkába belevágtunk. Ez pedig a magyar médiarendszerben az utóbbi időben bekövetkezett jelentős változások. 2017-ben Magyarországon a vidéki nyomtatott sajtó szinte teljes egésze a kormányhoz közel álló üzletemberek kezébe került. Ez a változás a fentieken túl is indokolja annak vizsgálatát, hogy ebben a médiaszerkezetben a kormányhoz közelálló online hírportálokat mennyire érintheti az orosz állami propaganda befolyása. Ha itt kimutatható ez, akkor valószínűleg a többi, a kormányhoz közelálló médiaszereplőnél sem kizárt egy ilyen hatás, és ez a kormány irányítása alatt álló közmédiánál még erősebb lehet.

Eredmények

1. A kutatás nullhipotézise az volt, hogy az általunk elemzett szempontok szerint számottevő különbségek mutathatók ki a magyar online média (ezen belül a kormányközeli media) és az orosz állami propaganda portál, a hidfo.ru tartalmi jellemzői között. Nem várunk tehát semmilyen egyezést.

2. Másrészt azt várjuk, hogy a kormányközeli média semmivel sincs közelebb az orosz állami propagandát sugárzó hidfo.ru-hoz, mint a kormánytól független online portálok.

3. A kapott eredményeink arra mutatnak, hogy mindkét hipotézisünket el kell vetnünk.

4. Több általunk vizsgált szempontból empirikus bizonyítékokat találtunk ugyanis arra, hogy vagy nem mutatható ki statisztikai különbség, vagy közeli hasonlóság figyelhető meg az orosz állami propaganda portál által közvetített tartalmak, fogalmak, és implicit állítások, valamint a magyar online portálok megfelelő szempontú jellemzői között. A 888.hu, a lokal.hu, a pestisracok.hu (mind kormányközeli portálok), valamint a mindenegyben.com esetében egy, vagy több vizsgálati szempont szerint azt találtuk, hogy ezek a portálok nem térnek el számottevően a hidfo.ru-ban megjelenő tartalmi jellemzőktől. Ezeket az eredményeket a kvalitatív tartalomelezmés eredményei is alátámasztják.

5. Megfigyelhető volt továbbá, hogy az egyik legnagyobb magyar hirportál - az origo.hu – nyelvezete számottevően megváltozott, miután 2014 nyarán politikai okokból eltávolították a portál főszerkesztőjét. Ezek után az origo.hu kimutathatóan közeledett az orosz állami propagandagépezet által használt nyelvezethez.

6. Az egyes portálok cikkeinek tartalomelemzése arra mutat, hogy a magyar kormányközeli portálok az időszak egészében igyekeztek kevés teret adni az orosz kormány számára kellemetlen, kerülendő témáknak, sokkal kevésbé foglalkoztak velük, mint a kormánytól független portálok. Ezt a jelenséget az orosz állami befolyás jeleként értelmezhetjük. Az online portálok tartalmi elemeit összehasonlító többtényezős becslések eredmények arra mutatnak, hogy az orosz kormány számára kellemetlen, negatív témák aránya a pestisrácok.hu, a lokal.hu, és a mindenegyben.com portálokon nem tér el szignifikánsan a hidfo.ru-n látott rendkívül alacsony aránytól. E kormányközeli portálok tehát éppen úgy viselkedtek ezen a téren, mint a hidfo.ru.

7. Az elemzés eredményei szerint a „migráns” szó használatában nincs szignifikáns különbség a hidfo.ru és a magyar kormányhoz közeli 888.hu között. A 888.hu e téren olyan, mint egy orosz állami propaganda portál. A cikkek hosszúságát is figyelembe vevő becsléseink szerint a kormányközeli portálok fogalomhasználata szignifikánsan eltér ugyan a hidfo.ru-tól, de az is igaz, hogy e portálok jóval közelebb állnak a hidfo.ru-hoz, mint a kormánytól független portálok.

8. A ”migráns” és a terror összekapcsolását, a lokál.hu-n és a hidfo.ru-n megjelent cikkek esetében találhatjuk meg leginkább. A lokal.hu e téren nem különbözik számottevően az orosz propaganda portáltól, a hidfo.ru-tól.

9. A többtényezős becslések szerint a ”migráns” és a terror összekapcsolása esetében egyes kormányközeli portálok teljesen átvették az orosz állami propaganda logikáját. Ebből a szempontból nincs számottevő különbség a hidfo.ru és a 888.hu, valamint a lokal.hu között. A magyar kormányhoz közelálló híroldalak e téren úgy működnek, mint egy orosz propaganda oldal, nem térnek el szignifikánsan a hidfo.ru-tól. Az origo pedig közelebb van az orosz propagandához, mint a kormánytól független portálok.

10. A “migráns” és az erőszakra utaló szavak összekapcsolását leggyakrabban a hidfo.ru cikkeiben lehetett megfigyelni: a ”migráns” szót tartalmazó cikkeken belül a hidfo.ru cikkei tartalmaznak leggyakrabban erőszakra utaló szavakat. E tekintetben a hidfo.ru-hoz legközelebb a mindenegyben.com-ot és a 888.hu-t, legtávolabb tőle pedig az origo.hu-t és az mno.hu-t találjuk.

11. A “migráns” szó és az erőszakra utaló szavak összekapcsolására vonatkozó többtényezős becslési eredményeink szerint a magyar kormányhoz közeli, a kormány által támogatott portálok viselkednek a leginkább hasonló módon az orosz állam által működtetett propagandagépezethez tartozó portálhoz.

12. A kvantitatív szemantikai elemzések arra mutatnak, hogy a hidfo.ru nyelvezetéhez legközelebb kormányközeli portálok állnak.

13. Ha együtt figyeljük meg az orosz állami propaganda két gyakran megjelenő implicit állítását: a *„ha migráns, akkor terror”* és a *„ha migráns, akkor erőszak”*, akkor azt láthatjuk, hogy a kormányközeli portálok és az orosz állami propaganda portál, a hidfo.ru nagyon közel vannak egymáshoz. A magyar kormányközeli portálok körülölelik az utóbbit.

A vizsgált portálok helyzete a “migráns & TERROR”, valamint a “migráns & EROSZAK” kategóriapárok által meghatározott koordinátarendszerben, 2015.09-2017.12, N = 475.617

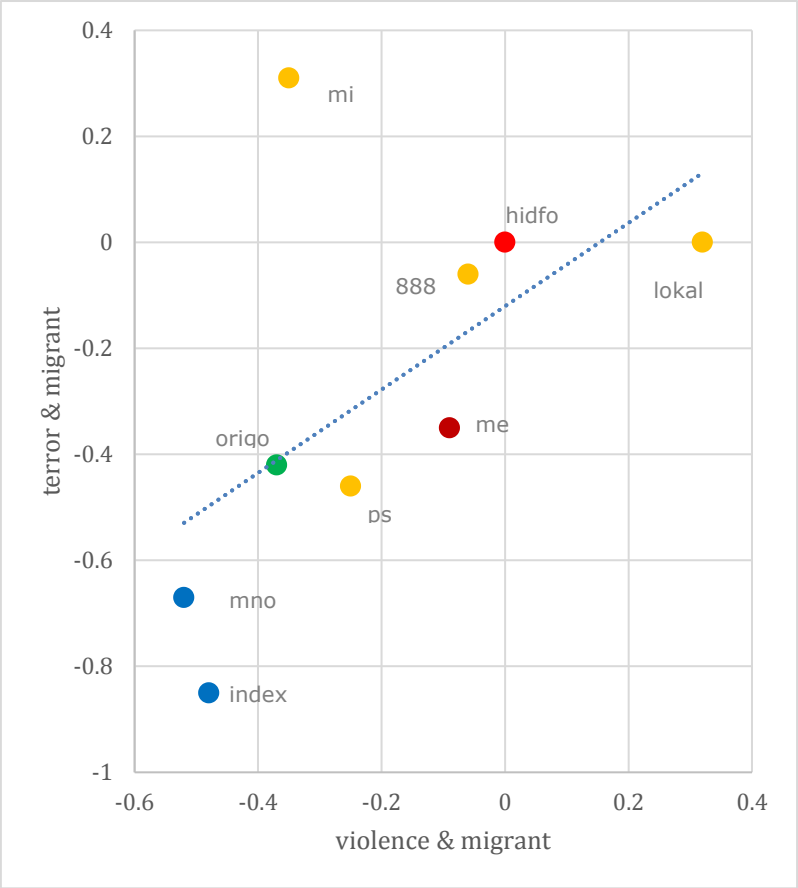

Megjegyzés: az egyes portálok koordinátáit a cikkek megjelenésének idejével (harmadévek) és a cikkek hosszával (szavak száma) kontrolláltuk
mi: magyaridok.hu; ps: pestisracok; me: mindenegyben.com
Piros kör: hidfo.ru
Bordó kör: mindenegyben.com
Zöld kör: origo.hu
Sárga körök: kormányközeli portálok
Kék körök: kormánytól független portálok
X tengely: „ha migráns, akkor erőszak” implicit állítás elfogadása, magasabb érték azt jelenti, hogy a cikkek nagyobb arányában jelenik ez meg
Y tengely: „ha migráns, akkor terror” implicit állítás elfogadása, magasabb érték azt jelenti, hogy a cikkek nagyobb arányában jelenik ez meg.
Referencia: hidfo.ru, [0,0] koordináta.
Forrás: CRCB

14. Ha a portáloknak hidfo.ru-tól mért, az elemzési eredményekből számított, távolságát Moszkvától mért földrajzi távolságokra váltjuk át, akkor a 888.hu olyan messze van Moszkvától, mint egy kis Moszkva környéki város, Dubna; a lokal.hu, mint Voronyezs; a magyaridok.hu, mint Csernobil; a pestisracok.hu, mint Zsitomir; az origo.hu pedig, mint Volgográd. A portálok közül egyedül az index.hu és az mno.hu van Magyarországon.

Táblázat: A vizsgált portálok Moszkvától (hidfo.ru-tól) mért képzeletbeli földrajzi távolsága, 2015.09-2017.12, N = 475.617

Portálok	Az adott portál távolsága a hidfor.ru-tól[1]	Városok	Az adott portál képzeletbeli távolsága Moszkvától[2] km	Az adott város földrajzi távolsága Moszkvától[2]
index.hu	100	Budapest	1480	100
mno.hu	92	Miskolc	1353	91
origo.hu	57	Volgograd	895	60
pestisracok.hu	54	Zsitomír	830	56
magyaridok.hu	48	Csernobil	680	46
mindenegyben.com	37	Penza	541	37
lokal.hu	33	Voronyezs	464	31
888.hu	9	Dubna	112	8
hidfo.hu	0	Moszkva	0	0

1: „ha migráns, akkor TERROR" és „ha migráns, akkor EROSZAK" implicit állítások esélyének becsléséből származó adatok alapján számított távolságok, ha index.hu és hidfo.ru közötti távolság = 100.
2: ha Budapest és Moszkva közötti távolság = 100; földrajzi távolságadatok forrása: http://bit.ly/2G0vrnR
Forrás: CRCB

14. A kvalitatív és kvantitatív tartalomelemzés és kvantitatív szemantikai vizsgálatok eredményei alapján megállapíthatjuk, hogy a kormányközeli portálok fogalomhasználata, üzenetei nagyon közel állnak a hidfo.ru-n megjelenő tartalomhoz. Tehát a 888.hu, a lokal.hu, a magyaridok.hu, és a pestisracok.hu online portált nemcsak kormány-közelinek hívhatjuk, hanem orosz állami propaganda-közelinek is.

Tanulságok

1. Elemzésünket első lépésnek tekintjük. Mind az elemzett portálok körét, mind az általunk figyelembe vett elemzési szempontokat, mind a használt módszerek körét érdemes és szükséges lenne kibővíteni és az elemzést elmélyíteni.

2. Kiinduló hipotézisünk az volt, hogy nem mutatható ki egyezőség, illetve hasonlóság az általunk vizsgált szempontokból vizsgált magyar online hírportálok és a hidfo.ru tartalma között. Nem fogunk találni semmilyen jelet az orosz állami propagandagépezet hatására. A kapott eredmények alapján azonban el kellett vetnünk az azonosság kizárására vonatkozó kiinduló hipotézisünket. És el kell vetnünk azt a gyengébb feltételezésünket is, hogy nincs különbség a kormányközeli és a kormánytól független portálok között az orosz propaganda elfogadását, követését illetően. Az orosz propagandától ugyanis legtávolabb az index.hu és az mno.hu legközelebb pedig a kormányközeli portálok helyezkednek el. A kvantitatív tartalomelemzés és az ennek adatait felhasználó regressziós becsléseink eredményei szerint a vizsgált kormány-közeli portálok orosz állami propaganda-közeli portáloknak is tekinthetők.

3. Ezek szerint nem kizárt az orosz állami befolyás a magyar online portálokra, és ezek közül kizárólag a kormányközei portálokra. Ami itt érdekes és talán különleges, hogy míg más országokban az állam intézményei igyekeznek elejét venni az ilyen befolyásnak, igyekeznek korlátozni ezt, mint nem kívánatos jelenséget, addig Magyarországon nem ez a helyzet. Itt ugyanis, úgy tűnik, maga a magyar kormány nyitja tágra a kaput az orosz állami propaganda előtt. Más országokban e propaganda facebook vagy twitter felhasználók közvetítésével, spontán aktivitásával fejti ki hatását, mint például Spanyolországban a katalán népszavazások, vagy Olaszországban a legutóbbi választáskor, vagy USA-ban az elnökválasztás előtt és alatt. Magyarországon a facebook-on, vagy twitteren keresztüli befolyásról nem rendelkezünk adatokkal. De az biztos, hogy nálunk nem a hidfo.ru a vezető portál e tekintetben (a hidfo.ru látogatottsága nagyon alacsony), hanem éppenséggel az állami hirdetéseken keresztül nagymértékben finanszírozott kormányközeli portálok. A közösségi média valószínűsíthető szerepét leszámítva ezeken keresztül érkeznek a magyar olvasóközönség szélesebb rétegeihez leginkább az orosz állami propaganda üzeneteivel ekvivalens tartalmú üzenetek. A kormányközeli portálok veszik át leginkább, illetve alkalmazzák leginkább az orosz állami propaganda által is sugalmazott fogalmakat és implicit állításokat. Paradox, de mindezt az aktivitásukat nem kis részben magyar adófizetők finanszírozzák.

Bevezetés

Az elemzés célja és módszere

Mit elemzünk?

1. Magyarország húsz éve, 1999. március 12. óta, teljes jogú tagja az Észak-atlanti Szerződés Szervezetének, a NATO-nak, és 2004. május 1. óta tagja az Európai Uniónak. A „nyugathoz", Európához tartozni -- ez volt többek között a XVIII. század végén és a XIX. század elején a felvilágosodás magyarországi képviselőinek, az 1848-as magyar forradalomnak és szabadságharcnak, az 1956-os forradalomnak, és az 1989-es politikai fordulatnak az egyik legfontosabb célja.

2. Jelen elemzés elkészítését, és az ezt megalapozó kutatás lebonyolítását magyar állampolgárok pénzügyi támogatása és önkéntes munkája tette lehetővé. Olyan magyar állampolgároké, akik számára fontos az, hogy tisztán lássanak, akik számára fontos hazánk, Magyarország jövője. Óriási megtiszteltetés a CRCB kutatói számára ez a tény. Áldozat és bizalom, amelynek úgy kívánunk megfelelni, hogy kifogástalan, széles empirikus alapon álló, tárgyilagos elemzést igyekszünk letenni az asztalra. Csak így juthatunk el új tudományos eredményekhez, és ezzel együtt, a számunkra egyedüli módon, csak így, a tudomány erejével tudjuk szolgálni hazánkat.

3. A vizsgálat során kilenc magyar nyelvű online portál cikkeit elemeztük 2010 január 1. és 2017 december 31. közötti időszakban. Ezek a portálok az alábbiak voltak: 888.hu; hidfo.ru; index.hu; lokal.hu; magyaridok.hu; mno.hu; mindenegyben.com; origo.hu; pestisracok.hu.

4. Összesen 1.027.653 újságcikket dolgoztunk fel egy általunk létrehozott elemző szoftver (AAA) segítségével. Ez összesen mintegy 280 millió szó elemzését jelentette. A vizsgált korpusz (az összes vizsgált tartalmi elem) helyközök nélkül 1,8 milliárd karaktert tartalmaz. A vizsgált több mint egymillió újságcikk alapadatait közzétesszük e tanulmány mellékleteként.

Hogyan elemzünk?

5. A kutatás során – a big data módszereit is felhasználva - kvantitatív és kvalitatív tartalomelemzés segítségével arra keressük a választ, hogy létezik-e, kimutatható-e tartalmi hasonlóság, vagy *ad absurdum* egyezés az orosz állami propaganda portál – hidfo.ru – által sugárzott üzenetek és a magyar ezen belül pedig különösképpen a kormányközeli online portálok tartalma között. Az utóbbiak nyelvezetének, kijelentéseinek, tematikai sajátosságainak vizsgálata, témáinak logikai elemzése során találunk-e egyezőségeket az állami orosz propagandával; találunk-e nyomokat arra, hogy a kormányközeli magyar online média követi, másolja az állami orosz propaganda által sugárzott logikát,

megfogalmazásokat, tematikát. Ha igen, akkor ezt olyan jelnek kell tekintenünk, hogy az orosz állami propaganda hatással van a magyar online médiára.

6. A CRCB tudományos munkájának középpontjában az állam működésének közgazdasági, szociológiai szempontú vizsgálata áll. Ezen belül legutóbbi kutatásainkban vizsgáltuk a közpénzek elköltését (Tóth és Hajdu, 2017b; Tóth és Hajdu, 2018a; Tóth és Hajdu, 2018b), a törvény előkészítés magyarországi megalapozottságát (CRCB, 2015), és a közpénzből létrejött adatok nyilvánosságának biztosítását (CRCB, 2018). Ez utóbbi kutatási irányhoz kapcsolódik annak empirikus elemzése is, hogy Magyarországon a magánkézben lévő média közvetett állami finanszírozása (állami intézmények és vállalatok hirdetési tevékenysége) diszkriminál-e egyes médiaszereplőket (Czibik et al. 2013; Tóth és Hajdu, 2017a) és az a nemzetközi összehasonlító kutatás is, amely azt vizsgálja, hogy az egyes médiumok tartalma mennyiben tér el egymástól bizonyos témák, pl. a korrupciós jelenségek feltárásánál (Czibik et al. 2016; Hajdu et al. 2016; Szántó et al. 2018). A jelen elemzés, miközben az fenti kutatási irányainkhoz kapcsolódik, épít a CRCB egyes munkatársainak azon korábbi kutatásaira is, amelyek a tartalomelemzés módszerét használták (Kovács és Tóth, 1992; CRCB, 2016a).

7. Az általunk alkalmazott kvantitatív tartalomelemzési módszer amennyire egyszerű megfontolásokon alapszik, annyira régi és hatásos eszköze a médiában megjelenő tartalmakat elemző, és a kapott eredményekből a tartalmi elemzésen túlmutató következtetéseket levonó kutatásoknak (Antal, 1976; Lasswell, et al., 1949; Berelson, 1952; Krippendorff, 1980; Weber, 1980; Neuerndorf, 2002; Krippendorff és Bock, 2009). E vizsgálatok leggyakrabban (i) a megszólalók (források) valódi indítékainak feltárására irányulnak, illetve (ii) a tartalomelemzés alapján más forrásból nem tudható tényleges történeti / politikai eseményekre lehet belőlük követeztetéseket levonni. Az általunk is alkalmazott módszereket először az USA katonai célú kutatásaiban használták eredménnyel a német sajtó haditudósításainak vizsgálatánál a II. világháború során. A vizsgálatunk ezen túl támaszkodik adisztributív szemantikai módszerekre és a nyelvi profilalkozás módszerére is.

8. A kvantitatív elemzést egészíti ki három kvalitatív esettanulmány, amelyek a mindenegyben.com-on megjelenő cikkeket, a „Putyin" szó szövegkörnyezetét és Navalnij, orosz ellenzéki politikussal kapcsolatos cikkeket elemzik.

9. A tanulmányban a cikkeket négy szempontból elemezzük: (i) az orosz kormány számára kényes és kellemetlen ügyek megjelenését vagy elhallgatását; (ii) a menekültek megnevezésének szóhasználatát; (iii) a „migráns" és a „terror" valamint „terrorista" szavak összekapcsolódásának valószínűségeit; (iv) a „migráns" és az erőszakra vonatkozó szavak összekapcsolódásának valószínűségeit. A négy szempont alapján több módszer felhasználásával meghatározzuk a portálok egymáshoz való távolságát. A disztributív szemantika eszközeivel vizsgáljuk a portálok közötti nyelvi hasonlóságot. Végül meghatározzuk, hogy az egyes kormányközeli és a kormánytól független portálok milyen távolságra vannak az orosz propaganda portáltól, azaz nyelvi,

tartalmi szempontból hol helyezkednek el egy képzeletbeli térképen Moszkvához képest.

10. A jelen kutatás széleskörű és interdiszciplináris kutatói összefogás eredményeként jött létre. A kutatás közgazdászok, matematikusok, nyelvészek, programozó matematikusok, szociológusok, történészek és újságírók közös munkájának eredménye.

Miért is elemzünk?

11. Az elemzés nem jött volna létre, ha nem lennének egyre nyilvánvalóbb jelei az erősödő orosz befolyásnak Magyarországon (Papp és Oroszi, 2014; PCBLOG, 2014; Bátorfy és Szánthó, 2016; Feledy, 2016; Erdélyi, 2016; Bátorfy, 2017a; Globsec. 2017a; Globsec, 2017b; CRCB, 2017b; Panyi, 2017a; Panyi, 2017b; Panyi, 2017c; Panyi, 2017d; Rádi, 2017; Sz.Bíró, 2017; Panyi, 2018; Globsec, 2018;).

12. Másrészt nem jött volna létre, ha a CRCB más kutatásainak tanulságaként nem lettek volna evidenciáink a szemünk láttára kiépülő mai magyar gazdasági és politikai rendszer természetéről. A mai magyar rendszert autokráciának tartjuk (Kornai, 2015; Kornai, 2016), amelyben a szereplők magatartása leírható a modern diktatúrák modelljével (Guriev és Treisman, 2015). Az ilyen rendszerek számára – hasonlóan a XX. századi diktatúrákhoz (Arendt, 1973[1951]; Chapoutot, 2013) – elsőrendűen fontos a propaganda, különösen az állami propaganda. A modern diktatúrák jelentős részben a propagandára támaszkodva tudják biztosítani uralmuk stabilitását (Guriev és Treisman, 2015). Ezért is fontos az állami propaganda vizsgálata.

13. Az elemzés nem jött volna létre akkor sem, ha nem látnánk nap mint nap azt a hatékony (Paul és Matthews, 2016), és, meggyőződésünk, messzemenően a modern tudomány, és a digitális forradalom eredményeire épülő orosz kormányzati propagandát, amely az európai országok és az USA belpolitikai befolyásolására irányul[1]. Nemcsak az amerikai elnökválasztásról, vagy az amerikai belpolitika befolyásolásáról van szó (Isaac, M. és D. Wakabayashioct. 2017; Oremus, 2017; Bennett, 2018; Zhao, 2018; Mayer, 2018), hanem a Brexit-ről (Llewellyn és Cram, 2017); a katalán népszavazásról (Alandete, 2017; El Pais, 2018); a legutóbbi olasz választásokról (Alto Data Analytics, 2018); a holland választásokról (Kroet, 2017; Appelbaum, 2017); a svédországi közvélemény befolyásolásáról (The Guardian, 2017); a német közvélemény (Gressel, 2016; Meister, 2016) és a menekültválsággal kapcsolatos európai közvélemény befolyásolásáról is (Juhász és Szicherle, 2017; Walker, 2017;

[1] Egy másik irány az orosz állampolgárok meggyőzésére szolgáló orosz állami propaganda, amely az európai vezető politikusoknak az orosz kormányzat érdekeinek megfelelő bemutatását szolgálja (Semantic Visions, 2016).

Polyakova et al. 2017).

14. Még más szempontok indokolták azt, hogy ebben a munkába belevágtunk, és azt is, hogy nem a facebook vagy a twitter tartalmak elemzésén keresztül szerettünk volna választ kapni kérdéseinkre. Ezek pedig egyfelől a magyar médiarendszer sajátosságaival függnek össze, másrészt pedig e rendszeren belül az utóbbi időben bekövetkezett radikális változásokkal. Hallin és Manchini médiarendszereket összehasonlító elméletének fogalmai alapján (Hallin és Manchini,2004; Hallin és Manchini 2012) úgy gondoljuk, hogy a magyar médiarendszert, hasonlóan a lengyelhez, erős paralelizmus, az instrumentalizáció, és a polarizáltság jellemzi. A média vezető orgánumai, egyfelől nagyon közel állnak egy-egy politikai irányzathoz, másfelől a pártok gyakran használják instrumentumként az egymás elleni küzdelemben a médiát és részben ebből következően a médiatartalmakra erős polarizáltság jellemző: például az egyik párthoz közelálló újság rendszeresen csak a másik párthoz köthető korrupciós ügyekről számol be, ahhoz a párthoz köthetőkről már nem, amelyhez közel áll. Ezek a jelenségek megfigyelhetők az empirikus elemzések eredményei szerint is (Czibik et al. 2016; Szántó et al. 2018). Ezen túl Magyarországon az állam rendkívül erősen tudja befolyásolni a médiát az állami hirdetések viszonylag nagy súlya miatt, és e hirdetések diszkriminatív (a politikai favoritizmus által vezérelt) elköltésén keresztül (Czibik et al. 2013; Bátorfy, 2015; Bátorfy, 2016; Szeidl és Szűcs, 2016a). Ennek eredménye aztán jól megfigyelhető akkor, amikor a kormányzat által jelentős mértékben támogatott lapok szisztematikusan elhallgatják a kormányzathoz köthető korrupciós ügyeket (Szeidl és Szűcs, 2016b). Ebben a rendszerben 2015-től radikális változások zajlottak le: egyrészt új kormányközeli médiaszereplők (online portálok) jöttek létre, mint az általunk is elemzett 888.hu, lokal.hu és magyaridok.hu, miközben a korábban politikailag mérsékelt, semleges és szakértői origo.hu [2] először lassan, majd 2017 nyarától rendkívül gyorsan közeledett a kormányhoz közelálló médiacsoporthoz, majd 2017 vége felé már teljesmértékben e csoport tagja lett. De leginkább az, hogy 2016-2017-ben teljesen megváltozott a média belső szerkezete. 2016 őszén megszűnt a legnagyobb baloldali lap, a Népszabadság, majd 2017-ben a vidéki nyomtatott sajtó szinte teljes egésze a kormányhoz közel álló üzletemberek kezébe került (Czinkóczi, 2017; Bátorfy, 2017b)[3]. Mindez a korábbiakon túl is indokolja annak vizsgálatát, hogy ebben a médiaszerkezetben a kormányhoz közelálló online hírportálokat mennyire érintheti az orosz állami propaganda befolyása. Ha itt kimutatható ez, akkor valószínűleg a többi, a kormányhoz közelálló médiaszereplőnél sem kizárt egy ilyen hatás, és ez a közmédiánál *a fortriori* erős lehet.

[2] Lásd erről Makó, 2011 elemzését.

[3] Bátorfy számításai szerint a nagy átalakulások után 2017 végére már az esti tv műsorok 55%-a az országos napilapok (a vásárolt példányszám alapján) 65%-a a megyei lapok 100%-a, a hetilapok (a vásárolt példányszámok alapján) 91%-a, az on.line hírportálok 37%-a a rádiók 62%-a került közvetve, vagy közvetlenül kormányzati ellenőrzés alá. Lásd Bátorfy, 2017b.

Milyen hipotéziseink vannak?

15. A kutatás nullhipotézise az, hogy az általunk kiválasztott szempontok szerint lényeges különbségek mutathatók ki a magyar online média és ezen belül a kormányközeli média, valamint a *par excellence* orosz állami propagandát közvetítő média között. Nem várunk tehát semmilyen egyezést.

16. Összpontosítsunk az egyszerűség kedvéért az orosz állami propaganda szereplője, a hidfo.ru, és a magyar kormányközeli média kapcsolatára! Ha mégis találunk egyezőséget, illetve hasonlóságot a kétféle forrás között, akkor *ez formálisan* három okra vezethető vissza:

(a) Az állami orosz propaganda követi és másolja a kormányközeli magyar online médiát;
(b) A kormányközeli magyar online média és az állami orosz propaganda egymástól, minden közvetlen hatástól függetlenül hasonlóak, illetve megegyezőek.
(c) A kormányközeli magyar online média követi és másolja az állami orosz propagandát.

17. Az (a) s lehetőséget egyből kizárhatjuk. Önellentmondáshoz vezet, hogy az állami orosz propaganda csak azért nyújt az orosz fél számára kedvező, az orosz felet kedvező színben feltüntető, illetve érdekeinek megfelelő tartalmakat, mert a kormányközeli magyar média példáján látja ezt. Ekkor az utóbbi viselkedne autentikusan az orosz érdekeknek megfelelően és az orosz propaganda pedig nem, illetve éppen csak annyira, amennyire másolni képes a magyar kormányközeli sajtót. Ez nyilvánvaló képtelenség.

18. Ezek után nézzük a (b) lehetőséget! Ha a kormányközeli magyar média az állami orosz propaganda *átvételétől függetlenül* alkalmazza ugyanazt a nyelvezetet, logikát és tematikát, mint az utóbbi, ami megfelel az utóbbi érdekeinek, akkor egyből felvetődik a kérdés: mi mozgatja ezt a választását? Miért teszi mindezt? Még ha nem is tudatos ez a választás, a kormányközeli magyar média által sugárzott tartalmak akkor is beleillenek az állami orosz propaganda által kínált képbe. Ekkor, lehet, hogy a kormányközeli magyar média képviselői *„nem tudják, de teszik”*, de végső soron ekkor az orosz állami érdekeknek is megfelelnek.

Összefoglalás

A mintáról és a módszerről

1. A tanulmányban kilenc magyar nyelvű online portál (888.hu; hidfo.ru; index.hu; lokal.hu; magyaridok.hu; mno.hu; mindenegyben.com; origo.hu; pestisracok.hu.) cikkeit elemezzük 2010 január 1. és 2017 december 31. közötti időszakban. Ehhez összesen 1.027.653 újságcikket dolgoztunk fel.

2. A kutatás során – a big data módszereit is felhasználva - kvantitatív és kvalitatív tartalomelemzés segítségével arra keressük a választ, hogy létezik-e, kimutatható-e tartalmi hasonlóság, vagy *ad absurdum* egyezés az orosz állami propaganda által sugárzott üzenetek és a magyar ezen belül pedig különösképpen a kormányközeli online portálok tartalma között. A hidfo.ru-t *par exellence* orosz propaganda portálnak tekintjuk, és ehhez viszonyítjuk a többi portált. A tanulmány mellékletében közölt összefoglaló nyelvi profilalkotás szerint a hidfo.ru-n megjelenő szövegek orosz nyelvi sajátosságokat mutatnak, és idegen nyelvből való fordítások.

3. A tanulmányban a cikkeket négy szempontból elemezzük: (i) az orosz kormány számára kényes és kellemetlen ügyek megjelenését vagy elhallgatását; (ii) a menekültek megnevezésének szóhasználatát; (iii) a „migráns" és a „terror" valamint „terrorista" szavak összekapcsolódásának valószínűségeit; (iv) a „migráns" és az erőszakra vonatkozó szavak összekapcsolódásának valószínűségeit.

Tendenciák és a kvalitatív vizsgálat

4. Az origo.hu-n, mno.hu-n és az index.hu-n megjelent cikkek számát mutató idősorok összehasonlítása arra mutat, hogy a G-nap után az mno-n megjelenő cikkek száma csökkent, miközben az origo-n megjelenő cikkek száma folyamatosan nőtt. Ez a tendencia 2014 júniusát követően, Sáling Gergő politikai okokból történt eltávolítása óta figyelhető meg.

5. A portálokon megjelent cikkek átlagos hossza nem változott 2015-2017 között. Az index.hu-ra inkább növekedés, az origo.hu-ra inkább csökkenés volt jellemző.

6. A mindenegyben.com Putyint említő cikkeinek kvalitatív elemzése egyrészt azt mutatja, hogy az oldal kifejezetten törekszik a háború, a háborús fenyegetettség középpontba állítására, a félelem, fenyegetettség érzés generálására. Azonban az oldal nem hagyja olvasóit magára: azt az üzenetet közvetíti, hogy ebben a válságos helyzetben Putyin nyújtja az egyedüli megoldást. Az orosz elnök az egyetlen, aki tudja, hogy mit kell tenni, így neki kell az európai vezetőket irányítani. Ugyanakkor valójában nem az európai összefogás jelentőségét hangsúlyozzák e cikkek, hanem azt, hogy Putyin önmagában képes az Iszlám Állam, a terrorizmus felszámolására és a

menekültválság (a *„migráns áradat”*) megoldására.

7. A megfigyelt portálokon Vlagyimir Putyinnal kapcsolatos negatív témákat legnagyobb arányban a pestisracok.hu és az index.hu cikkei tartalmazták. Az előbbi esetében vizsgált szókörnyezetek 29%-a, utóbbi esetében 21%-a negatív információkat közölt az orosz elnökről. A harmadik legnagyobb arányban (16%) a 888.hu szókörnyezetei voltak negatív tartalmúak. A magyaridok.hu (11%) és az mno.hu (12%) esetében nagyjából minden tizedik cikk volt negatív tartalmú. A hidfo.ru és a mindenegyben.com esetében egyetlen olyan szókörnyezet sincs, amely a fenti besorolás szerint a negatív kategóriába sorolható lett volna.

8. Alekszej Navalnij orosz ellenzéki politikusnak a hírportálokon való megjelenését elemezve azt láthatjuk, hogy két portál, a hidfo.ru és a mindenegyben.com egyáltalán nem említi Navalnijt. Számukra ő nem is létezik. Eközben az összes többi híroldalon szerepel a politikus neve. A 888.hu esetében azt állapíthatjuk meg, hogy igyekezett az objektivitás köntösébe burkolódzva tájékoztatni, amikor például azt közli, hogy a Központi Választási Bizottság nem engedélyezte Navalnij bejegyzési eljárásának megkezdését, mivel a politikust gazdasági bűncselekmény miatt 2017-ben elítélték. A pestisracok.hu elmozdulást jelent a 888.hu-hoz képest, mivel előbbi esetében megjelenik a jogszerűség kérdése a Navalnijt érintő ügyek kapcsán, illetve az, hogy nem mindenki támogatja Putyint Oroszországban. Végül, az index.hu-n figyelhetjük meg a leginkább azt, hogy Navalnij egyrészt Putyin komoly ellenfeleként jelenik meg, másrészt azt, hogy az ellene irányuló intézkedések nem voltak jogszerűek.

Index és Origo: 2010-2017

9. 2010-2017 között az origo.hu sokkal többet foglalkozott a menekültkérdéssel, mint az index, és ennek megfelelően a ”migráns” szót is többször használta. Ezen túl az origo.hu a MENEKULT kategórián belül számottevően többször említi a “migráns” szót (34%) mint az index. Az index.hu inkább kerülte ezt a megfogalmazást (23%).

10. A „migráns” szó használata 2015 nyarán ugrott meg, amikor Magyarországot elérte a menekültválság, majd meredeken esni kezdett.

11. Az origo.hu nyelvezete számottevően megváltozott Sáling Gergő politikai okokból való menesztése után. Míg 2010-2014 május között számottevően kevésbé használta a ”migráns” szót, mint az index.hu, Sáling Gergő távozása után már ez a helyzet radikálisan megváltozott. Ezután már szignifikánsan gyakrabban használta a „migráns” szót, mint az index.hu. Ugyanezt látjuk, ha csak azokat a cikkeket vesszük figyelembe, amelyekben szerepel a MENEKULT kategória. Ezzel pedig az origo.hu közeledett az orosz állami propagandagépezet által használt nyelvezethez.

12. 2010-2017 között az origo.hu használta leginkább a TERROR kategória szavait („terror”, „terrorista”): az itt megjelent cikkek 4,7%-ában szerepelnek

ezek, míg az index.hu-n megjelent cikkeknek csak 2,9%-ában. A TERROR kategória előfordulása számottevően különbözik a két portál között.

13. A TERROR kategória használata a párizsi Charlie Hebdo elleni terrortámadás után nőtt meg, majd a novemberi, ugyancsak párizsi terrortámadások után, ezt követően fokozatosan csökkent mind az origo, mind az index esetében.

14. A főszerkesztő menesztése után az origo.hu-ban az index.hu-nál szignifikánsan gyakrabban kapcsolódott össze a ”migráns” és a TERROR kategória. Azaz Sáling Gergő eltávolítása után az origo.hu közelebb került az orosz állami propaganda által sugárzott nyelvezethez.

15. Az index.hu-n és az origo.hu-n 2015-2017 között nem tért el számottevően a ”migráns” szót tartalmazó cikkekben az ERŐSZAK kategória megjelenésének valószínűsége.

A kilenc portál 2015-2017

16. A kilenc portál közül a hidfo.ru és a mindenegyben.com közölt legkevésbé olyan cikkeket, amelyek az orosz kormány számára érzékeny, kerülendő témákat érintettek. Erre mutat a NEGATIV kategóriát tartalmazó cikkek rendkívül alacsony aránya (0,04-0,07%). A másik oldalon 2015-2017 között kormánytól mindvégig független on-line portálok, az mno.hu és az index.hu, valamint az időszak alatt egyre jobban a kormányhoz közeledő origo.hu helyezkednek el (0,57-0,62%). A kormányközeli portálok az utóbbiaknál kevésbé érintettek az orosz kormány számára kellemetlen témákat.

17. A kormányközeli médiában a vizsgált időszak alatt mindvégig alacsonyabb volt a NEGATIV kategóriát tartalmazó cikkek aránya, mint a kormánytól független portálokon. Ezek szerint a kormányközeli portálok az időszak egészében igyekeztek kevés teret adni az orosz kormány számára kellemetlen, kerülendő témáknak.

18. Azon cikkeken belül, amelyekben szerepel az OROSZ kategória, a NEGATIV kategória aránya elenyésző a hidfo.ru és a mindenegyben.com esetében (0,2-0,3%). A kormányközeli portáloknál mindössze 2-3%, az origo.hu, az index.hu és az mno.hu-nál pedig 4,4-6%.

19. A becslési eredmények arra mutatnak, hogy az orosz kormány számára kellemetlen, negatív témák aránya a pestisrácok.hu, a lokal.hu, és a mindenegyben.com portálokon nem tér el szignifikánsan a hidfo.ru-n látott rendkívül alacsony aránytól. A pestisrácok.hu és lokál.hu tehát éppen úgy viselkedik ezen a téren, mint az orosz állami propagandagépezet portálja.

20. A MENEKULT kategóriát tartalmazó cikkek aránya a hidfo.ru-n és a 888.hu-n a legmagasabb (29% és 26%) és a hírportálok között az origo.hu-n és az index.hu-n, valamint a lokal.hu-n a legalacsonyabb (6%, 7% és 7,5%).

21.A hidfo.ru-ban a MENEKULT kategóriát tartalmazó cikkeken belül a cikkek háromnegyede (75%) említette a „migráns” szót. Ez az index.hu-n megjelent és a MENEKULT kategóriát tartalmazó cikkeknek csak a 32%-ánál fordul elő, az origo.hu-n 45%-nál, az mno.hu-n 51%-nál. A 888.hu szinte ugyanolyan gyakran (72%) használja a ”migráns” szót, mint a hidfo.ru, de a többi kormányközeli portál is jóval nagyobb arányban mint a kormánytól független portálok. A mindenegyben.com e téren hasonló a kormányközeli portálokhoz (65%). A ”migráns” szó használatában a kormányközeli portálok vannak legközelebb az orosz állami propagandagépezet által használt nyelvezethez.

22. A 2015-2017 közötti időszak alatt a kormányközeli portálok mindvégig a hidfo.ru közelében helyezkedtek el, míg a kormánytól független index.hu és mno.hu a távolabb vannak tőle.

23. A becslések szerint a „migráns” szó használatában nincs szignifikáns különbség a hidfo.ru és a magyar kormányhoz közeli 888.hu között. A 888.hu e téren olyan, mint egy orosz állami propaganda portál. A cikkek hosszúságát is figyelembe véve, a kormányközeli portálok és a mindenegyben.com fogalomhasználata szignifikánsan eltér ugyan a hidfo.ru-tól, de az is igaz, hogy e portálok jóval közelebb állnak a hidfo.ru-hoz, mint a kormánytól független portálok.

24. Az eredmények szerint a szóban forgó cikkek között a hidfo.ru tartalmazza leginkább a TERROR kategóriáját a megfigyelt portálok között (24%). Legkevésbé pedig az index.hu és az origo.hu (5,5%). A kormányközeli portálok közül a 888.hu (19%) közel áll a hidfo.ru-hoz, de magyar idők, a pesti srácok, és a lokál már nem (14%, 12% és 5,5%). A kormánytól független portálok között az mno.hu cikkei tartalmazzák leginkább a TERROR kategóriát (9%).

25. A ”migráns” és a TERROR összekapcsolását, a lokál.hu-n és a hidfo.ru-n megjelent cikkek esetében találhatjuk meg leginkább. A lokal.hu e téren statisztikailag nem különbözik szignifikánsan a hidfo.ru-tól.

26. A becslések szerint a ”migráns” és a terror összekapcsolása esetében egyes kormányközeli portálok teljesen átvették az orosz állami propaganda logikáját. Ebből a szempontból nincs számottevő különbség a hidfo.ru, a mindenegyben.com, a 888.hu, és a lokal.hu között. A magyaridok.hu és a pestisracok.hu kismértékben eltér a hidfo.ru-tól, míg a mno.hu és az index.hu már jóval legmesszebb van tőle. A magyar kormányhoz közelálló híroldalak e téren vagy úgy működnek, mint egy orosz propaganda oldal, vagy nagyon hasonlítanak ehhez.

27. A hidfo.ru és a 888.hu, valamint a pestisracok.hu cikkei tartalmazták leggyakrabban (4,8% 4,0% és 3,3%) az EROSZAK kategóriáját. Legkevésbé pedig a mindenegyben.com, a lokal.hu, a magyaridok.hu és az origo.hu (1,5% 1,7%, 1,8% és 1,9%). Ha a ”migráns” szót tartalmazó cikkeken belül vizsgáljuk, akkor az EROSZAK-ot a hidfo.ru és a 888.hu tartalmazza a leggyakrabban (15% és 9,4%). Legkevésbé pedig az origo.hu (4,6%) és az mno.hu (4,9%).

28. A hidfo.ru-n közvetlenül Németország több városában 2015. szilveszter

éjszakáján nők ellen elkövetett szexuális támadások és tömeges nemi erőszak után nőtt meg rendkívüli mértékben a „migráns” és az EROSZAK összekapcsolása. A kormányhoz közeli portálok ugyan kevésbé gyakran tartalmazzák együtt ezeket, de mindvégig nagyobb arányban, mint a kormánytól független portálok.

29. A ”migráns” és az EROSZAK közötti kapcsolatot legerősebben a hidfo.ru teremtette meg cikkeiben. Ez a kapcsolat a leggyengébb volt az origo.hu-n, valamint a két nem kormányzati portálon, az index.hu-n és az mno.hu-n. A hidfo.ru-hoz a 888.hu, a mindenegyben.com és a magyaridok.hu hasonlít leginkább. A becslések megerősítik a fentieket: a ”migráns” szót tartalmazó cikkeken belül leggyakrabban a hidfo.ru cikkei tartalmazzák az EROSZAK kategóriát. A hidfo.ru-hoz leginkább a mindenegyben.com-ot és a 888.hu hasonlít e szempontból.

30. Az eredmények rávilágítanak arra, hogy az orosz propaganda portál és a kormányközeli portálok között nincs érdemleges különbség az EROSZAK használatának intenzitásában azoknál a cikkeknél, ahol egyébként a migráns és EROSZAK összekapcsolása megtörtént. A kormánytól független portálok ezzel szemben számottevően különböznek az előbbiektől. Ezek az eredmények ismételten aláhúzzák korábban bemutatott eredményeinket: a magyar kormányhoz közeli, a kormány által támogatott portálok sok tekintetben úgy viselkednek, mintha az orosz állam által működtetett propagandagépezet tagjai volnának.

31. Az elvégzett kvantitatív szemantikai elemzés arra mutat, hogy a hidfo.ru nyelvezetéhez legközelebb a magyar online portálok közül a 888.hu, a pestisracok.hu és a magyaridok.hu áll.

32. Kiválasztottunk 23 kategóriát és szót, és ezek használatának eltérései alapján is kiszámoltuk az egyes portálokon közötti távolságot. Az eredmények arra mutatnak, hogy a hidfo.hu-hoz leginkább a 888.hu tartalma hasonlít. Az általunk vizsgált 23 kategória a két portál nyelvhasználatán túl tematikai egyezőségekre is felhívja a figyelmet. Tizenegy kategóriánál illetve szónál is elég szoros kapcsolat látszik a két portál között: vagy ezeknél legalacsonyabb az adott kategória említési aránya (pl. az orosz kormányzat számára kellemetlen ügyeket tartalmazó NEGATIV kategória esetén), vagy e két portálban lévő cikkek tartalmazzák leginkább a vizsgált kategóriát vagy szót. Azaz e két portál foglalkozik leginkább olyan témákkal, amelyekhez ezek a kategóriák és szavak hozzátartoznak. Ezek a témák a következők: NATO, POLIT1 (az USA és Németország politikai vezetőinek neveit tartalmazó kategória), OROSZ (az orosz vonatkozású ügyeket tartalmazó kategória), USA, SOROS, KATONAI (a háborúra, harcra, katonai akciókra vonatkozó kategória), NEMET, migráns, EROSZAK, ISZLAM, SZIRIA, LIBERALIS, ISIS.

33. A 23 kategória alapján a lokal.hu kivételével a kormányközeli portálok hasonlítanak leginkább a hidfo.ru-hoz, és az index.hu és az origo.hu különböznek tőle leginkább. Az utóbbiak, valamint a lokal.hu tartalma tér el leginkább a hidfo.ru-tól, ha a fenti 23 kategória és szó előfordulása alapján

határozzuk meg a közöttük lévő távolságot.

34. Az orosz kormányzat számára NEGATIV témák, valamint a „migráns” és terror összekapcsolás által meghatározott koordinátarendszerben a magyar kormányközeli portálok helyezkednek el legközelebb a hidfo.ru-hoz. Az mno.hu és az index.hu cikkei helyezkednek el a hidfo.ru tartalmától legtávolabb.

35. Ha a ”migráns” és EROSZAK összekapcsolást vesszük figyelembe a kilenc portálnál, akkor azt látjuk, hogy – megegyezően a ”migráns” és TERROR összekapcsolásával – az orosz állami propagandagépezet portáljaihoz most is a magyar kormányközeli portálok helyezkednek el legközelebb. Ezeket tehát nemcsak kormány-közelieknek hívhatjuk, hanem orosz állami propaganda-közelieknek is.

36. Ahogy korábban, most is a legtávolabb az mno.hu és az index.hu helyezkedik el a hidfo.ru-tól.

37. Ha együtt figyeljük meg az orosz állami propaganda két gyakran megjelenő implicit állítását: a *„ha migráns, akkor TERROR”* és a *„ha migráns, akkor EROSZAK”*, akkor azt láthatjuk, hogy a kormányközeli portálok és az orosz állami propaganda portál, a hidfo.ru nagyon közel vannak egymáshoz. A magyar kormányközeli portálok szinte körülölelik az orosz állami propaganda magyarországi vezető portálját.

38. Ha a portálok hidfo.ru-tól mért távolságát Moszkvától mért földrajzi távolságokra számítjuk át, akkor a 888.hu olyan messze van Moszkvától, mint egy kis Moszkva környéki város, Dubna; a lokal.hu, mint Voronyezs; a magyaridok.hu, mint Csernobil; a pestisracok.hu, mint Zsitomir; az origo.hu pedig, mint Volgográd. A portálok közül egyedül az index.hu és az mno.hu van Magyarországon – ha a 2015-2017 között ezeken a portálokon megjelent cikkekben általunk megfigyelt tartalmi elemeket vesszük alapul.

A. táblázat: A vizsgált portálok Moszkvától (hidfo.ru-tól) mért képzeletbeli földrajzi távolsága, 2015.09-2017.12, N = 475.617

Portálok	Az adott portál távolsága a hidfor.ru-tól[1]	Városok	Az adott portál képzeletbeli távolsága Moszkvától[2] km	Az adott város földrajzi távolsága Moszkvától[2]
index.hu	100	Budapest	1480	100
mno.hu	92	Miskolc	1353	91
origo.hu	57	Volgograd	895	60
pestisracok.hu	54	Zsitomír	830	56
magyaridok.hu	48	Csernobil	680	46
mindenegyben.com	37	Penza	541	37
lokal.hu	33	Voronyezs	464	31
888.hu	9	Dubna	112	8
hidfo.hu	0	Moszkva	0	0

1: „ha migráns, akkor TERROR" és „ha migráns, akkor EROSZAK" implicit állítások esélyének becsléséből származó adatok alapján számított távolságok, ha index.hu és hidfo.ru közötti távolság = 100.
2: ha Budapest és Moszkva közötti távolság = 100; földrajzi távolságadatok forrása: http://bit.ly/2G0vrnR
Forrás: CRCB

A tanulmány szerkezete

1. A bevezetést követően a "Következtetések és tanulságok" részben a tanulmány fontosabb általános következtetéseit és tanulságait olvashatjuk. Szó lesz arról is, hogy hogyan lehet fellépni, gátat vetni a magyar online médiában a nem kívánt propagandának.

2. Az "Elemzési irányok, modellek és indikátorok" részben ismertetjük azt a négy területet, amelyet elemezni fogunk és érvelünk amellett, hogy ezek alapvetőek az orosz propaganda jelenlétének feltárásánál. Ismertetjük az elemzésben felhasznált indikátorokat és módszereket.

3. A "Portálok és adatok" részben néhány, a portálok fontosságát és olvasottságát jellemző adatot ismertetünk, majd a korpusz statisztikai alapjellemzőiről lesz szó. Bemutatjuk a vizsgált időszak alatt a cikkek számának és terjedelmének tendenciáit.

4. A "Kvalitatív vizsgálatok – esettanulmányok" a kvalitatív tartalomelemzés módszerének felhasználásával három esettanulmányt ismertetünk, amelyek egy személy (Vlagyimir Putyin) valamint egy esemény (Navalnij orosz ellenzéki aktivista jóddal való leöntése) bemutatását elemzi.

5. A "Kvantitatív vizsgálatok" részben részletesen ismertetjük matematikai-statisztikai elemzésünk eredményeit. Először két portált vizsgálunk (index.hu, és origo.hu) a kiválasztott négy szempont szerint a 2010-2017 közötti időszakban, majd mind a kilenc portált 2015 szeptembere és 2017 decembere közötti időszakban. A fejezet végén szintetizáljuk az elért eredményeket.

6. A tanulmány végén az irodalomjegyzéket olvashatjuk, amelyben a felhasznált irodalmat soroljuk fel.

7 A függelékben olvashatjuk a hidfo.hu-ra és mindenegyben.com-ra vonatkozó összefoglaló nyelvi profilalkotást, valamint a kvantitatív nyelvészeti elemzés matematikai hátterének rövid leírását.

8. Eredményeink ellenőrizhetősége érdekében az elemzés mellékleteként nyilvánosságra hozzuk az általunk elemzett szövegek (cikkek, képaláírások) listáját, ezek néhány alapadatával együtt egy külön file-ban (lásd *crcb_2017_mrsrpphnm_main_data_180319_.zip*).

Következtetések és tanulságok

1. A tanulmányban nyolc magyar nyelvű portál tartalmát hasonlítottuk egy magyar nyelvű orosz propaganda portálon, a hidfo.ru-n megjelent tartalomhoz. A hidfo.ru-n megjelent cikkek a kutatás során készített összefoglaló nyelvi profilalkotás következtetései szerint orosz nyelvi sajátosságokat mutatnak, és idegen nyelvből magyarra való fordítások. A kutatás során 2010. január és 2017. december közötti megjelent cikkeket vizsgáltunk. Összesen több mint egymillió cikket, és e cikkekben szereplő mintegy 280 millió szót dolgoztunk fel számítógépes nyelvi eszközökkel.

2. Az elemzést első lépésnek tekintjük, mivel mind az elemzett portálok körét, mind az általunk figyelembe vett elemzési szempontokat, mind a használt módszereket érdemes és szükséges lenne kibővíteni és az elemzést elmélyíteni.

3. A kutatás során tudatosan törekedtünk a módszertani sokszínűségre (egyaránt alkalmaztuk a tartalomelemzés klasszikus, jól bevált kvantitatív és kvalitatív módszereit, kvantitatív nyelvészeti módszereket és a nyelvi profilalkotás módszerét). A kutatási programon különböző területekről érkező kutatók csapata dolgozott.

4. A magyar online portálok fontos tartalmi elemeit figyelembe véve kvantitatív és kvalitatív tartalomelemzési módszerekkel vizsgáltuk, hogy az orosz állami propagandagépezet által sugárzott fogalomhasználat, tematika és implicit állítások mennyire egyeznek meg a magyar online médiában fellelhető tartalmakkal.

5. Kiinduló hipotézisünk nyilvánvalóan az volt, hogy nincs, illetve nem mutatható ki ilyen egyezőség, illetve hasonlóság. A vizsgált magyar online hírportálok közül mind a kormányhoz közeli portálok (888.hu, lokal.hu, magyaridok.hu, pestisracok.hu) mind az origo.hu (amely a vizsgált időszak alatt vált kormánytól független oldalból kormányközeli oldallá), az mno.hu és az index.hu esetében nem fogunk találni semmilyen nyomot az orosz állami propagandagépezet hatására, nem fogunk látni semmilyen hasonlóságot ezzel.

6. A kapott eredmények szerint négy portálnál és négy vizsgálati szempont esetében bizonyítékokat kaptunk az orosz állami propaganda és az adott magyar portál tartalmi azonosságára. Az elemzési eredmények arra mutatnak ugyanis, hogy a 888.hu nem tér el számottevően a hidfo.ru-tól a "migráns" szó használatában és a "migráns" és a terror fogalmak összekapcsolásában. A lokal.hu és a mindenegyben.com pedig ugyanannyira torzított az orosz kormány számára kellemetlen, negatív ügyek esetében, ugyanannyira hallgat róluk, mint ahogy azt a hidfo.ru teszi ezt, és - megegyezően a 888.hu-val - a hidfo.ru-tól statisztikailag nem különböző, egyébként nagyon magas arányban kapcsolja össze a "migránsok"-at a terrorral és a terroristákkal. A pestisrácok pedig megegyezően a hidfo.ru-val, ugyancsak kevéssé foglalkozik az orosz kormány számára kellemetlen ügyekkel. A három kormányközeli portál e szempontok szerint tehát statisztikailag nem tér el számottevően a hidfo.ru által közvetített

orosz állami propagandától: úgy működnek inkább, mintha részei lennének ennek a propaganda apparátusnak.

El kell vetnünk tehát az azonosság lehetetlenségére vonatkozó kiinduló hipotézisünket.

7. Az elemzés arra is rávilágított, hogy a magyar kormányközeli portálok minden vizsgálati szempontot figyelembe véve jóval közelebb állnak a hidfo.ru-hoz, vagyis az orosz állami propaganda üzeneteihez és fogalomhasználatához, mint a 2015-17 között végig kormánytól független mno.hu és index.hu. A 2015-2017 közötti eredmények alapján az origo.hu sem vette át az orosz kormányzati propaganda mintáját, bár azt is láttuk a 2010-2017 közötti cikkeinek az index.hu cikkeivel való összehasonlítása nyomán, hogy a főszerkesztő politikai okokból való eltávolítása után az origo.hu számottevően közelebb került az orosz állami propaganda nyelvezetéhez.

8. El kell vetnünk tehát azt a gyengébb feltételezésünket is, hogy nincs különbség a kormányközeli és a kormánytól független portálok között az orosz propaganda elfogadását, követését illetően. Az orosz propagandától ugyanis legtávolabb az index.hu és az mno.hu helyezkedik el.

9. A kvantitatív tartalomelemzés és az ennek adatait felhasználó regressziós becsléseink eredményei szerint a vizsgált kormány-közeli portálok orosz állami propaganda-közeli portáloknak tekinthetők.

10. Ezek szerint nem kizárt az orosz állami befolyás a magyar online médiára, és ezen belül különösen a kormányközei portálokra. Ami itt érdekes és talán különleges, hogy míg más országokban az állam intézményei igyekeznek elejét venni az ilyen befolyásnak, igyekeznek korlátozni ezt, mint nem kívánatos jelenséget, addig Magyarországon nem ez a helyzet. Itt ugyanis, úgy tűnik, maga a magyar kormány nyitja tágra a kaput az orosz állami propaganda előtt. Más országokban e propaganda facebook vagy twitter felhasználók közvetítésével, spontán aktivitásával fejti ki hatását, mint például Spanyolországban a katalán népszavazások, vagy Olaszországban a legutóbbi választáskor, vagy USA-ban az elnökválasztás előtt és alatt. Magyarországon a facebook-on, vagy twitteren keresztüli befolyásról nem rendelkezünk adatokkal. De az biztos, hogy nálunk nem a hidfo.ru a vezető portál e tekintetben (a hidfo.ru látogatottsága nagyon alacsony), hanem éppenséggel az állami hirdetéseken keresztül nagymértékben finanszírozott kormányközeli portálok. A közösségi média valószínűsíthető szerepét leszámítva ezeken keresztül érkeznek a magyar olvasóközönség szélesebb rétegeihez leginkább az orosz állami propaganda üzeneteivel ekvivalens tartalmú üzenetek. A kormányközeli portálok veszik át leginkább, illetve alkalmazzák leginkább az orosz állami propaganda által is sugalmazott fogalmakat és implicit állításokat. Paradox, de mindezt az aktivitásukat nem kis részben magyar adófizetők finanszírozzák.

11. Azt gondoljuk ezek után, hogy egyrészt tovább kell folytatni, el kell mélyíteni mind a magyar online média kemény adatokra épülő elemzését, mind pedig mélyebben kell vizsgálni az – e tanulmányban is feltárt - egyébként riasztó és

félelemkeltő tartalmaknak (a menekültek megbélyegzésére és a terrorral, háborúval való fenyegetésre vonatkozó tartalmaknak) a logikai és nyelvi szerkezetét, hátterét. A nagy adatbázisokra épülő statisztikai és a kvalitatív elemzési irányok, ideértve a nyelvhasználat, fogalomhasználat elemzését is, kart-karba öltve, egymást kiegészítve tudják csak feltárni a magyar online médiában megjelenő, félelemkeltésre épülő és embercsoportokat megbélyegző diskurzus természetét. Csak így, egy elemző munka által nyújtott ismeretekre támaszkodva lehet fellépni ezek ellen.

1. Elemzési irányok, modellek és indikátorok

1.1. Orosz vonatkozású negatív tartalmú cikkek hiánya

1. Az első és talán legfontosabb elemzési szempontunk nem annak megfigyelése volt, hogy mit tartalmaznak az egyes hírportálok, hanem az, hogy mi az ami hiányzik belőlük, mi az amiről nem, vagy csak elvétve, illetve csak keveset írnak. Ez, tudjuk, a könnyebb út a portálok közötti fontos tartalmi különbségek feltárásának útján, de általában célravezetőbb is, mivel a ritkább eseményeket, illetve azok változását általában is könnyebb megfigyelni, mint azokét, amelyekről nap mint nap szó esik[4].

2. Annak megfigyelése, hogy valamiről, vagy valakiről kevés szó van egyes sajtótermékekben, míg máshol nagy publicitást kap, illetve a korábbi gyakori megjelenés egy időpont után ritkulni kezd, majd eltűnik, klasszikus, már régtől fogva alkalmazott módszere a tartalomelemző kutatásoknak[5]. Olyan szép és világos példát ír le erre Antal, 1976, hogy érdemes szó szerint is idézni:

> „A második világháború első időszakában a német tengeralattjárók komoly veszteségeket okoztak a Hitler-ellenes koalíció tengeri erőinek. Ennek megfelelően a hivatalos náci propaganda tele volt a tengeralattjárók dicsőítésével, a győzelmeiket harsogó beszámolókkal. A radar megjelenése ebben a tekintetben döntő fordulatot hozott, s rövid idő alatt megpecsételte a tengeralattjárók sorsát. Ám a radar alkalmazását követő első időszakban nagyon nehéz volt lemérni, hogy milyen eredményes ez az új felderítő eszköz. A szövetséges hatalmak hajói ugyanis, ha a radar tengeralattjárót jelzett, szorgalmasan eregették a bombáikat a vízbe, de sokszor, például éjjel vagy tengeri csata idején, nem lehetett biztosan megállapítani, hogy volt-e eredménye. Erre vizsgálni kezdték a hivatalos német sajtót. Úgy találták, hogy a tengeralattjárók említésének a száma a radar megjelenését követő időszakban a korábbinak egy töredékére esett vissza. Ebből azt a következtetést vonták le, hogy a radar eredményes eszköz. (…)
>
> Ugyanis a hivatalos fasiszta propaganda nyíltan még hosszú ideig nem ismerte be, hogy a tengeralattjárókhoz fűzött nagy remények szertefoszlottak, ám az a tény, hogy a propaganda-szimbólumok közül jóformán az egyik napról a másikra eltűnt a korábban oly fontos „tengeralattjáró” szó, nos ez a tény „beszédesen” árulkodott valamiről, amit a forrás, a fasiszta német sajtó, el akart hallgatni. Persze ebben az utóbbi esetben a tartalomelemzést már hivatásos tartalomelemzők

[4] Összefügg ez azzal, hogy a ritkább esemény nagyobb információértékkel bír. Shannon általánosan elfogadott képlete szerint egy esemény információértéke az adott esemény bekövetkezési valószínűsége reciprokának kettes alapú logaritmusával határozható meg: $I(A) = \log_2[1/P(A)]$. Lásd http://bit.ly/1R7zHBa és http://bit.ly/1r8vZQU.

[5] Lásd Berelson, 1952, Lasswell et a. 1949 és Krippendorff és Bock, 2009.

végezték, akik újságcikkek százait olvasták át, gondosan kijegyzetelték a „tengeralattjáró" szó minden előfordulását, megszámolták, hány sorból, illetve hány szóból állnak a tengeralattjárókkal kapcsolatos közlemények, s ezeknek a számolásoknak az eredményeit hetek és hónapok viszonylatában összesítették és összehasonlították. Kiderült, hogy a gyakorisági számításokon alapuló grafikon időben azután mutatott meredek zuhanást, amikor a radart bevezették. Ennek alapján mondták ki azt a következtetést, hogy a radar minden valószínűség szerint jól bevált mint a tengeralattjárók elleni harc eredményes eszköze." [6]

3. Antal László példája tökéletesen megvilágítja azt, hogy a tartalomelemzés, mint kutatási módszer, a II. világháború alatti katonai célú alkalmazások során bizonyította létjogosultságát: sikeresen alkalmazták nemcsak a tengeralattjárók elleni harcban, amely létfontosságú volt a blokád alá vont brit szigetek számára, de például az ellenség várható lépéseinek (például a német légierő hol tarthat a V2 fejlesztésében és gyártásában) és ezzel kapcsolatban a partraszállás optimális idejének meghatározásában is (George, 2009[1959]).

4. Ebben az elemzésben mi, a klasszikus utat követve, egy nagyon egyszerű módszerhez folyamodtunk: megfigyeltük, hogy a kilenc online portál milyen gyakran ír olyan ügyekről, témákról, amelyek az orosz kormány számára érzékenyek, kellemetlenek vagy kerülendők. Ezeket az eseményeket összegyűjtöttük és ebből képeztünk egy kategóriát (NEGATIV).

5. A NEGATIV kategóriát az alábbiak szerint definiáltuk:

NEGATIV = { "dopping" & OROSZ | "panama" & OROSZ | "nyemcov" | "malaj" | "montenegro" & "puccs" | "navalnij" | "politovszkaja" | "berezovszkij" }

A definícióban szereplő OROSZ kategóriát pedig az alábbiak szerint:

OROSZ = {"putyin" | "orosz" | "oroszorszag"}

Ezek után a korpusz minden cikkére kiszámoltunk egy C_NEG [0,1] változót, ami azt mutatta, hogy az adott cikk tartalmazza-e a NEGATIV kategóriát (C_NEG=1), vagy sem (C_NEG=0).

6. A modell, amit vizsgáltunk az elemzés során az alábbi volt:

[6] Lásd Antal, 1976:12-13.

Pr (C_NEG=1) = f (S, T, lnW)

ahol S egy kategorikus változó, ami azt az információt tartalmazza, hogy az adott cikk mely portálon jelent meg, T a megjelenés időpontja években, vagy harmadévekben, lnW pedig a cikk hosszúsága, amelyet a cikkben szereplő szavak természetes alapú logaritmusával mértünk.

7. Az elemzés nullhipotézise az, hogy S kategorikus változónál a kormányközeli és kormánypárti portálok koefficiensei számottevően különböznek a hidfo.ru-tól, tehát a hidfo.ru és a többi magyar online portál között nincs statisztikai értelemben vett hasonlóság. A másik feltételezésünk y pedig az volt, hogy a kormányközeli portálok nincsenek közelebb a hidfo.ru-hoz, mint a kormánytól független portálok. Vagyis a becslésben az S változónál a kormányközeli portálok koefficiensei abszolút értékben nem kisebbek az utóbbiakétól.

1.2. Egy fontos szóhasználati különbség: migráns vagy menekült

1. A másik fontos elemzési irány egyrészt a portálok szóhasználatához kapcsolódik. Másrészt (erről a következő pontban fogunk írni) ahhoz, hogy a portál által választott szóhasználatot a portál milyen fogalmakkal (esetünkben kategóriákkal) kapcsolja össze inkább. De nézzük itt most az elsőt!

2. Egyes afrikai és különösen észak-afrikai országok instabil politikai helyzete, a gazdaság katasztrofális állapota, éhínség, a közbiztonság összeomlása, a hadurak terrorja, stb. emberek sokaságát kényszeríti menekülésre, otthonuk elhagyására. Ugyanezt kell megélniük a szíriai polgárháborúból menekülőknek is. Sokuk Európában kerestek és keresnek menedéket[7].

3. A menekültek problémája az orosz propaganda egyik középponti témája Európában (Alto Data Analytics, 2018), ami a magyar kormány menekültellenes kampányától nem függetlenül a magyar online média fontos témájává vált az utóbbi időben (Balogh et al. 2016)[8].

4. Nem mindegy ezek után, hogy hogyan hívjuk a menekülteket. Itt emberekről van szó. "Ki az?", "Kik azok?", "Azok kik?" – ezek a kérdések a legfontosabbak közé tartoznak.

5. A megnevezés, a szóhasználat önmagában fontos lépést jelent és rávilágít a beszélő intencióira, logikai lépéseire, illetve segít megérteni és előrejelezni jövőbeni viselkedését is. Nem mindegy, hogy a menekülőket "menekülteknek" vagy "migránsoknak" hívjuk. Míg az első szónak van olyan értelme, ami végső soron pozitív tartalommal kapcsolódik össze:

menekül → segítségre szorul → segíteni kell neki.

A másodiknak ilyen értelme nincs.

6. A "migráns" szó semleges tartalmú szó, amely nélkülöz minden pozitív, emocionális jelentést.

> „A person that travels to a different country or place, often in order to find work"
>
> (Cambridge English Dictionary: http://bit.ly/2Fj8wUS)

Ezzel szemben a „menekült" szó már tartalmaz pozitív, emocionális jelentést:

> „A person who has escaped from their own country for political,

[7] Pontosan írja le ezt a menekülők szempontjából Warsan Shire (http://bit.ly/1GFJbw4) "Otthon" című verse. Magyarul lásd http://bit.ly/2u2EFyi, illetve angolul: http://bit.ly/2tGBoz5.

[8] Ezzel kapcsolatban lásd még Bernáth és Messing, 2015; Berry et al. 2015; valamint CRCB, 2016a.

religious, or economic reasons or because of a war."

(Cambridge English Dictionary: http://bit.ly/2mgNKNp)

vagy

„A refugee, generally speaking, is a displaced person who has been forced to cross national boundaries and who cannot return home safely (for more detail see legal definition). Such a person may be called an asylum seeker until granted refugee status by the contracting state or the UNHCR if they formally make a claim for asylum.

(wikipedia: http://bit.ly/1Xevwah)

7. Nem mindegy tehát, hogy a portálok hogyan hívják a menekültekeket, "migráns"-oknak, vagy "menekült"-eknek. Ez a megkülönböztetés különösen a későbbi elemzési lépésekkel összefüggésben válik fontossá. Ahhoz ugyanis, hogy mielőtt bármilyen negatív címkével (negatív tartalmat hordozó szóval) kapcsolják össze a bevándorlókat, előbb meg kell szabadulni az érzelmileg pozitív töltéssel bíró megnevezéstől. Így lesz a "menekült"-ből először "migráns" aztán már lehet "migránsterror" , "migránserőszak", "migránsbűnözés"[9].

A séma logikája ez:

"menekült / bevándorló" → "migráns" → "migráns" & (negatív címke)

Ugyanis sokkal nehezebb lenne célbajuttatni egy olyan üzenetet, amely a "menekült"-eket kapcsolná össze közvetlenül valamilyen negatív címkével. A propaganda szempontjából jobb a "migránsterror", mint a "menekültterror".

8. A fentieknek megfelően először definiáltuk a MENEKULT kategóriát az alábbiak szerint:

MENEKULT = { "menekult" | "migrans" | "bevandorlo" | "oltalomkero"}

9. Nem a "migráció" és "bevándorlás" dichotómiáját vizsgáltuk, mert úgy gondoljuk a legfontosabb nem a fogalmak közötti különbségtétel, hanem az, hogy hogyan hívjuk az embert, az embereket, milyen fogalmat használunk rájuk[10].

[9] A korpuszban e három szó valamelyikét tartalmazó cikkek listáját a mellékelt docx file-ban.
[10] A magyar online média fogalomhasználatára vonatkozó nyelvi elemzés kimutatta, hogy a „menekült" a leggyakrabban használt fogalom a menekültek megnevezésére. Balogh et. al, 2016.

10. Ezt követően azt vizsgáljuk, hogy a MENEKULT karegóriát tartalmazó cikkeken belül, a portálok milyen mértékben használják a "migráns" szót:

$$Pr\ [(migráns=1),\ ha\ MENEKULT=1] = f\ (S,\ T,\ lnW)$$

11. Az orosz kormány az utóbbi években az internetet mint csatornát a propagandát elsőrendű eszközének használja a befolyásolási törekvéseiben (Oliker, 2015; Oremus, 2017; Globsec, 2018; Applebaum, 2017) és az orosz kormányzati propaganda egyik alapvető lépése, a negatív és félelemkeltő tartalmak hangsúlyozása (Paul és Matthews, 2016; Alto Data Analytics, 2018; Polyakova et al., 2017)[11]. Ennek egyik eleme a tudatos fogalomhasználat. Sejtjük ugyan, hogy a hidfo.ru sokkal gyakrabban fogja használni a "migráns" szót a "menekült"-tel szemben, mégis az elemzés logikája azt mondatja velünk, hogy nullhipotézisként ennek ellenkezőjét kell feltennünk. Azt várjuk tehát, hogy a "migráns" és a "menekült" szó használatában nem lesz semmi különbség a portálok között. Az orosz állami propaganda portál (hidfo.ru) éppen annyira, olyan kevéssé fogja használni a "migráns" szót, mint a kormányközeli media (888.hu, lokal.hu, magyaridok.hu, pestisracok.hu) és a kormánytól független media portáljai (mno.hu és index.hu), szóval a becslések során az S változó kategóriáihoz tartozó koefficienseknek inszignifánsaknak kell lenniük.

[11] Guriev és Treisman kitűnő elemzése bemutatja, hogy a modern diktatúrák tisztán közgazdasági megfontolásokból választják uralmuk fenntartása, illetve befolyásuk biztosítása érdekében a nyílt represszió helyett a jóval kifizetődőbb propagandát. Lásd Guriev és Treisman, 2015.

1.3. A menekültek megbélyegzése, dehumanizálása: "ha migráns, akkor terror és erőszak"

1. És most érkeztünk el ahhoz a ponthoz, ami végső soron megmagyarázza, hogy miért volt szükség a "migráns" és a "menekült" megnevezések megkülönböztetésére és vizsgálatára.

2. A nemzetközi tapasztalatok alapján az látszik, hogy az orosz állami propaganda egyik fontos célja az, hogy a célcsoport tagjainak gondolkodásában, akiknek a propaganda szól, könnyen összekapcsolhatóvá váljon *a "migránsok" és a terror* valamint *a "migránsok" és a bűn* fogalma, és később így tudjon építeni az összekapcsolt fogalmak hangsúlyozására[12].

3. A negatív címkézés, megbélyegzés és extrém esetben dehumanizálás célja, hogy a megcélzott embert, vagy emberek csoportját a saját csoporton kívül helyezze, majd megfossza emberségétől, emberi mivoltától (van Dijk, 1987 és van Dijk, 1993)[13]. A dehumanizálás megjelenhet egyébként egy átfogóbb nyelvi jelenség részeként is. Klemperer felhívta a figyelmet arra, hogy például a náci diskurzusban a dehumanizálás, deperszonalizáció, vagy deindividualizáció egy szélesebb gondolkodási keretben jelent meg, és összekapcsolódott a társadalmi élet több területére kiterjedő technicista beszédmóddal, amely előszeretettel használt technikai metaforákat a társadalmi élet különböző területein (*objectivication; technical metaphores*) (Klemperer, 2006 [1975]: 138-147).

A dehumanizálás az első lépés ahhoz, hogy aztán embertelen és kegyetlen módon lehessen fellépni az emberségüktől megfosztottakkal szemben. [14]

4. Mindennek lehet egy további célja: a kiválasztott embercsoportok elembertelenítése mellett lehet cél félelemkeltés is. Ugyanis a negatív címkék használata sokszor azt is jelenti egyben, hogy valami fenyegetőt, elkerülendőt kell hangsúlyozni. A "migránsterror" gyakori említése a *terrorveszély* hangsúlyozását is jelenti.

---

[12] Lásd Feledy, 2016. Polyakova, 2017; Alandete, 2017; Juhász és Szicherle, 2017. A hidfo.ru-t elemezve találhatunk példát még *a „migránsok" és a fertőző betegségek* összekapcsolására is (http://bit.ly/2FMWirk). Már a cikkhez kapcsolt kép is figyelemre méltó egy tartalomelemző számára. Ha utánaolvasunk ennek a hírnek (http://bit.ly/2AiT886 és http://bit.ly/2zeEO3b) akkor nyilvánvaló a hidfo.ru-n megjelent cikk címének és a cikkhez kapcsolódó képnek a manipulatív szándéka és hazugsága. Tényként közöl valamit, amit nem támaszt alá semmivel, és ami a vezető olasz sajtóban még feltételezés formájában sem jelent meg. Mélyebb elemzésre lenne itt szükség, de ezt nem végezzük el ennek a dolgozatnak a keretében.

[13] van Dijk éppen a tamil menekültekkel kapcsolatos kifejezéseket (menekültáradat, stb.) hozza fel példának a dehumanizálásra: „the immigration is categorized as a natural disaster, and the Tamils are thus dehumanized." Van Dijk, 1987:372-373.

[14] Kutatások nemrégiben megmutatták, hogy a megbélyegzésnek, a gyűlöletbeszéd intenzitásának kimutatható hatása van azoknak a rémtetteknek a valószínűségére és kiterjedtségére, amelyeket később a megbélyegezettek ellen elkövetnek. Lásd Bodnár, 2017 és az általa ismertetett tanulmányt, Yanagizawa-Drott, 2014. A náci ideológia és gondolkodás és az ezekből következő cselekvés összefüggésének rendkívül mély elemzését adva ugyanerre hívja fel a figyelmet Chapoutot, 2014 és Chapoutot, 2017.

A dehumanizálás implikációk, illetve egyes esetekben azonosságok hangsúlyozására épül, például:

"migráns / zsidó / cigány"	→ bűnöző / erőszakos
"migráns"	→ terror / terrorista

illetve

"terrorista"	= migráns
"migráns / zsidó / cigány"	→ koszos / büdös
"migráns / zsidó / cigány"	→ fertőzés, fertőző betegség.

A hagyományos propaganda fontos tulajdonsága, hogy determinisztikus és direkt. Egyrészt képviselői soha nem terjesztenek az egyébként sulykolt állításaikkal nem összeillő állításokat, például soha nem mondják azt, hogy a *"migránsok békés emberek"*, vagy azt, hogy *"a zsidók hazafiak"*, vagy azt, hogy a *"cigányok törvénytisztelők"* stb. Másrészt nem titkolják, hogy itt voltaképpen propagandáról, nyílt propagandáról van szó (Arendt, 1973 [1951]; Chapoutot, 2013).

5. A magyar online médiában a *"migráns és a bűn"* valamint a *"migráns és a terror"* összekapcsolása ellenben nem úgy megy végbe, hogy a propagandista (a cikk szerzője) a két dolgot összekapcsoló explicit kauzális állítást fogalmazna meg, pl.

"a migránsok okai a bűnözés növekedésének"

"a migránsok okai a terrorizmus erősödésének"

Sőt nyilvánvalóan tartózkodik az ilyen állításoktól, mert ekkor a propaganda könnyen felismerhetővé válna, és ezért veszítene hatásosságából. Inkább azt használja ki, hogy a megbélyegzés *logikailag gyengébb állítások* mellett is létre fog jönni. Itt három szempontra gondolunk:

(a) egyszerű implikációt/implikációkat alkalmaz:

"*ha* migráns, *akkor* bűnöző / koszos / fertőzés"

Itt a megfogalmazó nem tart szükségesnek/célszerűnek monokauzális állítást (*"a migráció oka a bűnözésnek"*, *"a migráció oka a terrorizmusnak"* állítások kimondását), hanem csupán egyirányú logikai kapcsolatot teremt a migráció és például a terrorizmus között. Eszerint *"a migránsok erősítik/támogatják a terrorizmust"*, vagy a terrorizmus növekedését, *de lehetséges* terrorizmus a migrációtól függetlenül is[15].

[15] Természetesen ugyanúgy a modern propaganda talaján állva az implikáció iránya megfordítható: ekkor nem azt mondják, hogy a *„ha migráns, akkor terrorista"*, hanem azt, hogy

(b) A propaganda e módszere sztochasztikus alapokon áll, és tudatosan inkonzisztens[16]. Továbbá kielégítőnek tartja az implikáció gyenge formáját[17], sőt igazándiból ezt tartja célravezetőnek. Ez pedig már újítás az előzőekhez képest. Nem azt állítja (sugallja), és sulykolja, hogy *"a migránsok érkezéséből következik a terrorizmus"*, hanem azt, hogy *"a migránsok többnyire/inkább segítik, erősítik a terrorizmust".* Vagy impliciten egyszerűen csak kever két egymásnak ellentmondó állítást: pl. 100 alkalommal fogalmaz meg állításokat, és ezek 30%-ában tartalmilag azt, hogy a *"migránsok ittlétéből nem következik a terrorizmus"* és aztán 70%-ban azt, hogy *"a migránsok ittlétéből többnyire a terrorizmus következik".*

(c) És harmadikként, lehet, hogy expliciten semmilyen módon nem kapcsolja egybe pl. a *"terror"* és *"migráns"* szavakat, csak egymással párhuzamosan említi őket egy gondolatmenet során, vagy akár egy üzenet (cikk/tv műsor/interjú, stb.) egészében. Egyszerűen csak gyakran szerepelteti egy szövegen belül együtt a kettőt, de akár külön szövegekben is. Például egy bekezdés elején azt írja, hogy *"tavaly 100.000 fővel több migráns jött Európába"* majd a bekezdés végén már a terrorizmusról ír úgy, hogy a migránsokat meg sem említi: *"A hivatalos statisztikák szerint tavaly nőtt a terrortámadások száma Európában"*. Itt már semmilyen állítást nem kell megfogalmazni. Csak bízni kell az olvasóban, hogy le tudja vonni a megfelelő következtetést: a migránsok és a terrortámadások száma között valamilyen összefüggés húzódhat meg. De a propaganda akár úgy is elérheti célját, hogy gyakran írja le azt, hogy *"a migránsok nem terroristák"*, ez aztán azt vonja maga után, hogy a két szó mégis összekapcsolódik az emberek fejében[18].

„ha terrorista, akkor migráns" lásd Orbán Viktor elhíresült mondatát *„All the terrorists are migrants*" Lásd Kaminski, 2015.

[16] A RAND-nak az új orosz propaganda vonásait vizsgáló elemzése kiemeli, hogy az új orosz propaganda tudatosan inkonzisztens (nemcsak az egyébként sulykolni célzott állításokat fogalmazza meg és sugározza). Ennek oka kettős: egyrészt az, hogy összezavarja a propagandával megcélzott csoportokat, másrészt ezzel az inkonzisztenciával teremti meg a hitelesség látszatát és hitelesség megteremtésével azt, hogy a célcsoportok gyorsabban és erősebben elfogadják a propaganda által sugárzott állításokat. Az elemzés az új orosz propaganda alábbi vonásait hangsúlyozza: sok forrással dolgozik egyszerre, gyors, többcsatornás, repetitív, nem köti semennyire a külső valóság, nem konzisztens. Lásd Paul és Matthews, 2016.

[17] A gyenge implikációról lásd Boudon, 1974 elemzését.

[18] Egy szövegen belül egymással közvetlenül össze nem kapcsolódó tartalmak elemzése nemcsak a megszólaló rejtett szándékaira tud rávilágítani, hanem olyan gondolataira is, amelyeket el szeretne titkolni a hallgatóság elől. Antal László leírja a tartalomelemzés katonai alkalmazásának azt a példáját, amikor az amerikai elemzők a német-olasz viszonyt vizsgálták Goebbels beszédei alapján, és megfigyelték, hogy ezekben az olaszok említése környékén gyakran szerepeltek nehézségekre, gondokra utaló megállapítások. Például: „Nem tagadjuk, hogy a keleti fronton súlyos problémákkal állunk szemben, de szövetségeseink, mindenekelőtt Olaszország segítségével azokon is erőt veszünk majd." Az ehhez hasonló megnyilatkozások elemzése alapján jutottak arra a következtetésre, hogy feszült viszony lehet az akkori szövetséges német és olasz vezetés között. Csak a háború után derült ki Goebbels naplójából, hogy ez a feltételezés igaz volt. Antal, 1974: 29.

6. A RAND elemzése szerint az orosz állami propaganda úgy tud hatni, és végső soron sikert elérni a fenti állítások jól kigondolt keverésével, és a modern internetes technológia által biztosított ismétlődést (egy-egy hírt különböző forrásokból és különböző időpontokban, látszólag egymástól függetlenül lehet publikálni, bedobni az internetre, illetve a közösségi médiába) kihasználva, hogy nem fogalmazza meg direkten, illetve determinisztikusan azt az állítást, amit sugallni akar. Sőt ekkor az üzenet fogadója abban a hitben fog a dezinformáció alapján gondolkodni, és aztán cselekedni, hogy azt hiszi az információ hiteles forrásból származik, hiszen a forrás "kiegyensúlyozott", mert a *"ha migráns, akkor terrorista"* mellett kibocsát olyan üzenetet is miszerint *"ha migráns, akkor nem biztos, hogy terrorista",* hogy szándékosan összezavarja a célcsoportot (Paul és Matthews, 2016).

7. Másrészt a modern orosz állami propaganda azzal, hogy a *„ha migráns, akkor terror"* illetve a *„ha migráns, akkor erőszak"* implicit állításokat hangsúlyozza, egyszerre két célt is elér. Egyrészt összekapcsolja a „migránsokat" valamilyen negatív tartalmú szóval, ezzel segítve a migránsellenes diskurzus zászlóvivőit, az általában radikális jobboldali, anti-establishment politikai erőket Európában, másfelől önmagában a „terror" és az „erőszak" témáinak hangsúlyozásával növeli a félelmet, bizonytalanságot kelt és csökkenti az állampolgároknak a modern államba vetett bizalmát. Ez a bizalom pedig a modern állam hatékony, integritás alapú működésének egyik alapfeltétele (Uslaner, 2000; Kornai, Rothstein, Rose-Ackerman, 2004; Holmberg és Rothstein, 2012).

8. A fentieknek megfelelően két kategóriát képeztünk. Az egyik a TERROR, a másik pedig az EROSZAK. A *terror* és *"migráns"* összekapcsolás, a menekülteknek, mint a terroristáknak a bemutatása az orosz állami propaganda fontos üzenete. A 2018 márciusi olasz választások előtti twitter üzenetek elemzése (lásd az 1.2.1. képet) arra mutat, hogy az orosz trollok által kreált menekültellenes („migránsellenes") diskurzus legfontosabb témája a terror és a "migránsok" összekapcsolása volt (Alto Data Analytics, 2018)[19].

[19] Az Alto Data Analytics elemzése felhívja a figyelmet a „migránsok" és terror, valamint a „migránsok" és félelemkeltés összekapcsolódására az orosz állami propaganda által vezérelt trollok által generált diskurzusban: „Alto's data scientists analyzed how the most active and influential users from the anti-immigration communities argued that Italy was suffering an "invasion" resulting in negative economic and social implications for Italians. They also criticized how Italian government and politicians had poorly managed the immigration issue with an underlying anti-European narrative based on discrediting the EU or raising doubts about its role and Italy's fit within EU. The anti-immigration narratives in this community are closely associating immigration with insecurity, crime and terrorism and in some cases, with conspiracy theories that the immigration crisis is part of a larger strategy to destabilize the country. The core anti-immigration community was powered by a very active, small number of ideologically aligned users, influenced by political preferences empathizing with Lega Nord, Forza Italia and Casa Pound." Lásd Alto Data Analytics, 2018.

1.2.1. kép: Az orosz propaganda által vezérelt menekültellenes twitterezők aktivitása az olasz választási kampány során

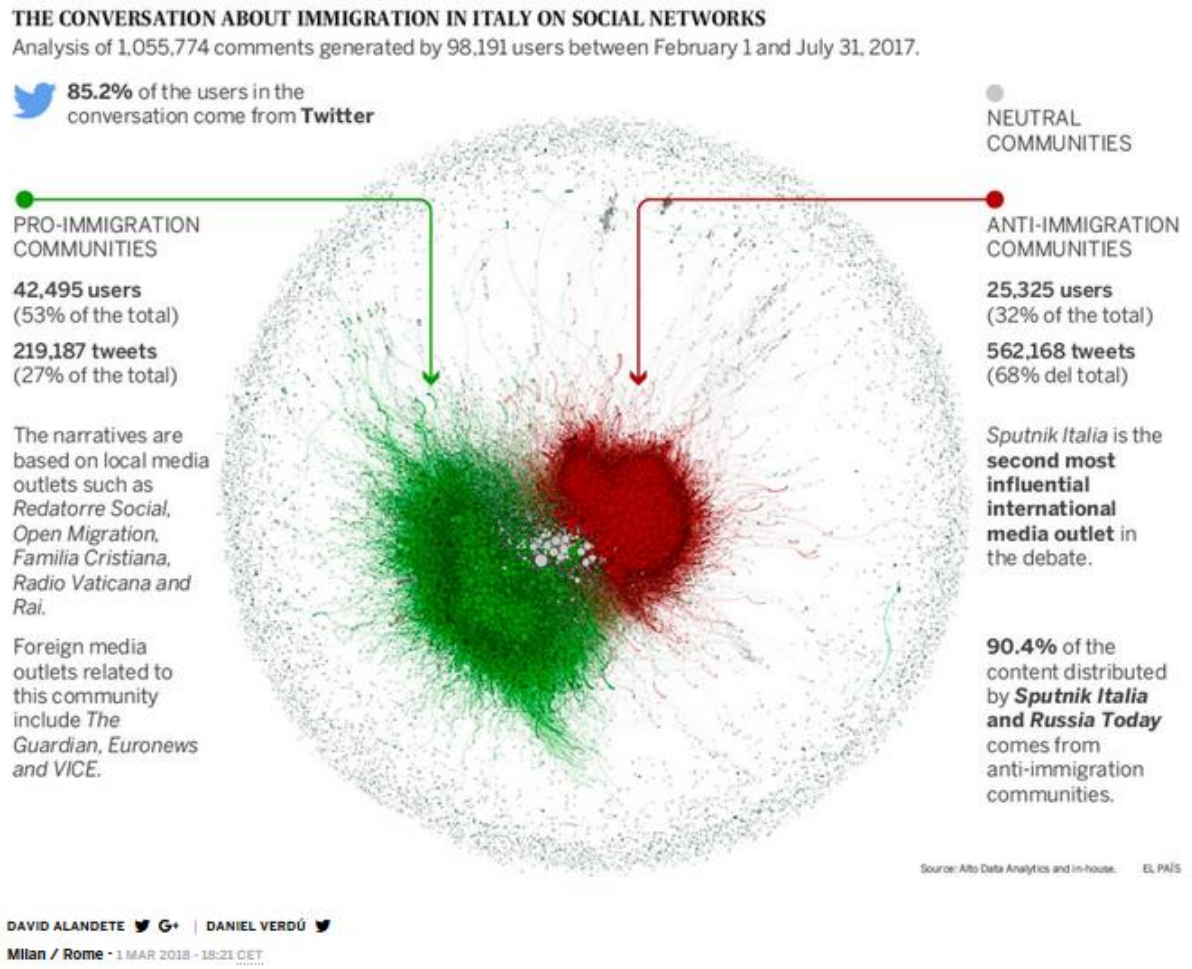

Forrás: Alandete és Verdú, 2018 . http://bit.ly/2oEfQ6q

9. A menekülteknek a magyar online médiában való megjelenésére vonatkozó kutatások (Bernáth és Messing, 2015; Balogh et al, 2016) felhívták a figyelmet arra, hogy a "terror" és a "migráns" összekapcsolása gyakori a menekültekről folyó magyar diskurzusban. Bernáth és Messing, 2015 azt találta, hogy a kormánypárti politikusok megszólalásaikban nemcsak a "terrorral", a "terroristákkal" azonosították a menekülteket, hanem a "fertőzésveszéllyel" is. Kimutatták továbbá, hogy a "terror" és a "migránsok" összekapcsolása nemcsak a kormánypárti politikusok sajátja volt. Az ellenzéki politikusok megszólalásaikban (pl. MSZP, LMP) ugyancsak követték ezt a mintát. Balogh et al, 2016 kutatásának eredményei szerint a magyar online médiában a "terror" volt a egyik legfontosabb szó a menekültekkel kapcsolatban. A "terror" és a "terrorista" a leggyakrabb negatív szentiment szó, amely a menekültekkel összekapcsolódik.

10. A TERROR kategóriát az alábbiak szerint képeztük:

TERROR = { "terror" | "terrorista"}

És az alábbi kérdésre kerestük a választ, illetve az alábbi modellt alkalmaztuk a becslések során:

Pr [(TERROR = 1), ha "migrans" = 1] = f (S, T, lnW).

11. A hipotézisek logikailag megegyeztek azokkal, amelyeket az 1.2.10. pontban leírtunk.

12. A másik kategória amelynek az egyes cikkeken belül a "migránsokkal" való összekapcsolódását vizsgáltuk az EROSZAK volt.

13. A *"ha migráns, akkor erőszak"* implicit állítás is nagyon fontos eszköze az orosz állami propagandának. Nemcsak arról van szó, hogy a bevándorlókat összekapcsolja a nemi erőszak, illetve erőszakos cselekmények megtörtént eseményeivel[20], hanem arról is, hogy a megtörtént eseményekre alapozva gyárt új történeteket, hamis híreket. Ilyen volt például a Liza F. ügy (lásd Meister, 2016; http://bit.ly/2HOeOvP, Gressel, 2016; Juhász és Szicherle, 2017).

14. Az erőszak és a "migráns" összekapcsolása egyszerre tünteti fel negatív színben a menekülteket és járul hozzá ahhoz, hogy az "erőszak" hangsúlyozásával eluralkodjon a közbiztonság várható romlása miatti félelem. Ezzel a propaganda el is éri célját, hiszen ez triviális módon azt is jelenti, hogy az állampolgárok már nem bíznak meg saját államukban, abban, hogy az állam képes megbirkózni a menekültek érkezésével kapcsolatos feladatokkal. Például néhány menekült családnak egy faluba érkezése után az állam már nem tudná fenntartani a közbiztonságot és a köznyugalmat[21].

[20] Lásd http://bit.ly/1Wo6N1O valamint Abdelmonem et al. 2016.

[21] Az ezzel kapcsolatos magyarországi paranoia eluralkodását nem tudjuk másként értelmezni, mint az állampolgárok ama erősödő meggyőződésének jelét, hogy például a „migránsok" megérkezése után pokol vár rájuk, mivel az állam már gyenge, és akkor már nem lenne képes biztosítani a közbiztonságot. Lásd http://bit.ly/2HQkANs, http://bit.ly/2HLLtCc, http://bit.ly/2ICTCu7, http://bit.ly/2xGXBAS, http://bit.ly/2HNKPUS. Különös és paradox dolog, hogy a magyar kormányfő, akinek pedig *par exellence* feladata az állam működtetése lenne, támogatja ezt, a saját kormánya tehetetlenségére vonatkozó meggyőződést. Lásd http://bit.ly/2pucRx5.

15. Az erőszak témájának megjelenésére vonatkozó EROSZAK kategóriát az alábbiak szerint képeztük:

EROSZAK = { "eroszakoskodik" | "molesztal" | "zaklat" | "megfogdos" | |"fogdos" | "eroszakol" | "megeroszakol" | "nemi" & "eroszak" | szexualis" & "eroszak"}

És az alábbi kérdésre kerestük a választ, illetve az alábbi modellt alkalmaztuk a becslések során:

Pr [(EROSZAK = 1), ha "migrans" = 1] = f (S, T, lnW).

16. A hipotézisek logikailag megegyeztek azokkal, amelyeket az 1.2.10. pontban leírtunk.

2. Portálok és adatok

2.1. Az elemzett portálok

Összefoglaló adatok

1. Az elemzett kilenc portál közül hétről rendelkezünk nyilvánosan elérhető adatokkal alapításukról, a kiadó cégadatairól és a lapok tulajdonosairól (lásd a 2.1.1. táblázatot).

2.1.1. Táblázat: Az elemzett kilenc portál néhány fontosabb jellemzője

Portál	Típus	Kiadó	Tulajdonosi kör	Link a cégadatokhoz
index.hu	Quality	Index.hu Zrt.	(Simicska Lajos)	https://www.e-cegjegyzek.hu/?cegadatlap/0110044705
lokal.hu	Quality	Modern Media Group Zrt.	Habony Árpád Győri Tibor	https://www.e-cegjegyzek.hu/?cegadatlap/0110048419
888.hu	Tabloid	Modern Media Group Zrt.	Habony Árpád Győri Tibor	https://www.e-cegjegyzek.hu/?cegadatlap/0110048419
origo.hu	Quality	New Wawe Media Group Zrt.	Matolcsy Ádám	https://www.e-cegjegyzek.hu/?cegadatlap/0109189828/TaroltCegkivonat
magyaridok.hu	Quality	Magyar Idők Kiadó Kft.	Liszkay Gábor & (Mészáros Lőrinc)	https://www.e-cegjegyzek.hu/?cegadatlap/0109168017
pestisracok.hu	Quality	Insider Media Lapkiadó Kft.	Gerilla PresS Lapkiadó és Médiatanácsadó Kft. & Tóth Gábor Szilárd	https://www.e-cegjegyzek.hu/?cegadatlap/0109274470
mno.hu	Quality	Nemzet Lap- és könyvkiadó Kft.	(Simicska Lajos)	https://www.e-cegjegyzek.hu/?cegadatlap/0109667717/TaroltCegkivonat
hidfo.ru	Quality	?	?	?
mindenegyben.com	Tabloid	?	?	?

Források: Medvegy és Szalay, 2017; http://bit.ly/2G81dzW; http://bit.ly/2G0DHY2; http://bit.ly/2FMFgcU; http://bit.ly/2FGEHAF; http://bit.ly/2plnlj7; http://bit.ly/2FPIDLX; http://bit.ly/2pockNd; http://bit.ly/2FLoJ9a;

2. A vizsgált portálokat úgy válogattuk össze, hogy egyaránt szerepeljenek benne a prominens kormányközeli portálok, egy mérsékelt konzervatív nem kormánypárti portál (mno.hu), egy mérsékelt liberális-baloldali nem kormányzati portál (index.hu), az időszak elején mérsékelt liberálisnak tekinthető portál, amelynek karaktere megváltozott az időszak során és egyre inkább a kormány szócsövévé válik (origo.hu), valamint egy par excellence orosz állami propaganda portál (hidfo.ru). Ezt egészítettük ki az online média olvasói között talán kevésbé ismert, de a magyar online médiában jelentős szereppel bíró alapvetően bulvár híreket, mindennapi témákat tárgyaló oldallal (a mindenegyben.com).

3. Természetesen jobb lett volna több hírportál megfigyelése és feldolgozása alapján végezni a vizsgálatot – erre most nem volt módunk. Úgy véljük azonban, hogy a 2017 nyara óta jelentős számúra nőtt kormányközeli portálok tartalmát jól leképezik a 2015-ben indult, és Orbán Viktor által is büszkén forgatott portálok, a magyaridok.hu, a 888.hu[22], és a lokal.hu.

4. Sajnos a megfigyelt hírportálok az nem mindegyikéről rendelkezünk látogatási adatokkal. Az elérhető adatok alapján az általunk megfigyelt oldalakra 12 millió oldalletöltés történt 2018 március 7-én. A leglátogatottabb 10 hírportálról 24 millió letöltés történt. Az origo.hu-ról 5,5 millió az index.hu-ról 6,0 millió, azaz e két általunk megfigyelt portál adta az első 10 leglátogatottabb hírportálról való oldalletöltés közel 48%-át (lásd a 2.1.2. táblázatot).

5. Az előző számokat érdemes kiegészítenünk lyzR facebook aktivitást mérő adataival. Itt a megfigyelt portálok adatai mellé a magyar on-line médiában nagy szerepet játszó más portálok adatait (hvg.hu, 24.hu, 444.hu és blikk.hu) is feltüntettük (lásd 2.1.3. táblázatot).

[22] Orbán Viktor a Magyar Idők első száma megjelenésének apropóján azt írta az fb oldalára „Új idők. Magyar Idők" http://bit.ly/2FsznNE. Alig több, mint egy évvel az indulása után – miközben 2014 óta nem ad interjút a magyar on-line sajtónak – a 888.hu-val kivételt tett. Lásd „Ki a fasza gyerek? – Orbán Viktor. Beszélgetés Orbán Viktorral, Magyarország miniszterelnökével." 888.hu 2016. december 15. http://bit.ly/2D8rnQ5

2.1.2. Táblázat: Az elemzett portálok látogatottsága a dtk adatai szerint, 2018. március 1.

	név	Politikai orientáció	Tényleges felhasználók száma (RU)	Oldalletöltések száma, millió
			2018. március 1.	2018 március 7.
1	888.hu	Kormánypárti	n.a.	n.a.
2	hidfo.ru	Orosz propaganda portál	n.a.	n.a.
3	index.hu	Kormánytól független, mérséklet baloldali, liberális	633.539	6,0
4	lokal.hu	Kormánypárti, jobboldali	n.a.	n.a.
5	magyaridok.hu	Kormánypárti, mérsékelt jobboldali	n.a.	n.a.
6	mindenegyben.com	?	188.086	0,3
7	mno.hu	Konzervatív, 2015 februárja után nem kormánypárti	78.769	0,2
8	origo.hu	Mérsékelt liberális, egyre inkább kormányközeli 2015 nyarát követően	662.489	5,5
9	pestisracok.hu	Kormánypárti, radikális jobboldali	n.a.	
	Oldalletöltések száma összesen			12,0

Forrás: dtk, http://dkt.hu/hu/menu/ola.html/

6. Az adatok alapján két dologra szeretnénk felhívni a figyelmet. Egyrészt az interakciók számát tekintve a 888.hu legalább akkora fb aktivitással rendelkezik, mint az origo.hu és a mindenegyben.com. Másrészt az index.hu domináns szerepe itt még jobban kitűnik, mint korábban: egy nagyságrenddel megelőzi az origo.hu-t és a nem megfigyelt a hvg.hu, 24.hu és 444.hu portáloknál is erősebb fb aktivitással rendelkezik. Mivel az utóbbi portálok mindegyike nem kormánypárti és inkább a mérsékelt liberális, baloldali orientációjúnak tekinthető, megfelelően járunk el, ha az index.hu-t, mind domináns portált figyeljük meg a vizsgálatunk során[23]. A másik fontos vonatkoztatási pont a nem kormányzati oldalon a mérsékelt jobboldali mno.hu, amelyről egyébként tudjuk, hogy fb interakciók számát tekintve 2016-ban nagyságrendben a 888.hu szintjén állt (MTE & lyzR, 2017).

[23] A magyar interneten belül az index.hu dominanciáját a legújabb precognox.hu kutatás is alátámasztja, amely az egyes hírportálok és az fb valamint a twitter egymásra hivatkozásait vizsgálta. Lásd http://bit.ly/2Ifi2d6

2.1.3. Táblázat: A jelentősebb magyar portálok fb oldalaira vonatkozó aktivitás 2017-ben

2017.12.01 - 2017.12.31					
	Posztok	Interakciók*	FB kommentek száma	Interakciók átlagos száma	FB kommentek átlagos száma
magyaridok.hu	37428	2017773	410231	53,9	11,0
pestisracok.hu	11719	3070107	889389	262,0	75,9
888.hu	14508	4428681	727442	305,3	50,1
hidfo.ru	1156	139193	30872	120,4	26,7
lokal.hu	14093	41459	5767	2,9	0,4
mindenegyben.com	18014	4612027	234666	256,0	13,0
index.hu	48748	13933378	1693658	285,8	34,7
origo.hu	55853	5455781	583473	97,7	10,4
hvg.hu	42235	10647347	1522303	252,1	36,0
24.hu	56791	11967774	1838625	210,7	32,4
444.hu	21473	11730985	1562746	546,3	72,8
blikk.hu	52859	8625455	964258	163,2	18,2

**: lájkok, kommentek, megosztások száma összesen*
Forrás: lyzR.io

A hidfo.ru

7. A hidfo.ru-ról (akkor még hidfo.net-ről) az első híradás 2014. július 1-én az azóta megszüntetett Népszabadságban jelent meg (http://bit.ly/2DCOIJY), amelyben a lap arról tudósított, hogy

> *„Diplomáciai botrányt kavart egy internetes oldal cikke. A Hídfő.net keddi írása alapján az uniós fegyverexport szabályainak megsértésével vádolja Magyarországot Oroszország.*
>
> *A portál azt állította, hogy a magyar honvédség közvetett módon T-72-es harckocsikat szállít Ukrajnának. A magyar külügy cáfolta a vádakat. Az Index szerint a honlapot a Nemzeti Arcvonal nevű neonáci szervezet készíti. Az ATV videója itt látható.*
>
> *A hétvégén kiderült, hogy Kalocsáról Debrecenen át Nyírtelekre szállították a tankokat, amelyekről az orosz külügyminisztérium azt feltételezte, hogy Ukrajnába kerülnek.*
>
> *Egy fotóval kezdődött az egész. Az Index egyik olvasója lekapta a vasúti szerelvényekre rakott harckocsikat, a lap szerint valószínűleg pont ezekre gondolt a magyar honvédség, amikor péntek délután azt írta, a hétvégén használatra már nem alkalmas T-72-es harckocsikat, és egyéb hadieszközöket szállítanak a nyírteleki hadianyagraktárba. Közzétették a szerelvény útvonalát is: Kalocsa-Kiskőrös-Budapest-Cegléd-Szolnok-Debrecen-Nyíregyháza-Nyírtelek.*
>
> *Péntek este az orosz külügyminisztérium közleményt adott ki, azt állítva, hogy fegyvereket szállítunk Ukrajnának egy közvetítőn keresztül. Ezt a tárca egy szélsőjobboldali, feltűnően oroszpárti magyar portálon megjelent hírre hivatkozva írta, amelyben a nyíregyházi vasútállomáson, tankokról készült fotók vannak.*

8. A szóban forgó képek gyorsan terjedtek a net-en, itt például egy angol nyelvű portálon megjelent cikkben foglalkoznak vele (http://bit.ly/2ppBJpE).

9. Ezt követte az index.hu cikke 2014. augusztus 15-én „Moszkva ukrajnai fegyverszállítással vádolja Magyarországot" (http://bit.ly/2G6LyDA), majd egy nappal később, 2014. augusztus 16-án „Neonáciké lehet a fegyverbotrányt borító hírportál" (http://bit.ly/2pltbB5). Ebben az index.hu a hidfo.net-et a Magyar Nemzeti Arcvonallal hozta összefüggésbe.

10. Augusztus 26-án közölte az Átlátszó Papp László Tamás és Oroszi Babett cikkét, amelyben a szerzők kiderítették, hogy több a hidfo.net-hez hasonló, és a Magyar Nemzeti Arcvonalhoz köthető deres.tv mailszervere Oroszországban üzemel (Papp és Oroszi, 2014).

2.1.1. kép: A Hidfo.net-en megjelent egyik kép a tankokról

Forrás: nol.hu, http://bit.ly/2po8aFO

11. Két nappal később a Népszabadság visszatért a témára (http://bit.ly/2po8aFO):

> *„Néha felszínes, ám korántsem veszélytelen az a putyinista propaganda, amely már a magyar közösségi médiában is terjed az ukrajnai konfliktussal kapcsolatban. Nincs két hete, hogy egy egyébként marginális szélsőjobboldali portál diplomáciai botrányt robbantott ki egyetlen álhír közlésével.*
>
> *Ahogy arról lapunkban is beszámoltunk, az orosz külügyminisztérium egy azelőtt alig ismert magyar hírportálon, a Hídfő.net-en megjelent "információk" alapján azzal vádolta meg hazánkat, hogy – az EU-s fegyverexport-szabályokat megsértve – tankokat szállítunk Ukrajnának. A magyar külügy cáfolta az "értesülést", és mint kiderült, a vasúti szerelvényekre rakott T-72-es harckocsikat valójában a nyírteleki hadianyagraktárba szállították, selejtezésre."*
>
> Illetve hivatkozva az index.hu említett cikkére (http://bit.ly/2pltbB5) a lap azt is megírja, hogy:
>
> *„A Hídfő.net-ről – amellett, hogy feltűnően oroszbarát híreket közöl – az is kiderült, hogy a Magyar Nemzeti Arcvonal (MNA) hozta létre (de miután az MNA korábban kettészakadt, nem világos, hogy jelenleg milyen kapcsolatban állnak). Arról viszont kevesebb szó esett, hogy az oldal egy kiterjedt online propagandagépezetnek csupán az egyik – ahogy láthattuk, nem is elhanyagolható méretű – "fogaskereke"."*

12. A 2014. augusztus 28-án az atlatszo.hu blog rovatában közölt rövid elemzésében a Political Capital (PCBlog, 2014) a hidfo.net mögött orosz állami háttér létezését feltételezi. Ez feltételezés mellett érvel a parameter.sk portalnak a hidfo.net cikkeit áttekintő rövid elemző cikke is (http://bit.ly/2HHzupm).

13. A hidfo.net domain később megszűnt. Ha ma rákattintunk, akkor a hidfo.ru oldal töltődik be.

14. A kutatás során végzett nyelvi profilalkotás eredményei alapján a hidfo.ru cikkei orosz nyelvi sajátosságokat mutatnak és idegen nyelvből való fordítások.

A mindenegyben.com

14. A mindenegyben.com oldal tulajdonosát nem tüntetik fel az oldalon. A domain nevet 2013. november 28-án jegyezték be a Namecheap ltd. Amerikai domain szolgáltató vállalatnál. A szerver, amelyen fut, Németországban (Frankfurt am Main) található (lásd a 2.13. kép).

2.1.2. kép: A mindenegyben.com domain regisztrációs lapja

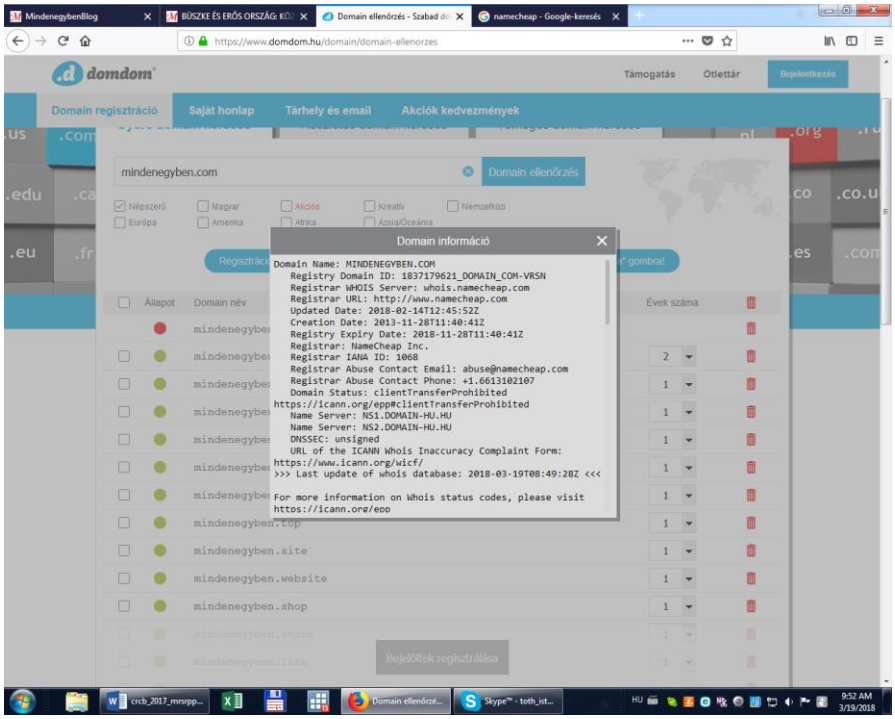

2.1.3. kép: A mindenegyben.com domain regisztrációs lapja

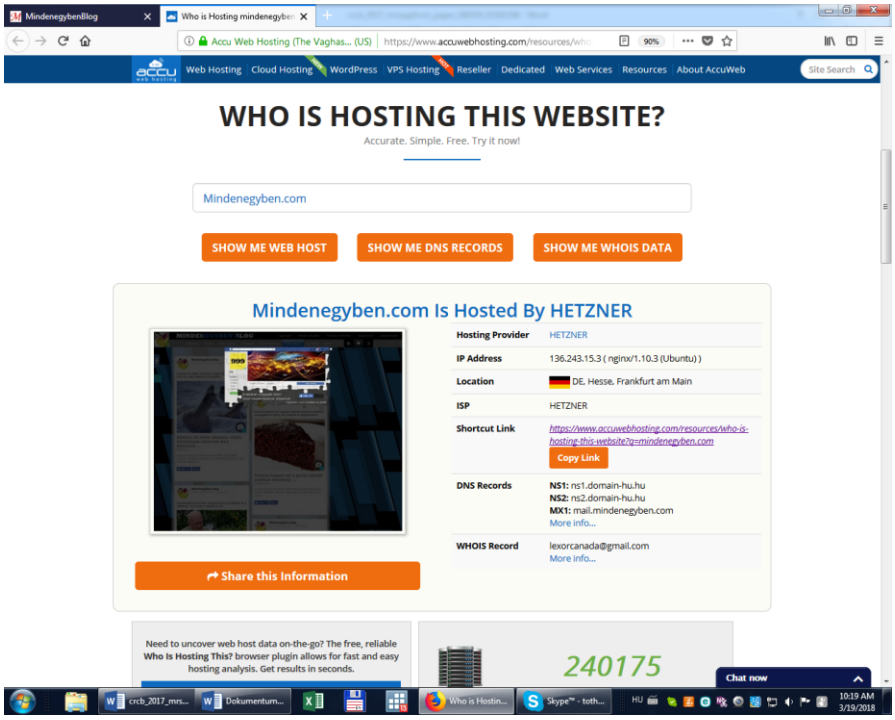

15. A mindenegyben.com oldal szerkesztői ismeretlenek. A hírek rovatban érdekességet, meglepő híreket, praktikus információkat találhatunk egymásután, kaleidoszkóp-szerűen (lásd a 2.1.4. képet), amelyeket rendszerint más hírportáloktól vesznek át. Például "Büszke és erős ország, közel kétszázan fagytak meg március közepéig" (Alfahír); "Piskóta helyett ezt a grízes tésztát szoktam készíteni, ..." (bidista.com); "Regenerálja a porcokat, megszünteti a gyulladást és a fájdalmat. Gyuri bácsi elárulja mi ez! (1. oldal)" (ismeretlen forrás); "Erre ne indúlj útnak!Újabb elzárt útszakaszok !" (sic!) (boon.hu); "A 47 éves nő a szülés előtt egy órával tudta meg, hogy terhes" (eloben.hu), stb. Az oldalon szereplő szövegek jellemzően nagyon rövidek, 150-300 szót tartalmaznak. Az általunk letöltött mindenegyben.com korpuszban a szövegek medián hossza 192 szó volt.

16. A mindenegyben.com oldal egy nagyon populáris fb oldalt üzemeltet (https://www.facebook.com/Mindenegybenblog/), amelynek 737 ezer lájkolója és 693 ezer követője volt március közepén. Itt a mindenegyben.com-n megjelent híreket teszik fel nyílt formában és ezeket lehet lájkolni, illetve kommentálni.

2.1.4. kép: A mindenegyben.com címlapja 2018. március 19-én

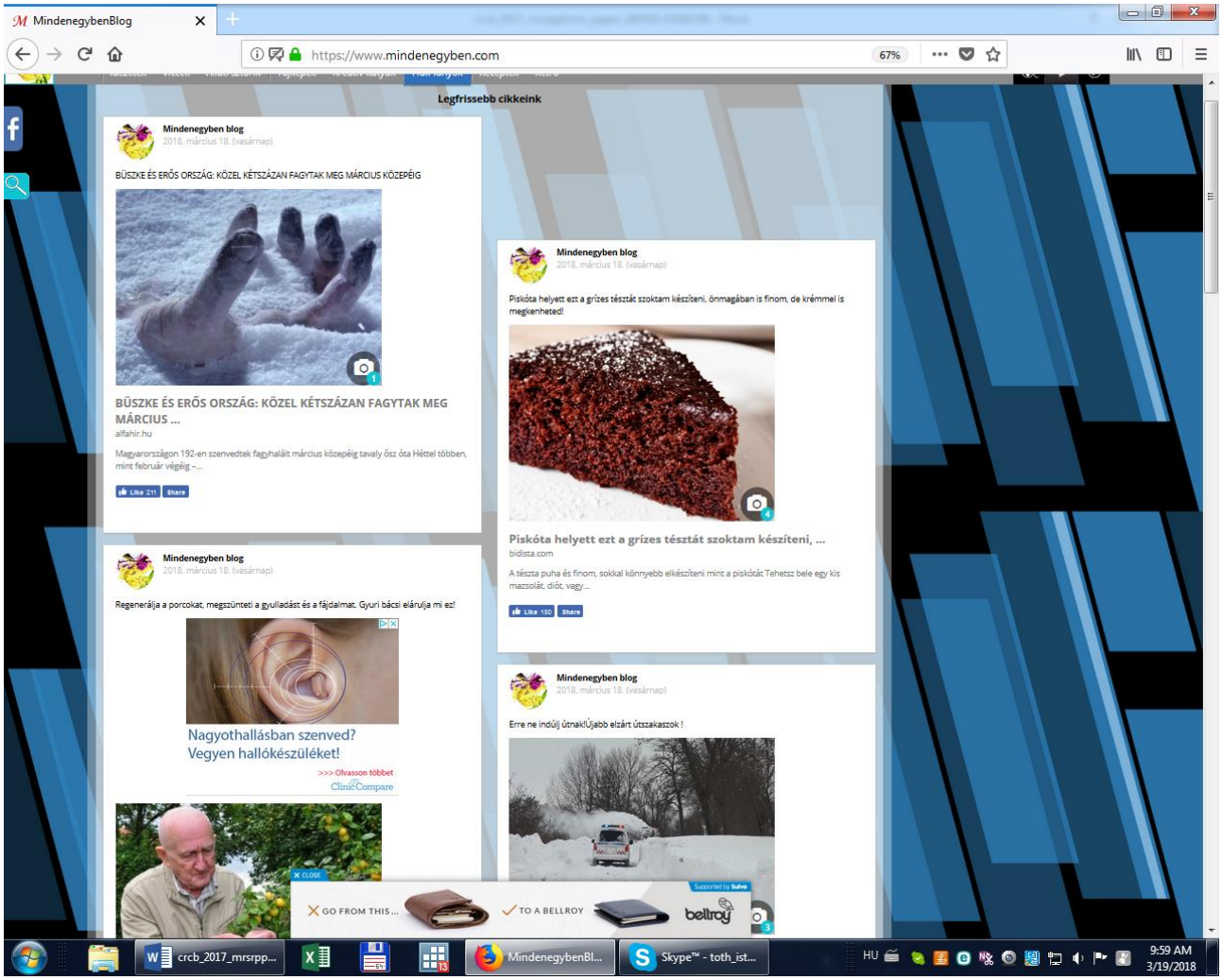

Forrás: mindenegyben.com

17. A mindenegyben.com szövegeit nem elemeztük részletesen, de a nyelvi profilalkotás eredményei szerint kizárható a szerzőazonosság a hidfo.ru és a mindenegyben.com-n megjelenő tartalmak között.

2.2. Adatok és alapstatisztikák

1. A megfigyelt hírportálokról a kutatás során 2010. január 1. és 2017 december 31. között 1.027.653 tartalmi elemet (cikket, vagy képaláírást) töltöttünk le. Sajnos 2017 októberben, amikor a letöltést végeztük az mno portál keresőjét csak 2014. szeptembertől lehetett használni, így az mno adatait csak ettől az időponttól tudjuk számításba venni[24]. A letöltés után a cikkekben szereplő szavakat szótöveztük és adatbázisba rendeztük úgy, hogy minden cikkben szereplő szót indexeltünk. Ezen indexek alapján aztán visszakereshetővé vált, hogy az adott szó mely portálok mely cikkeiben és hányszor szerepel. Az elemzés során a cikkek és képaláírások közül csak azokat vettük figyelembe, amelyek több mint nyolc szót tartalmaztak, ezzel kívántuk kiküszöbölni hibás tartalmakat[25]. Gyakran előfordult ugyanis, hogy a portálokra egy video-t ágyaznak be, amelyekhez nincs szöveg, de a szövegtartományban, ahol máshol a cikk szövege szerepel, csak a video forrását közlik (lásd a 2.1.1. képet). Ezzel a megoldással 47.947 rekordot zártunk ki az elemzésből. Így végül 2010-2017 között 979.706 darab cikket vizsgáltunk.

[24] Azóta ez a probléma megoldódott, így már az elemzés következő fázisában módunk lesz az mno 2010-2014 közötti adatait is számításba venni.

[25] A Magyar Nemzeti Szövegtárban az átlagos mondathossz 17,1 szó (Kontra, 2013). Ez alapján döntöttünk amellett, hogy csak 8 szónál hosszabb tartalmakat, cikkeket, képaláírásokat veszünk figyelembe, feltételezve, hogy ezek között nem lesz számunkra érdektelen és értelmetlen tartalom.

2.1.1. Kép: Egy videóhoz kapcsolódó kétszavas szöveg ("mb1.hu MNO") az mno.hu-n

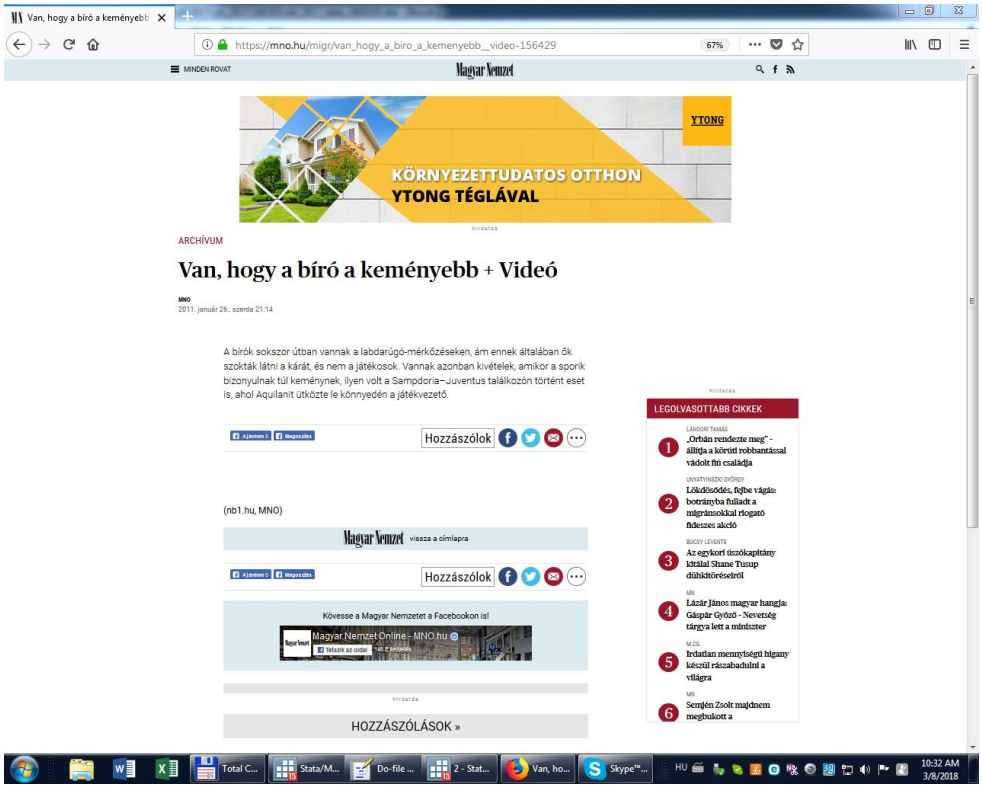

2. A letöltött tartalmak sokaságát egy másik szempont szerint is ketté kellett vágnunk. Több portál, közöttük a magyaridok.hu, 888.hu, lokal.hu 2015-ben jött létre[26]. Ennek megfelelően külön elemeztük 2010-2017 között az index.hu és origo.hu portálokat és külön 2015 szeptember 1. és 2017 december 31. között, mind a kilenc portalon megjelent cikkeket és képaláírásokat, összesen 475.617 rekordot.

3. Az egyes portálon megjelent, és az elemzés során figyelembe vett cikkek szavak szerinti megoszlása meglehetősen eltér. Ez később fontos szempont lesz a vizsgálat során: arra hívja fel a figyelmet, hogy a vizsgált összefüggéseket kontrollálnunk kell a cikkek hosszával.

[26] Az első általunk letöltött cikk dátuma a mindenegyben.com-on 2012. április, a hidfo.ru-n 2015. április, a 888.hu-n 2015. szeptember, a magyaridok.hu-n 2015. április, a lokal.hu-n 2015. május, a pestisracok.hu-n 2012 április, illetve rendszeres publikáció itt 2014 januártól kezdődött el. Lásd *crcb_2017_mrsrpphnm_figures_180319_.xlsx* file *fnarticles_ym* munkalapját.

2.1.1. Táblázat: A szavak száma, átlaga és mediánja az elemzett portálokban megjelent cikkekben, 2010-2017, N = 979.706

	A cikkekben lévő szavak				
st	átlag	p50	sd	összeg	N
hidfo	264.1151	218	177.9391	839886	3180
mindenegyben	211.4791	139	282.8601	5056888	23912
888	249.4387	192	222.6724	7300573	29268
magyaridok	296.1227	244	238.727	3.31E+07	111783
lokal	211.6199	171	163.3981	9965816	47093
pestisracok	320.2814	241	283.6359	9628941	30064
origo	313.6711	191	373.8999	8.26E+07	263314
index	255.4776	163	318.8546	9.52E+07	372460
mno	344.4667	250	315.3096	3.40E+07	98632
Total	283.3689	190	318.4554	2.78E+08	979706

Forrás: CRCB

4. Az elemzett cikkek összesen 278 millió szót és 1,76 milliárd karaktert tartalmaznak (lásd 2.1.1 és 2.1.2. táblázatok).

2.1.2. Táblázat: A karakterek helyközök nélküli száma, átlaga és mediánja az elemzett portálokban megjelent cikkekben, 2010-2017, N = 979.706

st	átlag	p50	sd	Összeg	N
hidfo	1789,888	1476.5	1207.407	5691844	3180
mindenegyben	1276,278	813	1791.675	3.05E+07	23912
888	1612,011	1255	1406,787	4,72E+07	29268
magyaridok	1930,994	1604	1527,958	2,16E+08	111783
lokal	1355,394	1103	1044,363	6,38E+07	47093
pestisracok	2093,424	1580	1836,779	6,29E+07	30064
origo	1980,919	1225	2301,33	5,22E+08	263314
index	1593,545	1021	1982,263	5,94E+08	372460
mno	2210,052	1621	1984,057	2,18E+08	98632
Total	1795,566	1214	1985,413	1,76E+09	979706

Forrás: CRCB

5. Az elemzett cikkek eloszlása normális eloszlást mutat a szavak és karakterek logaritmusa szerint (lásd 2.2.1. ábra).

2.1.1. Ábra: Az elemzett cikkek megoszlása a szavak logaritmusa szerint, N = 979.706

a: szavak számának logaritmusa

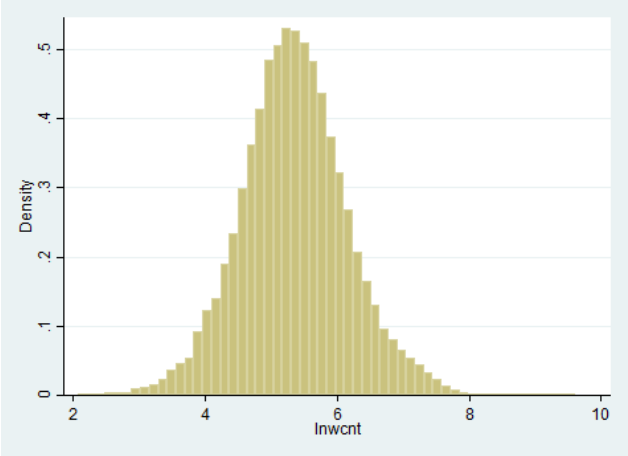

b: karakterek számának logaritmusa

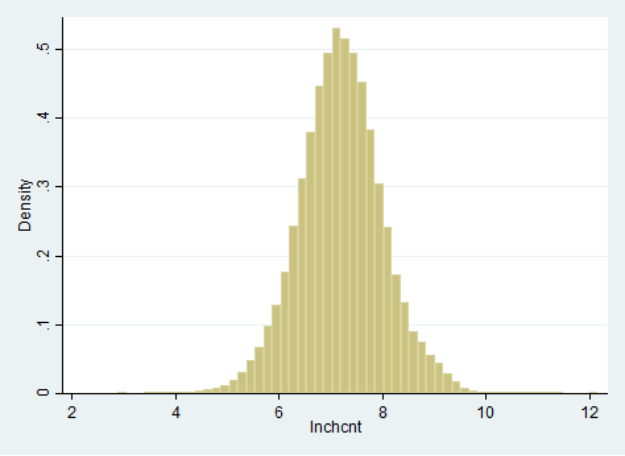

Forrás: CRCB

6. A korpuszban szereplő szavak számának eloszlása aszerint, hogy egy-egy szót hányszor említettek a korpuszban, a várt Zipf eloszlást mutatja (lásd a 2.1.2. ábrát).

2.1.2. Ábra: A szavak számának eloszlása aszerint, hogy az adott szót hányszor említették a korpuszban, log-log,
(cikkek száma: 1.027.653, szavak száma: 278 millió)

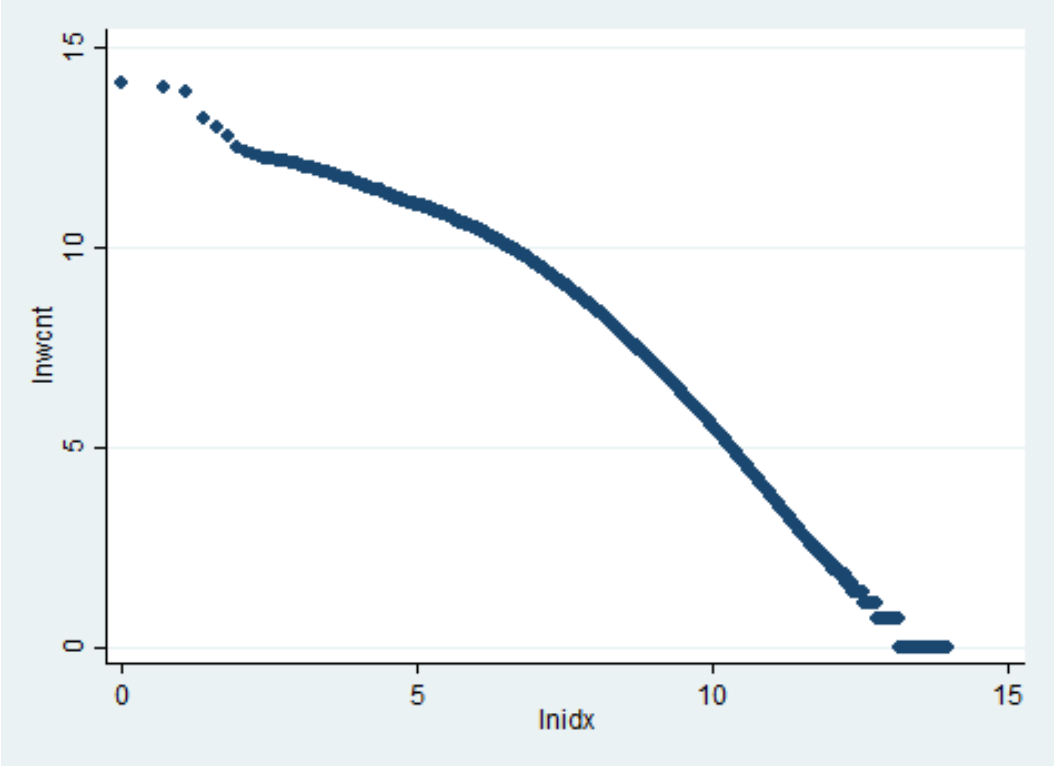

X tengely: a szó említési gyakoriság szerint felállított rangsorban elfoglalt helyének (hányadik a rangsorban) logaritmusa
Y tengely: az adott szó korpuszban való említési számának logaritmusa
A Zipf eloszlásról lásd: https://bit.ly/2Ir5Ghb
Forrás: CRCB

2.3. Tendenciák

1. Az origo.hu-n, mno.hu-n és az index.hu-n megjelent cikkek számát mutató idősorok összehasonlítása arra mutat, hogy (i) az index és az mno idősora sokkal erősebben ingadozik az origo.hu-nál; (ii) a G-nap[27] után az mno-n megjelenő cikkek száma csökkent, miközben (iii) az origo.hu-n megjelenő cikkek száma folyamatosan nőtt (lásd az 2.3.1. ábrát). Ez a tendencia egyébként 2014 júniusát követően, Sáling Gergő politikai okokból történt eltávolítása[28] óta megfigyelhető (lásd a mellékelt xlsx file-t).

2.3.1. ábra: Az mno, index és origo portálokon megjelent cikkek száma 2015.01-2017.12, N=330,845

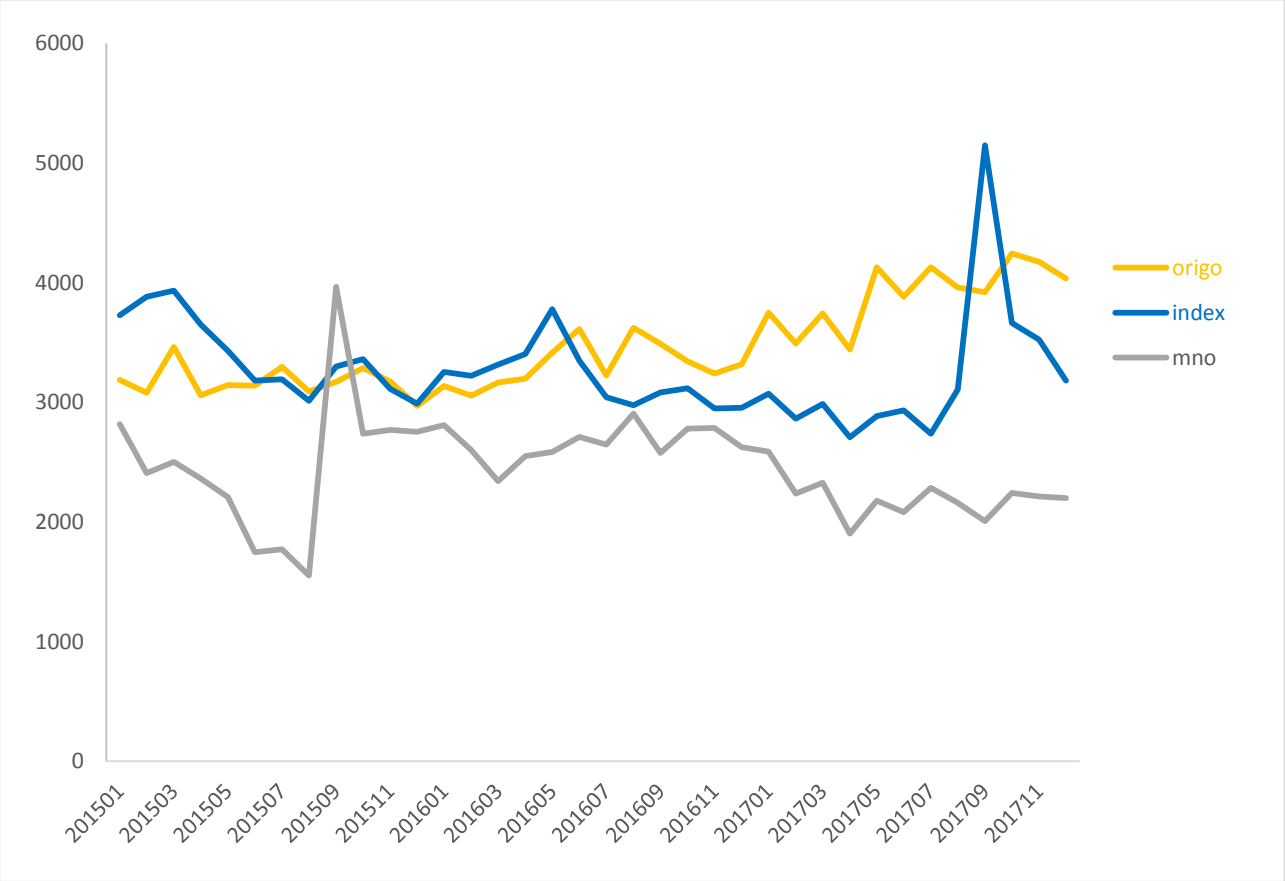

Forrás: CRCB

[27] Lásd: https://hu.wikipedia.org/wiki/Simicska_Lajos
[28] Lásd: Magyari, 2014;

2. A többi portalon megjelent cikkek idősorának 2015-2017 közötti összehasonlítása arra mutat, hogy a magyaridok.hu, a pestisracok.hu, 888.hu és a hidfo.ru aktivitása nem változott az időszak alatt, miközben a lokal.hu-n és a mindenegyben.com-on megjelent cikkek száma 2016 végétől illetve 2017 januártól növekedésnek indult (lásd 2.3.2. ábra).

2.3.2. ábra: A 888.hu, hidfo.ru, lokal.hu, magyaridok.hu, mindenegyben.com és pestisracok.hu portálokon megjelent cikkek száma 2015.09-2017.12, N= 215.634

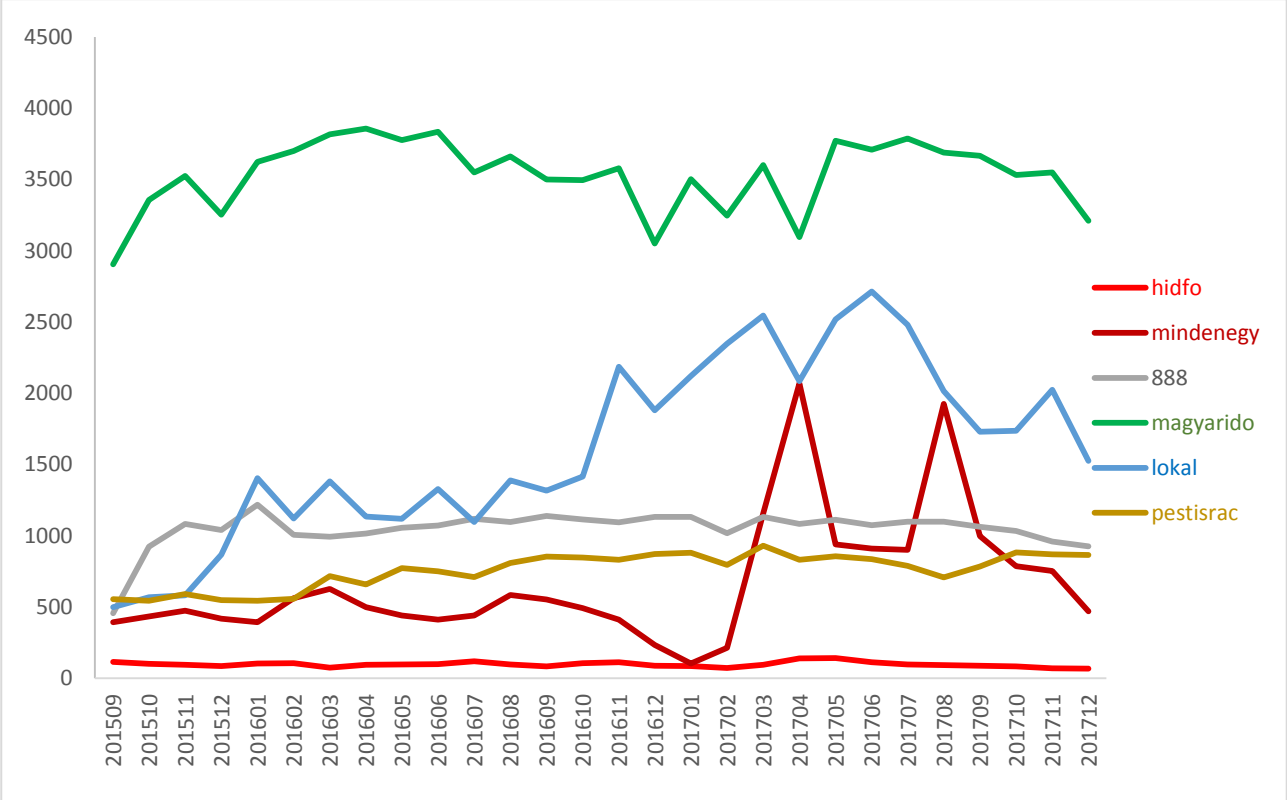

Forrás: CRCB

3. A portálokon megjelent cikkek átlagos hossza nem változott 2015-2017 között (lásd az 2.3.3. ábrát). Az index-re inkább növekedés, az origo.hu-ra inkább csökkenés volt jellemző (lásd az 2.3.4. ábrát).

2.3.3. ábra: A cikkekben szereplő szavak átlagos számának alakulása 2015-2017, N= 568.495

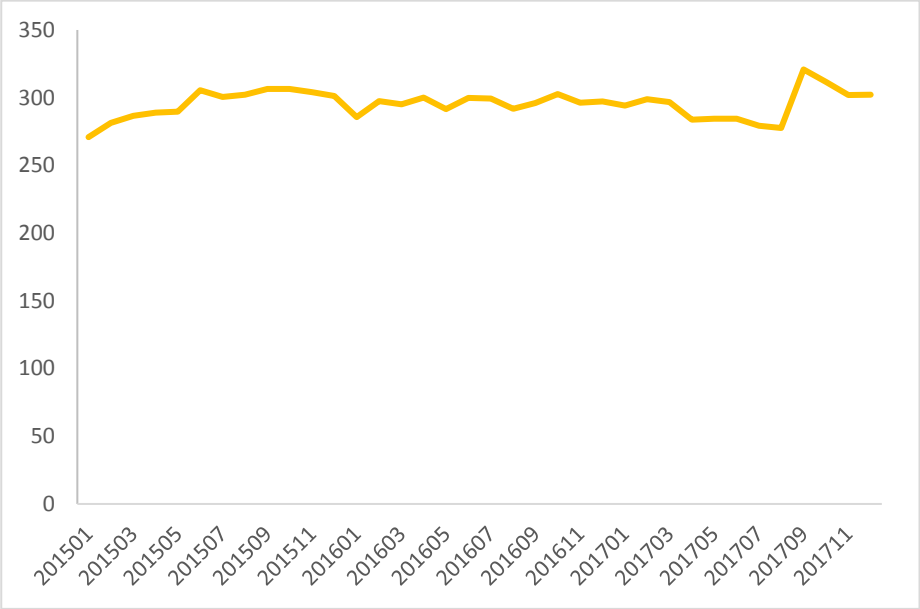

Forrás: CRCB

2.3.4. ábra: A szavak átlagos számának alakulása az index.hu, mno.hu és origo.hu portálokon megjelent cikkekben 2015-2017, N = 568.495

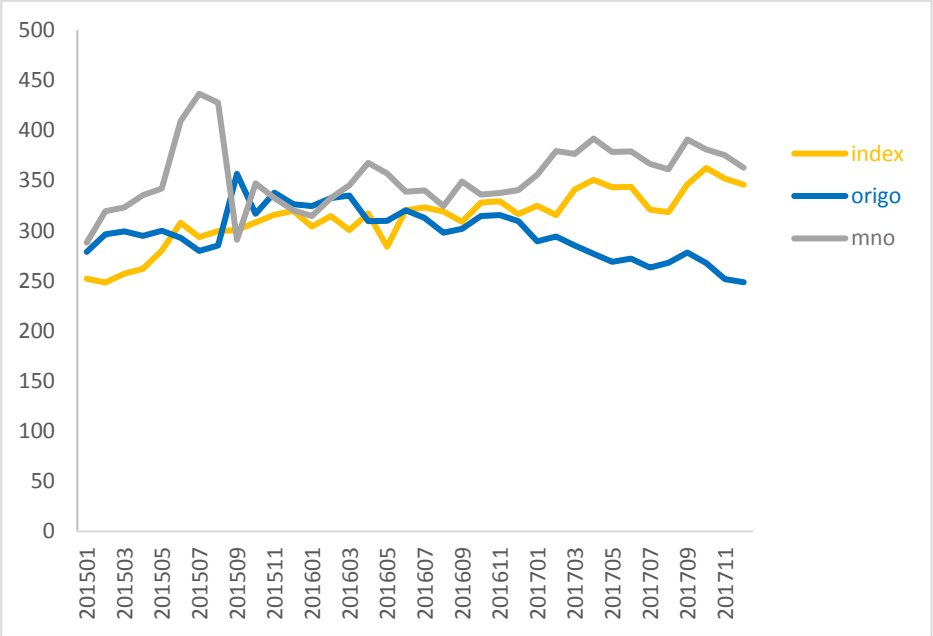

Forrás: CRCB

3. Kvalitatív vizsgálatok – esettanulmányok

3.1. "Putyin" a mindenegyben.com blog-on

1. Az alábbi elemzésünkben azt vizsgáljuk, hogy a mindenegyben.com cikkeiben hogyan jelenik meg Vlagyimir Putyin orosz elnök. Az elemzéshez megvizsgáltuk az összes (69 db) olyan cikket, amely 2014 és 2017 között itt jelent meg és tartalmazza a "Putyin" szót.

2. Mielőtt a cikkek tartalmi elemzésére térnénk át, érdemes megemlíteni, hogy az elemzésre kerülő cikkek nagyon rövidek: az átlagos hosszuk csupán 210 szó, tehát két-három bekezdés (a szórás 243 szó). Jellemzően egy témát járnak körül, vagyis egyetlen, rövid üzenetet igyekszenek közvetíteni az olvasó számára. Továbbá lényeges, hogy a cikkek többségében Putyin nem csak említésre kerül, hanem ő a cikk „főszereplője".

3. A Putyint említő cikkekre jellemző a háború: a 69 db cikkből 22-ben (32%) szerepel a háború, vagy a világháború kifejezés. A háború 15 cikkben 33 esetben, a világháború 14 cikkben 25 esetben fordul elő. A katona kifejezés 25 cikkben fordul elő 57 alkalommal, a hadsereg 8 cikkben 17 alkalommal szerepel.

4. A portál cikkeink alábbi tíz címe szintén jól mutatja, hogy a cél a háborús fenyegetettség ábrázolása (3.1.1. táblázat). A mindenegyben.com-on megjelent, „Putyin" szót tartalmazó összes cikk címét lásd (a tanulmányhoz mellékelt docx file-ban).

3.1.1. Táblázat: A mindenegyben.com oldal azon cikkeinek néhány jellemző címe, amelyek tartalmazzák a „Putyin” szót

Nyakunkon egy újabb háború!
Vlagyimir Putyin: a migránsok nem a háború elől menekülnek, Ők maguk a háború!
Megindult Putyin hatalmas hadserege!? Pusztító tüzérségi tűzről számolnak be a kelet-ukrán frontról.
Putyin már felkészült a háborúra! Elhangzott a csatakiáltása! Ettől téged is kiráz a hideg!
Így néz ki Putyin verhetetlen csodafegyvere! Legyőzhetetlenné vált!
Mindenkit érintő figyelmeztetés! Ha ez megvalósul, azonnal kitör a harmadik világháború!
Közelít a 3. világháború! Putyin 40 millió embert evakuált!
Georg Spöttle - Biztonságpolitikai szakértő: Ha ezek a fiatal kisportolt férfiak egyszer fegyvert fognak ellenünk, akkor Isten irgalmazzon Európának!
Putyin: Segítek a fegyveres katonáimmal megvédeni Schengent!
Bármikor indulhat az orosz szárazföldi támadás. A legmagasabb harckészültségi fokozatot rendelték el Moszkvában.

5. Az egyik cikkhez[29] még egy 3,5 perces *Russian army goes East with biggest 2014 war drill* című video is tartozik, amin régi háborús felvételeteket láthatunk az orosz hadseregről.

6. A cikkek a veszély forrásaként az Iszlám Államot, a terrorizmust és a menekülteket (az oldal a „migráns” szót használja) jelölik meg. Tehát a mindenegyben.com Putyint említő cikkeinek egyik üzenete, a háború és háborús fenyegetettség hangsúlyozása, amelynek oka az Iszlám Állam, a terrorizmus és a „migránsok”.

7. A másik fő üzenet pedig az, hogy ebben a veszélyhelyzetben az egyedüli megoldást Putyin jelenti. Egyrészt Putyin tudja, hogy a jelenlegi világpolitikai helyzetben mit kell tenni, ahogyan ezt az egyik cikk címe állítja:

„Vlagyimir Putyin két lehetséges utat vázolt fel az Európai unió

[29] https://www.mindenegyben.com/hirek/barmikor-indulhat-az-orosz-szarazfoldi

számára!"[30]

8. Sőt, nem egyszerűen arról van szó, hogy Putyin tudja, hogy mit kell tenni, hanem arról, hogy ő az egyedüli, aki tisztában van vele, hogy mit kell tenni:

> *„Putyin szerint ha az unió politikusai nem ébrednek fel akkor egy éven belül elszabadul a pokol Európában."*[31]

9. A cikkek Putyint a világ irányítójaként ábrázolják, ő az, aki a többi európai vezetőnek is parancsol a válsághelyzetben, erre utalnak az alábbi cikkcímek és szövegrészletek is:

> *„Meglepő fordulat! Putyin az egész világot befolyásoló lépésre szánta el magát!"*[32]
>
> *„Putyin már több alkalommal figyelmeztette a világ vezetőit, azonban érdemben egyikük sem reagált. Talán most összefognak! (…) Felszólította Európát, hogy álljon talpra, és győzzék le együtt az Iszlám Államot!"*[33]
>
> *„Merkel meghajol Putyin előtt: "Európa biztonsága nem biztosítható Oroszország nélkül!"*[34]

10. A mindenegyben.com cikkei az Iszlám Állam, a terrorizmus elleni küzdelmet Putyin egyszemélyes harcaként állítják be:

> *„Putyin azzal fenyegette meg az Iszlám Állam gyilkosait, nem marad el a bosszú, valamennyiüket - így vagy úgy - kivégezteti."*[35]
>
> *„Kész 150.000 orosz katonát Szíriába küldeni Vladimir Putyin orosz elnök, hogy egyszer és mindenkorra felszámolja az Iszlám Államot."*[36]
>
> *„Putyin döntött, egyszer és mindenkorra felszámolja az Iszlám Államot."*[37]

11. A menekültválság – vagy ahogyan az oldal fogalmaz, a *"migráns áradat"* – megoldása szintén olyan feladat, amelyet Putyin egyedül (mások segítsége nélkül) képes kezelni:

---

[30] http://www.mindenegyben.com/hirek/vlagyimir-putyin-ket-lehetseges-utat
[31] https://www.mindenegyben.com/hirek/vladimir-putin-tegnap-ket-lehetseges
[32] http://www.mindenegyben.com/hirek/varatlan-fordulat-putyin-az-egesz-vilagot
[33] https://www.mindenegyben.com/hirek/putyin-felszolitotta-a-vilag-vezetoit
[34] http://www.mindenegyben.com/hirek/merkel-meghajol-putyin-elott-europa
[35] https://www.mindenegyben.com/hirek/putyin-isten-dolga-hogy-megbocsasson
[36] https://www.mindenegyben.com/hirek/az-isis-nek-vege-150000-katonat-kuld
[37] http://www.mindenegyben.com/hirek/putyin-dontott-egyszer-es-mindenkorra

„Putyin: Saját kezemmel fogok véget vetni a migráns áradatnak, ha kell”[38]

„Putyin 800 ezer migránst zavart haza eddig”[39]

12. Összefoglalva, a mindenegyben.com Putyint említő cikkeinek elemzése egyrészt azt mutatja, hogy az oldal kifejezetten törekszik a háború, a háborús fenyegetettség középpontba állítására, a félelem, fenyegetettség érzés generálására. Azonban az oldal nem hagyja olvasóit magára: azt az üzenetet közvetítik, hogy ebben a válságos helyzetben Putyin nyújtja az egyedüli megoldást. Az orosz elnök az egyetlen, aki tudja, hogy mit kell tenni, így neki kell az európai vezetőket irányítani. Ugyanakkor valójában nem az európai összefogás jelentőségét hangsúlyozzák e cikkek, hanem azt, hogy Putyin önmagában képes az Iszlám Állam, a terrorizmus felszámolására és a menekültválság (a *„migráns áradat”*) megoldására.

[38] http://www.mindenegyben.com/hirek/putyin-sajat-kezemmel-fogok-veget-vetni
[39] http://www.mindenegyben.com/fiuk-lanyok-velemeny/putyin-800-ezer-migranst-zavart-haza

3.2. "Putyin" szókörnyezetének elemzése

1. Az általunk felépített adatbázisban a "Putyin" szó 2016.01.01. és 2016.12.31. között 12.487 esetben fordult elő az index.hu, a 888.hu, a magyaridok.hu, az mno.hu, a pestisracok.hu, a mindenegyben.com és a hidfo.ru portálokon. Ezen említésekből véletlenszám-táblázat segítségével vettünk portálonként 100-100 elemű mintákat[40] azért, hogy a kifejezés 60 szavas szókörnyezetét elemezzük abból a szempontból, hogy Putyin milyen témákban jelent meg a hét vizsgált portálon. Összesen 786 szókörnyezetet vizsgáltunk (az elemzett szókörnyezeteket tartalmazó adattábla letölthető a tanulmány mellékleteként).

2. Putyin neve a hét vizsgált portálon a leggyakrabban az alábbi 12 téma kapcsán került a hírekbe:

- szíriai polgárháború (73 eset)
- Magyarország, Orbán Viktor az oroszokkal szimpatizál, együttműködik (63 eset)
- Az EU, a NATO és Oroszország kapcsolata (51 eset)
- Törökország és Oroszország kapcsolata (48 eset)
- ukrán válság (47 eset)
- Putyint kritizáló, támadó kijelentések (46 eset)
- Terrorizmus (42 eset)
- Az USA és Oroszország kapcsolata (38 eset)
- Putyin terjeszkedik a világban (ideológiai és földrajzi értelemben is), Oroszország, Putyin erős hatalom (30 eset)
- Trump és Putyin kapcsolata (29 eset)
- Az amerikai elnökválasztás manipulálása (33 eset)
- Energetikai kérdések (20 eset)

3. Vizsgáltuk a Putyinnal kapcsolatos negatív témák előfordulását az egyes portálokon. Putyinnal kapcsolatos negatív témának tekintettük az orosz sportolók dopping botrányát, az amerikai elnökválasztás oroszok általi manipulálást, Putyin offshore cégeit (Panama-botrány), illetve korrupciós ügyeit, Nyemcov meggyilkolását, valamint a negatív kijelentéseket, amelyek Putyinra vonatkoznak. Az egyes negatív témák előfordulása az összes vizsgált szókörnyezeten belül az alábbi volt (lásd a 3.2.1. táblázatot)

[40] A hidfo.ru-n a vizsgált időszakban 45 alkalommal, a mindenegyben.com oldalon pedig 44 alkalommal említették Putyint, így e két portál esetében nem vettünk mintát, hanem az összes szókörnyezetet vizsgáltuk.

3.2.1. táblázat: Azon témák, amelyekben Putyin negatív szókörnyezetben jelenik meg

Témák, amelyet a vizsgált szókörnyezetek érintenek	Az egyes esetek száma
Nyemcov gyilkosság	1
Orosz dopping botrány	10
Putyin off-shore cégei, korrupciós botrányai	13
A 2016. évi USA elnökválasztás manipulálása	22
Putyinra vonatkozó kritikus vélemények idézése	46

4. Néhány példa negatív tartalmú szókörnyezetre:

Pesti srácok

„... Allgemeine Zeitungnak azt mondta: a lengyel kormány a választási győzelemre felhatalmazásként tekint, hogy az állam érdekét a győztes párt akaratának rendeljék alá. A Jog és Igazságosság Párt politikáját † Putyin- stílusú demokráciának† nevezte az EP- elnök. A lengyel kormánypárt nevében Ryszard Czarnecki, az EP elnökhelyettese szólalt meg. Azt mondta: Európában a leginkább Putyin- párti ország Görögország mellett éppen Németország, ...„

„... 8 százalék) vannak róla jó véleménnyel. A luxemburgi politikust a felmérés szerint 4 3 százalék nem kedveli, további 2 8 százaléknak pedig nincs róla véleménye. A Századvég felmérése szerint Vlagyimir Putyin orosz elnök magyarországi megítélése is negatív. A megkérdezettek 4 5 százaléka kedvezőtlen véleménnyel van róla, a válaszadók egyharmada kedveli (3 3 százalék) , 2 százaléknak pedig nincs egyértelmű véleménye ...”

„... budapesti elnöke a beszédében kiemelte, nemcsak Magyarországon tudnak már erről a †példátlan gyalázatról† ami a Népszabadsággal történt, hanem az egész világ közvéleménye. Hozzátette, ehhez hasonló hírek a Putyin- i világból szoktak érkezni, ahol újságírókat † tesznek el láb alól† , médiumokat zárnak be, és hogyan félemlítenek meg mindenkit, aki nem ért egyet a kormányerővel. Hozzátette, a ...”

„... bojkottfelhívás indult más előadásai ellen. (Még mielőtt a magyar jobboldal forrófejű tagozata a hősévé fogadná: mint általában a letteknek, neki is jobb a történelmi emlékezete, így egyáltalában nem rajong Putyinért.) Szóval minden megy a kultúrharcok megszokott forgatókönyve szerint, itt legföljebb annyi a különbség, hogy Hermanist nem kiutálták

balliberális kollégái, hanem maga állt föl, ezzel bizonyítva, hogy ő ugyanúgy nem ...”

Index

... Jurij Nagornih orosz sportminiszter- helyettes, aki érintett volt az ország sportolóit érintő doppingbotrányban, tudósított az MTI. Az orosz kormány honlapjának beszámolója nem tett említést a Nagornihot állásában még júniusban Vlagyimir Putyin elnök függesztette fel Natalija Zselanova doppingügyi miniszteri tanácsadóval együtt, az úgynevezett McLaren-jelentés nyomán. Ebben az akkori sportminiszter- helyettest kulcsszereplőnek nevezte a Nemzetközi Doppingellenes Ügynökség (WADA) által megbízott független ...”

„... Üzbegisztáni Napfény párt vezetőjét, Sanjar Umarovot, az elkövetkező években több száz újságírót, aktivistát és politikust tartóztattatott le, hogy hatalmát fenntartsa. Kit árulás, kit szélsőséges nézetek terjesztésének vádjával. Rendszerét Vlagyimir Putyin orosz elnökhöz hasonló módon a titkosszolgálatokra építette: exszovjet kémekkel töltötte fel a vezető állami hivatalokat, afféle üzbég III/ III- as besúgóhálózatokat épített ki. Még kriptamozgalmakat sem szerveztek a 3 1 ...”

„... tisztviselővel is levelezett. Például Wesley Clark volt amerikai tábornokkal és Phillip A. Karber egykori Pentagon- tisztségviselővel, akik hozzá hasonlóan látták az ukrajnai konfliktust. A tábornok idén is aggódva szólalt fel Putyin katonai beavatkozásai miatt, amikor márciusban arról beszélt, hogy Moszkva fegyverként veti be a menekültáradatot Európa destabilizálására. Szerinte ma már Oroszország szíriai bombázása okozza az európai menekültválságot, hiszen semmilyen katonai haszna ...

„... veszélyt és vállalják a feladatot, őrzik a határt és vigyázzák a határtalan közös hazát" . A pártok is megtartották a maguk megemlékezéseit, tüntetéseit. Az Együtt reggel a Nemzeti Múzeumnál plakátozott, Putyin pincsijének nevezve Orbánt. Gyurcsány Ferenc a DK megemlékezésén azt mondta, hogy 2016-ban az önkényt Magyarországon Orbán Viktornak hívják, és azt üzente: " vesszen a zsarnok" . ...”

888

„... ország, amelyek nem lennének szabadok az Egyesült Államok és a hosszú hidegháború nélkül, most úgy döntöttek, hogy a demokrácia túl macerás. † Bill Clinton szerint ez a két ország Putyin- féle vezetést akar, utalva ezzel a sokak által tekintélyelvűnek tartott kormányzásra. A volt elnök szavai miatt több lengyel kormánypárti politikus is tiltakozott, az ellenzék azonban pozitívan fogadta a bírálatot. A ...”

„... politikus szerint felesleges és egyben lehetetlen is Oroszország elszigetelése, hiszen szükség van rá a problémák megoldásához. Gorbacsov szerint † valódi demokráciára† lenne szükség Oroszországban, úgy véli, hogy a putyini vezetési stílus gazdasági és politikai zsákutcába vezette az egész országot. ...”

„... Szövetségre lépne Bassár el- Aszad szíriai elnökkel, és koalíciót alkotna az orosz vezetéssel az Iszlám Állam dzsihadista szervezet felszámolása végett. Alain Juppé is párbeszédet kezdeményezne Moszkvával, de nagyon kritikus Vlagyimir Putyin orosz államfővel szemben, elítéli őt az aleppói bombázások és a szíriai rezsimmel kötött szövetsége miatt, és szárazföldi beavatkozást sem támogat Szíriában. Ami az Európai Unió működését illeti, Alain Juppé kevésbé ...”

magyar idők

„... kiadásának felfüggesztése miatt. Szerintük a lap az elmúlt 2 5 évben az ellenzéki újságírás egyik legmeghatározóbb orgánuma volt, megszüntetésére pedig nem lehet indok a veszteségesség, ezért a történtek † Putyin Oroszországát† vagy a † legdurvább rákosista időket† idézik. Aztán sorban reagált a többi ellenzéki párt. A Jobbik név szerint Orbán Viktort tette felelőssé a † Népszabadság ...

„... amelynek tagjai a George Soros és számos CIA finanszírozásában működő szervezet, beleértve a Tényfeltáró Újságírók Konzorciumát, valamint a Szervezett Bűnözésről és Korrupcióról Tudósító Projektet. A lapok főcímeiben mindenütt ott szerepelt Putyin orosz elnök, annak ellenére, hogy a neve nem található a cégek adóelkerülésére szakosodott Mossack Fonseca panamai cégnek a Süddeutsche Zeitung számára átadott irataiban. A figyelem a kiszivárogtatásban szerepet játszók felé ...”

„... konfliktus kimenetelét illetően ellenérdekelt felek, elsősorban a nyugati államok, csak a harcok szüneteltetéséért tett érdemi lépések megvitatása kapcsán hajlandók tárgyalóasztalhoz ülni az oroszokkal. A feszült viszonyt jól mutatja, hogy Vlagyimir Putyin orosz elnök nemrég lemondani kényszerült egy régóta tervezett párizsi látogatását, miután Francois Hollande francia államfő egy tévéinterjúban kritizálta az orosz hadsereg szíriai műveleteit, és kilátásba helyezte, hogy a humanitárius jogsértések ...”

mno

„... díj korántsem a pozitív megítélést statuálja: a tagok minden évben jelölik Kelet- Európától Közép- Ázsiáig a szerintük legkorruptabb politikusokat, akik között tavaly második helyezett lett Orbán Viktor

magyar miniszterelnök Vlagyimir Putyin orosz elnök után. Az idén a díjat Djukonovic nyerte el, ami az oldal értékelése szerint életműdíjként is megállja helyét, mivel Djukonovic három évtizeden át töltötte be a miniszterelnöki posztot. Ezen ...”

„... hallja meg az autoriter lépéseit kifogásoló figyelmeztetéseket szövetségeseitől. A lap elvárja Barack Obamától, hogy adja értésére a lengyel politika erős emberének a szövetségesek elégedetlenségét, amiért egyre inkább úgy viselkedik, mintha Putyin klónja lenne. A The New York Times úgy véli, nemcsak a terület, hanem az értékek védelméről is beszélni kell, amit Kaczynski nem akar megérteni. Hasonló a The Wall Street Journal ...”

„... Obama leköszönő amerikai elnök csütörtökön büntetőintézkedéseket jelentett be orosz személyekkel és intézményekkel szemben az amerikai választásokkal kapcsolatos állítólagos orosz hackertámadások miatt, 3 5 orosz diplomatát pedig kiutasítottak az Egyesült Államokból. Putyin ugyanakkor a nap folyamán közölte: Moszkva nem utasít ki senkit válaszul az Oroszország ellen bevezetett amerikai szankciókra. Az orosz elnök világossá tette, hogy az orosz† amerikai kapcsolatok jövőbeli alakításának ...”

5. A Putyinnal kapcsolatos negatív témákat legnagyobb arányban a pestisracok.hu és az index.hu cikkei tartalmazták (lásd a 3.2.2. táblázatot). Az előbbi esetében vizsgált szókörnyezetek 29%-a, utóbbi esetében 21%-a negatív információkat közölt az orosz elnökről. A harmadik legnagyobb arányban (16%) a 888.hu szókörnyezetei voltak negatív tartalmúak. A magyaridok.hu (11%) és az mno.hu (12%) esetében nagyjából minden tizedik cikk volt negatív tartalmú. A leglényegesebb pedig az, hogy a hidfo.ru és a mindenegyben.com esetében egyetlen olyan szókörnyezet sincs, amely a fenti besorolás szerint a negatív kategóriába sorolható lett volna.

3.2.2. Táblázat: ”Putyin” szó negatív szókörnyezete portálonként, N = 786

honlap	nincs	van	ebből Putyint kritizáló kijelentések idézése	össszesen
888.hu	84	16	9	100
hidfo.ru	45	0	0	45
index.hu	79	21	8	100
lokal.hu	97	0	0	97
magyaridok.hu	89	11	7	100
mindenegyben.com	44	0	0	44
mno.hu	88	12	3	100
origo.hu	98	2	0	100
pestisracok.hu	71	29	19	100
Összesen	695	91	46	786

Forrás: CRCB

6. Fontos hozzátennünk a fentiekhez, hogy nagy eltérést lehet felfedezni az index.hu és a pestisrácok.hu által leírt negatív tartalmú szövegkörnyezetek között. Az utóbbiak ugyanis jóval kisebb arányban vonatkoznak olyan tényekre, eseményekre, amelyek negatívak lehetnek Putyin és a putyini orosz rendszer számára. Esetükben sokkal inkább arról van szó, hogy olyan megnyilatkozásokat, véleményeket idéznek egyetértően, vagy akár kritikusan, melyek Putyint kritizálják (lásd a 3.2.2. táblázatot). Ugyanígy jár el a 888.hu és a magyaridők.hu is. Ezzel szemben az index.hu, és az mno.hu által leírt negatív tartalmak jobbára nem mások véleményét idézik, hanem konkrét események és tények (dopping botrány, Putyin korrupciós ügyei, stb.) leírásával kapcsolatosak.

3.3. A Navalnij eset feldolgozásának különbségei

1. Ebben a részben azt vizsgáljuk, hogy Alekszej Navalnij orosz ellenzéki politikusról milyen információkhoz juthatunk a hidfo.ru, a mindenegyben.com, a 888.hu, a pestisracok.hu és az index.hu olvasójaként. Az elemzéshez azokat a cikkeket használtuk fel, amelyek a fenti öt portál valamelyikén jelentek meg, tartalmazzák a "Navalnij" szót és 2012.03.06 és 2017.12.31. között jelentek meg (összesen 105 db cikk)[41].

2. Ha a hidfo.ru – a vizsgált portálok közül a leginkább oroszbarát oldal – és a mindenegyben.com olvasói vagyunk, akkor egyetlen olyan cikkel sem találkozunk, amely Navalnij nevét említette volna.

3. A 888.hu olvasóiként is mindössze nyolc cikkben találkozunk Navalnij nevével. Ezek közül két cikk[42] is illusztrációként az alábbi képet tartalmazza a politikusról (lásd 3.3.1. kép).

3.3.1. kép: Navalnij megjelenése a 888 portálon

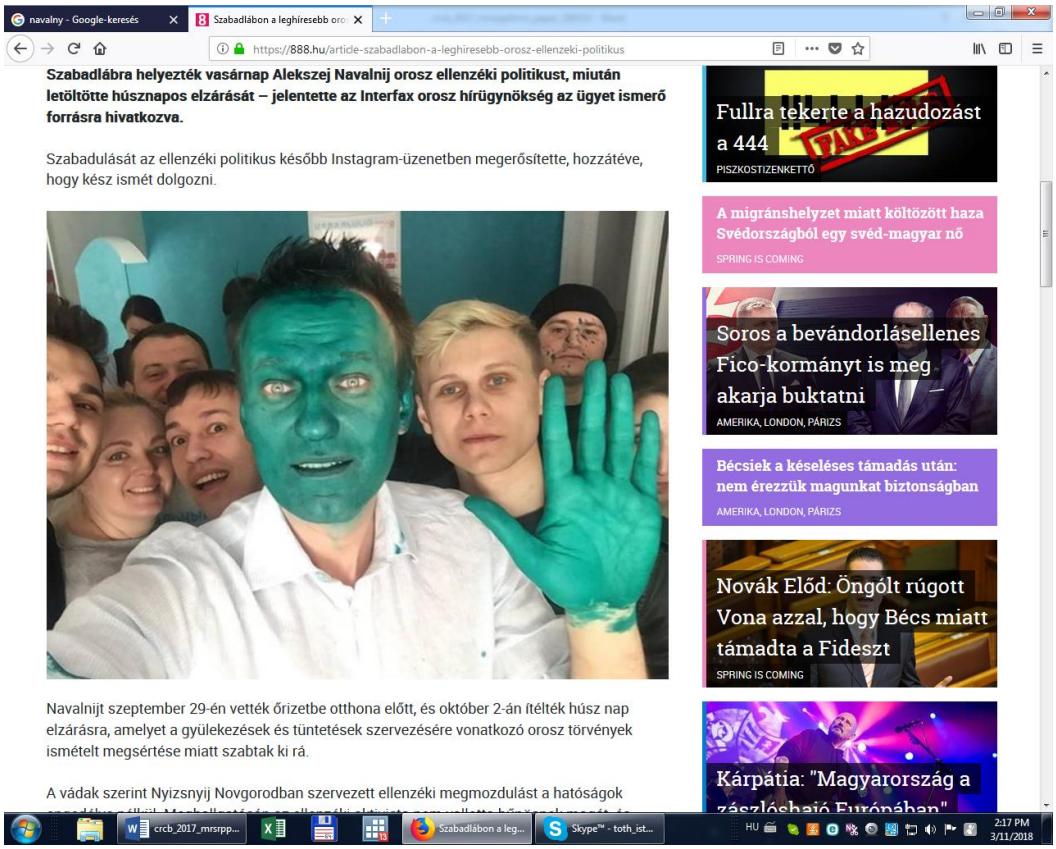

Forrás: http://bit.ly/2tzYDA1

[41] Az általunk létrehozott AAA adatbázisban 295 darab olyan cikk szerepel, amelyek 2011.02.11 és 2018. 01.11 között jelentek meg, és tartalmazzák a "Navalnij" szót.
[42] Lásd: http://bit.ly/2podvxb és http://bit.ly/2DEw1Fw.

4. A fenti képen Navalnij arca azért zöld, mert 2017 áprilisában ismeretlen támadók egy zöld folyadékkal öntötték le, amelynek következményeképpen jobb szemén látáskárosodást szenvedett.[43]. És ugyanaz a kép a New York Times oldalán (lásd 3.3.2. kép), ahol a képaláírás világosan eligazít: „A. Navalnij a híres orosz ellenzéki vezető támogatóival szelfizik azután, hogy ismeretlen leöntötte zöld folyadékkal Barnaul-ban, Oroszországban".

3.3.2. kép: Navalnij szelfije a New York Times oldalán

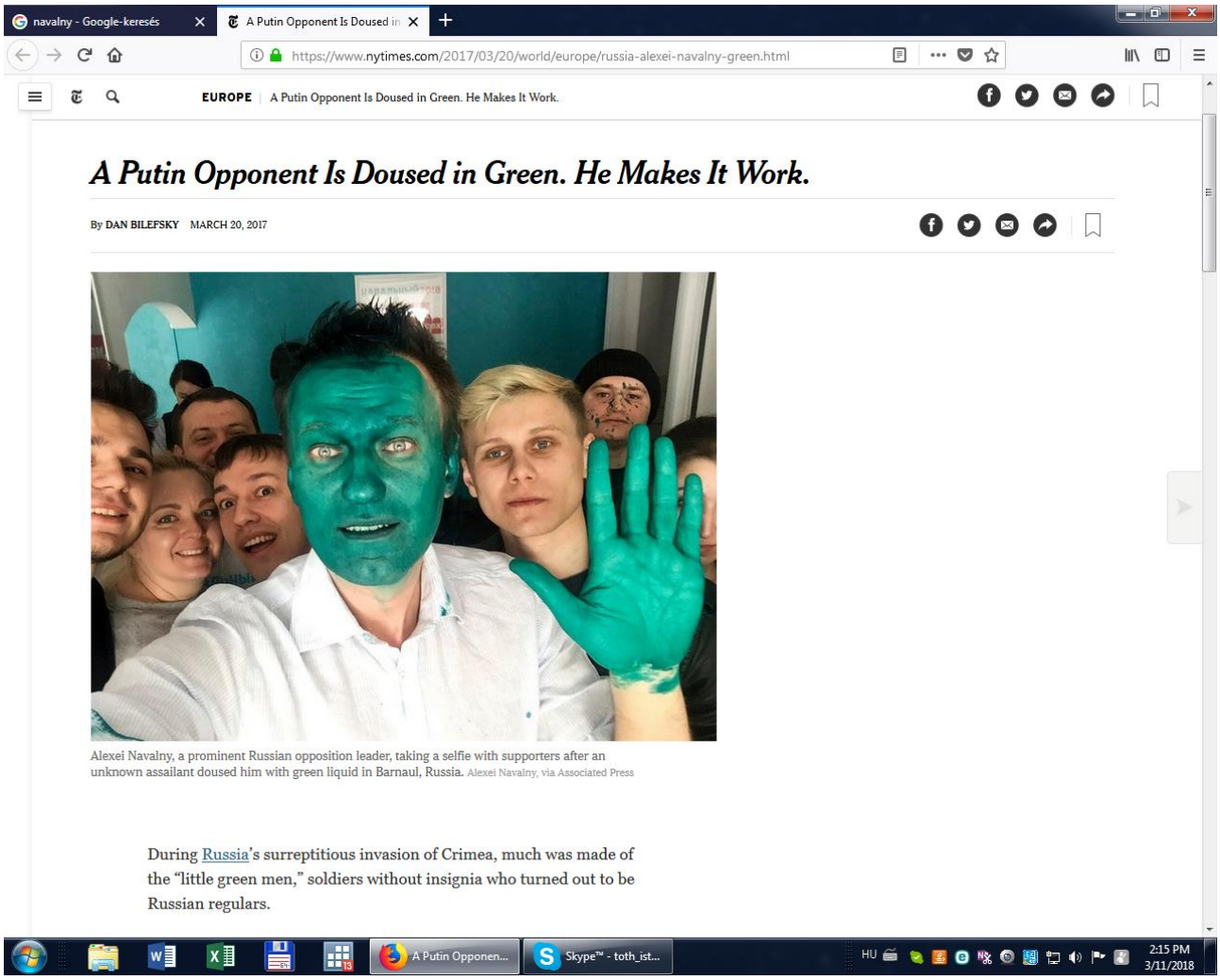

Forrás: http://bit.ly/2tzYDA1

5. A fotót használó két 888.hu cikk[44] közül egyik arról szól, hogy Navalnij kiszabadult a börtönből, ahova „a gyülekezések és tüntetések szervezésére vonatkozó orosz törvények ismételt megsértése miatt" került. A másik cikk pedig arról szól, hogy a politikus indulni fog az orosz elnökválasztáson, 750 jelölést kapott, pedig a Központi Választási Bizottság álláspontja szerint nem indulhat „a

[43] https://en.wikipedia.org/wiki/Alexei_Navalny
[44] http://bit.ly/2podvxb

próbaidőre felfüggesztett, gazdasági bűncselekmény miatt kiszabott börtönbüntetés”[45] okán.

6. Vagyis e cikkek érdekességét az adja, hogy annak ellenére, hogy illusztrációként a fenti képet használják, nem említik annak az okát, hogy miért zöld a politikus arca. (A portál másik hat cikke sem említi ezt az esetet.)

7. A 888.hu másik hat cikke az alábbi témák kapcsán foglalkozik a politikussal:

- a Központi Választási Bizottság elutasította Navalnij bejegyzési eljárásának megkezdését arra hivatkozva, hogy „gazdasági bűncselekmény miatt 2017-ben próbaidőre felfüggesztett börtönbüntetést kapott, ezért tíz évig nem indulhat jelöltként választásokon”[46]
- “Aliser Uszmanov, Oroszország egyik leggazdagabb embere beperelte Alekszej Navalnij ellenzéki politikust”[47]
- egy tüntetésről, amely panelházak lebontása ellen irányult, távozásra kényszerítették Navalnijt[48]
- a jelöltek támogatottsága az elnökválasztáson (Putyin támogatottsága nagyon magas, Navalnij támogatottsága rendkívül alacsony)[49]
- Navalnij szerint Putyinnak szerepe van abban, hogy Borisz Nyemcov gyilkosai enyhe büntetést kaptak[50]

8. A 888. hu esetében a fő állításnak tehát azt tekinthetjük Navalnijról, hogy egy gazdasági bűncselekmény miatt börtönviselt ember, akit a Központi Választási Bizottság jogszerűen kizárt az elnökválasztási eljáráson való indulásból. Amellett, hogy bűnöző, nevetséges is: zöld festékkel az arcán fényképezkedik. Tehát komolytalan, hogy Putyin ellenfele szeretne lenni, ezt az állítást közvéleménykutatási adatokkal is alátámasztja a portál egyik cikke[51] szerint.

[45] http://888.hu/article-o-lesz-putyin-kihivoja-az-orosz-elnokvalasztason
[46] http://888.hu/article-eldolt-hany-kihivoja-lesz-putyinnak
[47] http://bit.ly/2GIe3W6
[48] http://888.hu/article-moszkvaban-lebontanak-a-paneleket
[49] https://888.hu/article-az-orosz-biztos-partvalasztok-82-szazaleka-putyinra-szavazna
[50] http://888.hu/article-putyin-ellenlabasanak-kivegzoit-sulyos-bortonbuntetesre-iteltek
[51] https://888.hu/article-o-lesz-putyin-kihivoja-az-orosz-elnokvalasztason

9. A pestisracok.hu portál 11 db cikkben említi a politikus nevét. Ezek főként az alábbi témákat érintik:

- nem jogszerű Navalnij kizárása az elnökválasztásról, politikailag motivált vádak miatt zárták ki; tüntetésre került sor a kizárása miatt Oroszországban[52]
- őrizetbe vették Navalnijt egy általa szervezett korrupcióellenes tüntetésen 2017.10.07-én [53], Washington szerint nem volt jogszerű a politikus őrizetbe vétele[54]; a portál ezt írja a megmozdulásról:
  "Ez az elégedetlenség legjelentősebb szervezett megnyilvánulása Oroszországban a parlamenti választási csalások ellen 2011-2012-ben megtartott tiltakozások óta."[55]

10. Vagyis a pestisracok.hu egyik fő állításának azt tekinthetjük, hogy nem jogszerű Putyin ellenfelének kizárása az elnökválasztási eljárásból, másrészt fontos az is, hogy e portál esetében megjelenik az a téma, hogy vannak olyanok, akik elégedetlenek a putyini Oroszországgal. Továbbá felvetődik, hogy nem volt jogszerű Navalnij őrizetbe vétele 2017.10.07-én.

11. Az index.hu-n 85 db cikkben említik Navalnij nevét, amelyek az alábbi fontosabb témákat érintik:

- különböző Navalnij ellen irányuló intézkedések, pl.
  - Navalnij őrizetbe vételei: pl. 2012.03.06.-án egy Putyin-ellenes tüntetésen [56], 2012.05.06.-án szintén egy Putyin-ellenes tüntetésen[57], 2012.10.27.-én egy a kínzások elleni tüntetésen[58], 2017.06.12.-én a tüntetések szervezésére vonatkozó szabályok megsértése miatt[59], 2017.09.29.-én, amikor egy tüntetésre tartott[60]
  - megvádolása sikkasztással[61],
  - lehallgatása[62]
  - vagyonának zárolása 2013.11.12.-én[63]

---

[52] pl. http://pestisracok.hu/putyin-immar-hivatalosan-orosz-elnokjelolt-lett/
http://pestisracok.hu/oroszorszag-szerte-tuntettek-alekszej-navalnij-bebortonzott-orosz-ellenzeki-vezeto-indulasaert-az-elnokvalasztason/
https://pestisracok.hu/putyin-ellenfelet-meg-elindulni-sem-hagyjak-valasztasokon/
[53] http://pestisracok.hu/putyin-lecsukatta-az-ellenzeki-tuntetok-vezeret/
http://pestisracok.hu/orosz-letartoztatasok-washington-eliteli-moszkva-reakciojat/
[54] https://pestisracok.hu/orosz-letartoztatasok-washington-eliteli-moszkva-reakciojat/
[55] http://pestisracok.hu/putyin-lecsukatta-az-ellenzeki-tuntetok-vezeret/
[56] https://index.hu/kulfold/2012/03/06/elengedtek_az_ellenzeki_vezetoket_moszkvaban/
[57] https://index.hu/kulfold/2012/05/06/ezrek_tuntetnek_putyin_ellen_moszkvaban/
[58] https://index.hu/kulfold/2012/10/27/orosz_ellenzekieket_tartoztattak_le/
[59] https://index.hu/kulfold/2017/06/13/navalnij_moszkva_itelet/
[60] 2017.06.12.-én a tüntetések szervezésére vonatkozó szabályok megsértése miatt
[61] http://index.hu/kulfold/2012/07/31/sikkasztas_szervezesevel_vadoljak_navalnijt/
[62] http://index.hu/kulfold/2012/08/06/lehallgattak_az_orosz_bloggert/
[63] https://index.hu/kulfold/2013/11/12/zaroltak_putyin_legadazabb_ellenfelenek_vagyonat/

- csalás és pénzmosás miatt 2014.12.30.-án felfüggesztett börtönbüntetésre ítélték[64]
- 2015.04.29.-én az orosz igazságügyi minisztérium megsemmisítette a Navalnij által vezetett Haladás párt állami nyilvántartásba vételét[65]
- sikkasztás miatt elítélték öt évre, majd tüntetést tartottak Navalnij mellett 2013.07.18.-án [66]), végül öt nap után kiengedték az őrizetből[67], 2017.02.08.-án ismét elítélték[68]
-

- 2017.03.27.-én tüntetést szervezett Putyin ellen, a cikk így Navalnijról és az orosz berendezkedés jelenlegi állapotáról:

  "Az elmúlt öt év legnagyobb tüntetését hozta össze vasárnap. Az elnökjelöltségért már tavaly bejelentkezett, de valódi demokratikus szabályok hiányában kiszámíthatatlan, hogy meddig juthat."[69]

- Navalnij nem indulhat az elnökválasztáson, mivel csalás és pénzmosás miatt elítélték, azonban az ítélet az Emberi Jogok Európai Bírósága szerint alaptalan volt, az eljárás pedig jogszerűtlen[70], az EU is elítélte Navalnij kizárását[71]

- a portál több cikkében is Navalnijt Putyin egyik fő ellenfeleként említi[72]

12. Az index.hu esetében fő állításnak azt tekinthetjük, hogy Navalnij komoly ellenfele Putyinnak, aki ellen az orosz állam számos, jogszerűtlen intézkedést hozott.

---

64 https://index.hu/kulfold/2014/12/30/putyin_fo_ellenlabasat_felfuggesztett_bortonre_iteltek/

65 https://index.hu/kulfold/2015/04/29/toroltek_az_orosz_allami_nyilvantartasbol_navalnij_ellenzeki_partjat/

66 https://index.hu/kulfold/2013/07/18/tizezrek_vonultak_utcara_navalnijert/

67 https://index.hu/kulfold/2013/07/19/nem_mertek_bent_tartani_navalnijt/

68 https://index.hu/kulfold/2017/02/08/eliteltek_valoszinuleg_nem_indulhat_putyin_ellenzeki_kihivoja/

69 https://index.hu/kulfold/2017/03/27/navalnij_tuntetes_korrupcio/

70 https://index.hu/kulfold/2017/10/17/elkepeszto_ervekkel_itelte_el_oroszorszag_a_putyint_biralo_ellenzeki_politikust/
https://index.hu/kulfold/2017/12/25/nem_indulhat_putyin_fo_kihivoja_2018-ban/

71 https://index.hu/kulfold/2017/12/26/az_eu_elitelte_hogy_eltiltottak_navalnijt_az_elnokvalasztastol/

72 pl. http://index.hu/kulfold/2013/07/18/elintezte_a_birosag_putyin_ellenfelet/
https://index.hu/kulfold/2014/12/30/putyin_fo_ellenlabasat_felfuggesztett_bortonre_iteltek/

13. Összefoglalva, azt láthatjuk, hogy két portál, a hidfo.ru és a mindenegyben.com egyáltalán nem említi Navalnijt. Számukra ő nem is létezik.

14. Eközben az összes többi híroldalon szerepel a politikus neve. A 888.hu azt állapíthatjuk meg, hogy igyekezett az objektivitás köntösébe burkolódzva tájékoztatni, amikor például azt közölte, hogy a Központi Választási Bizottság nem engedélyezte Navalnij bejegyzési eljárásának megkezdését, mivel a politikust gazdasági bűncselekmény miatt 2017-ben elítélték. A pestisracok.hu elmozdulást jelent a 888.hu-hoz képest, mivel előbbi esetében megjelenik a jogszerűség kérdése a Navalnijt érintő ügyek kapcsán, illetve az, hogy nem mindenki támogatja Putyint Oroszországban. Végül, az index.hu-n figyelhetjük meg a leginkább azt, hogy Navalnij egyrészt Putyin komoly ellenfeleként jelenik meg, másrészt azt, hogy az ellene irányuló intézkedések nem voltak jogszerűek.

4. Kvantitatív vizsgálatok

4.1. Az origo.hu és az index.hu: 2010-2017

Az orosz kormány számára érzékeny témák

Alapstatisztikák és tendenciák

1. Először megnéztük az orosz kormány számára kerülendő, érzékeny témákra utaló NEGATIV kategória előfordulását a két portálon[73]. Ehhez több mint 600.000 cikk tartalmát elemeztük. Az eredmények szerint az index.hu-n és az origo.hu-n nem tér el egymástól a NEGATIV a témák említése (0,39% és 0,40%) (Lásd a 4.1.1. táblázatot).

2. Az OROSZ kategória előfordulási arányaiban és az OROSZ kategóriát tartalmazó cikkeken belül a NEGATIV kategóriát tartalmazó cikk esetében már számottevő különbséget láthatunk. A vizsgált időszak alatt az index.hu foglalkozik leginkább orosz témákkal (8,6%) de az OROSZ kategóriát tartalmazó cikkeken belül már az origo.hu esetében a leggyakoribb a NEGATIV kategória aránya (4%). Az index.hu-n ez 3,2%. A két portál közötti különbség szignifikáns.

4.1.1. táblázat: Az orosz kormány számára negatív témákat tartalmazó cikkek (NEGATIV), az orosz témát érintő cikkek (OROSZ kategória), és az OROSZ kategórián belül a NEGATIV kategóriát tartalmazó cikkek aránya az index.hu, és az origo.hu portálokon, %, 2010.01-2017.12, N = 635.774

portálok	pr(NEGATIV = 1) %	pr(OROSZ = 1) %	pr(NEGATIV=1) ha OROSZ=1 %
index	0,39	8,62	3,17
origo	0,40	7,74	4,01
Chi2(1)	0,8674	160.117**	25.637**

**: p < 0,05 **: p < 0,01*
Forrás: CRCB

3. A NEGATIV kategóriát tartalmazó cikkek aránya meglehetősen ingadozik: és a Krím megszállása és annektálása, a Nyemcov gyilkosság, valamint az orosz dopping botrány kirobbanása után ugrik meg leginkább mindkét portálnál (lásd a 4.1.1. ábrát)

4. Az időszak egész ideje alatt nem látszik különbség az origo.hu és az index.hu között.

[73] A "NEGATIV" kategóriába tartozó fontos események jórésze 2014-15 után történt, mégis meghagytuk ezt így, és ezt alkalmaztuk a 2010-2017 közötti időszakra is. Mivel a 2010-2013 közötti korszakban ez nem lehet torzított a három portál esetében (egyikük sem látthatta előre a jövőt), eközeben ez 2014 után már releváns különbségekre világíthat rá.

4.1.1. ábra: Az orosz kormány számára negatív témákat tartalmazó cikkek (NEGATIV) aránya az index.hu és az origo.hu portálokon, %, 2010.01-2017.12, harmadévek, N = 635.774

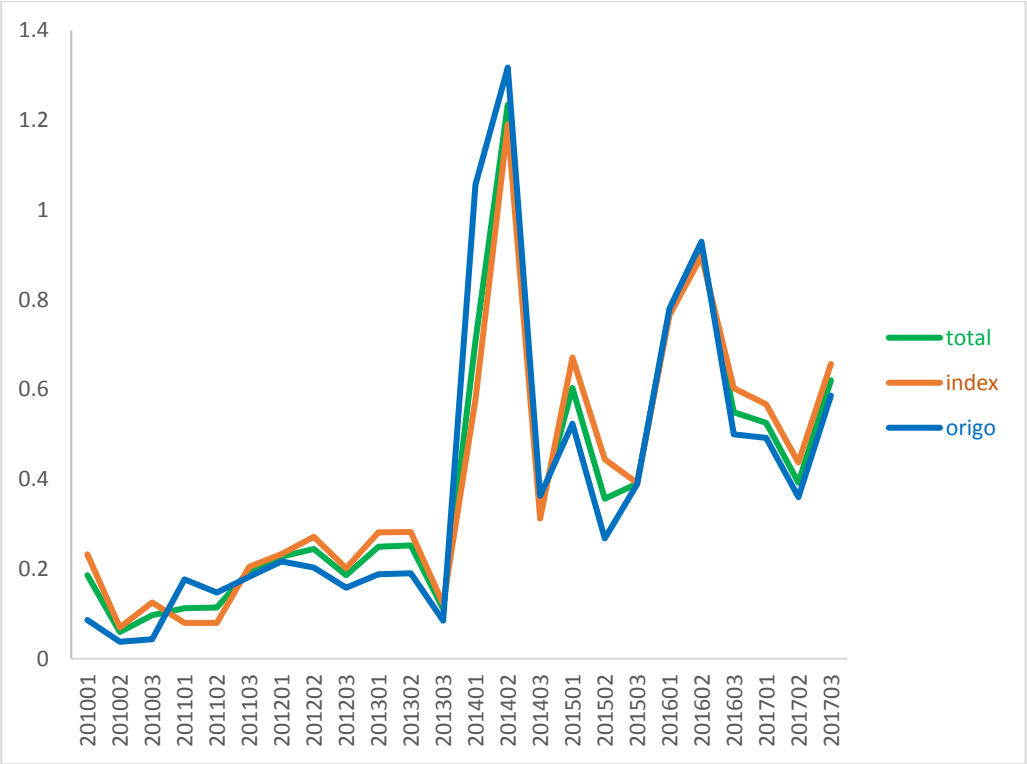

Forrás: CRCB

Becslések

5. A következőkben összehasonlítjuk origo.hu adatait két periódusban: Sáling Gergő, az origo.hu főszerkesztője politikai okokból való eltávolítása (2014. június 2.) előtti és utáni szakaszt. Azt vizsgáltuk, hogy a NEGATIV kategória előfordulásának esélye mennyiben változott a megjelent cikkekben, ha az index.hu-t tekintjük referenciának. Ez azért volt lehetséges, mert az index.hu-n a megfigyelt időszak alatt nem volt olyan irányváltás, amely a priori torzította volna a NEGATIV kategória előfordulását.

6. Az eredmények szerint Sáling Gergő felmentése nem játszott szerepet abban, hogy mennyi cikk foglalkozott az origo-ban az orosz kormány számára kellemetlen, NEGATIV ügyekkel (lásd a 4.1.2. táblázatot).

4.1.2. táblázat: A NEGATIV kategóriát tartalmazó cikkek esélyének becslése az origo.hu két időperiódusában, logit becslés, N = 635.774

	index.hu vs. origo.hu NEGATIV=1
	koeff.
origo.hu - Sáling G. felmentése előtt	-0,2847**
origo.hu – Sáling G. felmentése után	-0,1107*
referencia:	index.hu
Harmadévek (QDRM)	Y
Szavak számának logaritmusa (LNWCNT)	Y

*: p < 0,05 **: p < 0,01*

Forrás: CRCB

Migráns vagy menekült?

Alapstatisztikák és tendenciák

1. A "migráns" szó használatának gyakorisága a portálok közötti fontos tartalmi különbségekre mutat rá. Különösen fontos ez, ha olyan cikkről van szó, amely tartalmazza a MENEKULT kategóriát.

2. A MENEKULT kategóriát az origo.hu többször használta, mint az index.hu. Ugyanezt látjuk a „migráns" szó előfordulásával is.

3. Az origo.hu sokkal többet foglalkozik a menekültkérdéssel, mint az index, és ennek megfelelően a "migráns" szót is többször használja (4%), Ezen túl az origo.hu a MENEKULT kategórián belül számottevően többször említi a "migráns" szót (34%) mint az index. Az index.hu inkább kerüli ezt a megfogalmazást (23%) (lásd a 4.1.3. táblázatot).

4.1.3. táblázat: A "migráns" szót, a MENEKULT kategóriát, valamint a MENEKULT kategóriát tartalmazó cikkeken belül a "migráns" szót tartalmazó cikkek aránya az index.hu és az origo.hu portálokon, %, 2010.01-2017.12, N = 635.774

portálok	pr(MENEKULT = 1)	pr(mig_d = 1)	pr(mig_d=1) ha MENEKULT=1
	%	%	%
index	2,97	0,65	23,19
origo	3,65	1,19	32,75
Chi2(1)	227,071**	444,873**	235,023**

**: p < 0,05 **: p < 0,01*
Forrás: CRCB

4. A „migráns" szó használata 2015 nyarán ugrik meg, amikor Magyarországot elérte a menekültválság, majd meredeken esni kezd. (lásd az 4.1.5. ábrát).

5. Miközben az index.hu-n 2015 nyarát követően csökkenő tendenciát mutat a ”migráns” szó használata, addig az origo.hu-n 2017-ben meredek növekedést láthatunk. Ez azt is jelenti, hogy miközben 2017 előtt jobbára együtt mozgott a két portál e tekintetben, 2017-ben már eltérő tendencia jellemezte őket (lásd a 4.1.2. ábrát).

4.1.2. ábra: A “migráns” szót tartalmazó cikkek aránya az index.hu és az origo.hu portálokon, %, harmadévek, 2010.01-2017.12, N = 635.774

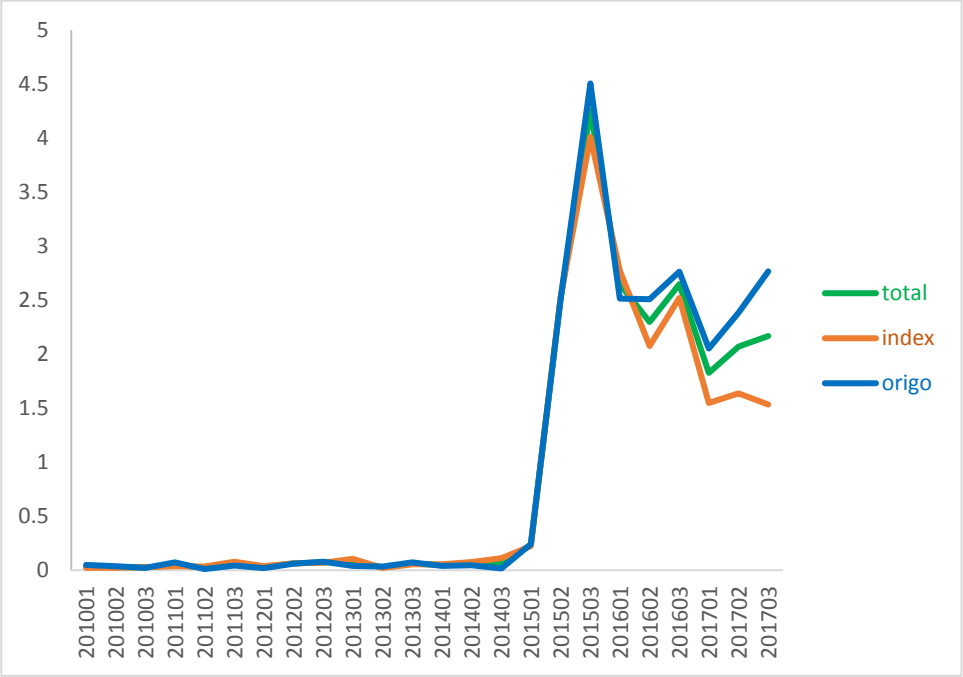

Forrás: CRCB

Becslések

6. Az origo.hu nyelvezete számottevően megváltozott Sáling Gergő kirúgása után. Míg 2010-2014 május között számottevően kevésbé használta a ”migráns” szót, mint az index.hu, Sáling Gergő menesztése után már ez a helyzet radikálisan megváltozott. A főszerkesztő eltávolítása után már szignifikánsan gyakrabban használta a „migráns” szót, mint az index.hu (lásd a 4.1.4. táblázatot). Ugyanezt látjuk, ha csak azokat a cikkeket vesszük figyelembe, amelyekben szerepel a MENEKULT kategória.

7. Ezzel pedig – mint később látni fogjuk a hidfo.ru elemzése kapcsán – az origo.hu közeledett az orosz állami propagandagépezet által használt nyelvezethez.

4.1.4. táblázat: Az összes cikken belül a ”migráns” szót és a MENEKULT kategóriát tartalmazó cikkeken belül a ”migráns” szót tartalmazó cikkek esélyének becslése a három portálon a két-két vizsgált periódusban, logit becslések

	index.hu vs. origo.hu pr(migrans=1)	index.hu vs. origo.hu pr(migrans=1) ha MENEKULT=1
	(1) koeff.	(2) koeff.
origo.hu – Sáling G. felmentése előtt	-0.4401**	-0,4223*
origo.hu – Sáling G. felmentése után	0,2059**	0,4523**
referencia:	index.hu	index.hu
Harmadévek (QDRM)	Y	Y
Szavak számának logaritmusa (LNWCNT)	Y	Y
N	354.433 és 281.341	4.830 és 15.814

*: p < 0,05 **: p < 0,01*
Forrás: CRCB

Migráns és terror

Alapstatisztikák és tendenciák

1. A két portál közül az origo.hu használja leginkább a TERROR kategória szavait („terror", „terrorista"): az itt megjelent cikkek 4,7%-ában szerepelnek ezek, míg az index.hu-n megjelent cikkeknek csak 2,9%-ában. A TERROR kategória előfordulása számottevően különbözik a két portál között.

2. Ezzel együtt a "migráns" és a TERROR kategória összekapcsolásában[74] nem látunk különbséget az index.hu, az origo.hu között, ha az egész időszakot vizsgáljuk (lásd 4.1.5. táblázat). Mindkét portálnál a „migráns" szót tartalmazó cikkek 15-16%-ában szerepel a TERROR kategóriája.

4.1.5. táblázat: A "migráns" szót, a TERROR kategóriát, valamint a "migráns" szót tartalmazó cikkeken belül a TERROR kategóriát tartalmazó cikkek aránya az index.hu és origo.hu portálokon, %,
2010.01-2017.12, N = 635.774

Portálok	pr(TERROR = 1) %	pr(mig_d = 1) %	pr(TERROR =1) ha mig_d=1 %
index	2,9	0,7	15,6
origo	3,7	1,2	16,4
Chi2(1)	297.328**	444.873**	0,672

**: p < 0,05 **: p < 0,01*
Forrás: CRCB

[74] Itt azt vizgáljuk, hogy a "migráns" szót tartalmazó cikkeken belül mekkora a TERROR kategóriát tartalmazó cikkek aránya. Ha kellően nagy, akkor ez úgy is értelmezhető, mint egy implikáció – egy *„ha A, akkor B"* típusú állítás – módosított formája: *„ha A, akkor valószínűleg B"*. Ezt Boudon „gyenge implikációnak" hívja (Boudon, 1974). Mi arra vagyunk itt kíváncsiak, hogy portálonként mekkora ez a valószínűség. Ettől – ahogy korábban említettük – teljesen eltérő az *„A oka B-nek"* típusú, kauzális kapcsolatra vonatkozó állítás. Tehát, amikor a *„ha A, akkor mekkora valószínűséggel B"* kérdést vizsgáljuk, akkor nem gondoljuk, hogy ez az *„A oka B-nek"* típusú állítás vizsgálatát jelentené. A kauzalitás problémájáról lásd Salmon, 1998; Pearl, 2000, valamint magyarul E. Szabo, 2008, Rappai, 2011. és Németh, 2014.

3. A TERROR kategória használata a párizsi Charlie Hebdo elleni terrortámadás[75] után nőtt meg (2015 első négy hónapja), majd a novemberi, ugyancsak párizsi terrortámadások[76] után, ezt követően fokozatosan csökkent mindkét portál esetében (lásd a 4.1.3. ábrát). Ebben az index.hu és az origo.hu között nincs különbség.

4.1.3. ábra: A TERROR kategóriát tartalmazó cikkek aránya az index.hu és az origo.hu portálokon, %, harmadévek, 2010.01-2017.12, N = 635.774

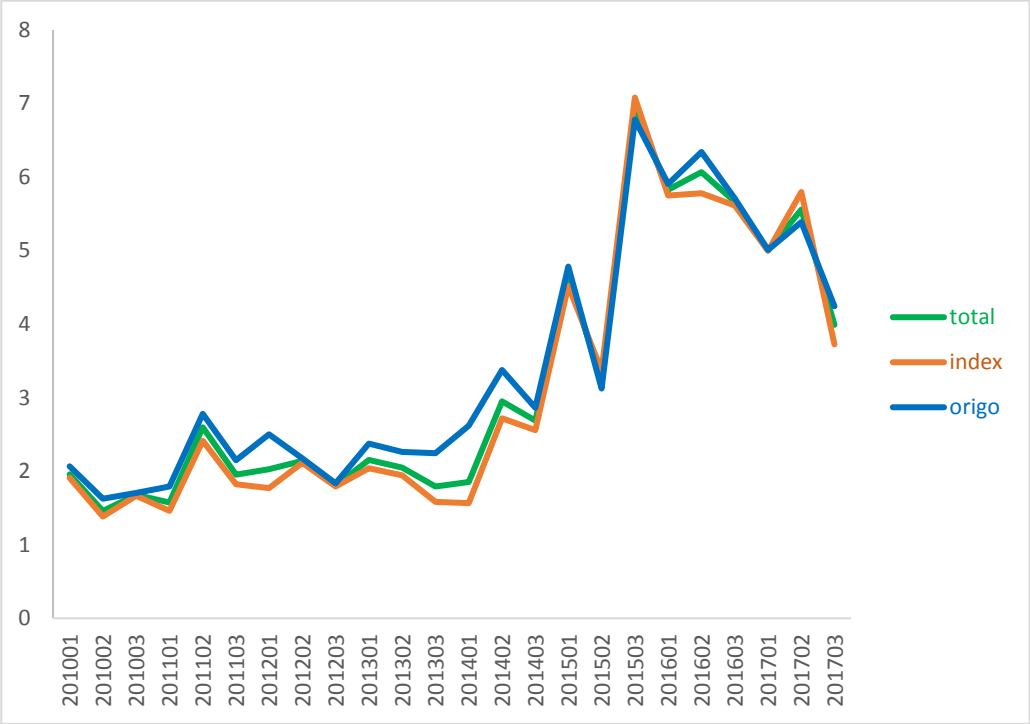

Forrás: CRCB

4. A ”migráns” szót tartalmazó cikkeken belül a TERROR kategória használata a második párizsi merénylet után ugrott meg jelentősen. Ezek után jelentősen visszaesett és azóta is csökkenő tendenciát mutat (lásd a 4.1.8. ábrát).

5. A ”migráns” és a TERROR összekapcsolásának erőssége az origo.hu-n és az index.hu-n mindvégig hasonlóan alakult (lásd 4.1.4. ábra).

[75] Lásd http://bit.ly/2wsGEcL
[76] Lásd http://bit.ly/1QHoVDy

4.1.4. ábra: A TERROR kategóriát és a "migráns" szót egyaránt tartalmazó cikkek aránya az index.hu és az origo.hu portálokon, %, harmadévek, 2010.01-2017.12, N = 5.507

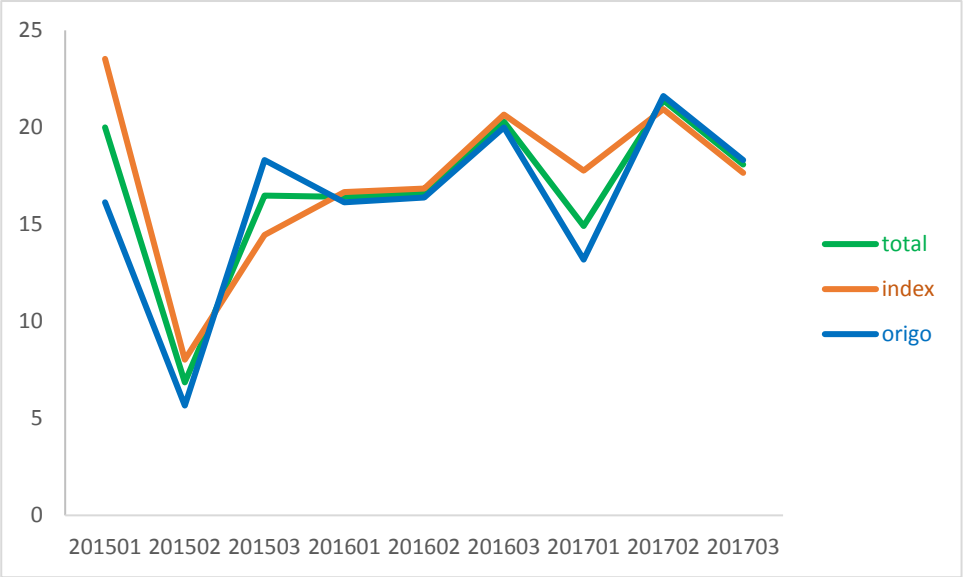

Forrás: CRCB

Becslések

6. A origo.hu és index.hu összehasonlítását az első időszakra vonatkozóan nem tudjuk elvégezni a kis esetszám miatt (59 cikk).

7. A főszerkesztő menesztése után az origo.hu-ban az index.hu-nál szignifikánsan gyakrabban kapcsolódik össze a ”migráns” és a TERROR kategória (lásd a 4.1.6. táblázat).

8. Így a főszerkesztő eltávolítása után az origo.hu közelebb kerülhetett az orosz állami propaganda által sugárzott nyelvezethez.

4.1.6. táblázat: Az összes cikken belül a ”migráns” szót tartalmazó cikkeken belül a TERROR kategóriát tartalmazó cikkek esélyének becslése a három portálon a két-két vizsgált periódusban, logit becslések

	index.hu vs. origo.hu pr(TERROR=1) ha migrans =1
	(1) koeff.
origo.hu - Sáling G. felmentése előtt	n.sz.
origo.hu – Sáling G. felmentése után	0,3592**
referencia:	index.hu
Harmadévek (QDRM)	Y
Szavak számának logaritmusa (LNWCNT)	Y
N	5.526

*: p < 0,05 **: p < 0,01*
Forrás: CRCB

Migráns és erőszak

Alapstatisztikák és tendenciák

1. A EROSZAK kategória jelenlétének aránya azokban a cikkekben, amelyekben szerepel a „migráns" szó elenyésző volt 2010-2014 között a két vizsgált portálon (lásd a 4.1.7. táblázatot). A migráció 2015 előtt is létezett, de érdekes módon 2010-2017 között csak elenyésző mértékben nőtt az Európába való bevándorlás az előző évtizedhez képest. Az ENSZ adatai alapján 1990-ben 49,2 millió, 2000-ben 56,3 millió, 2010-ben 70,7 millió és 2017-ben 77,9 millió bevándorló élt Európában, szóval 2017-ben 10,2%-kal több, mint 2010-ben, miközben 2000-ről 2010-re 25,6%-os növekedést történt (United Nations, 2017: 1). Az erőszak és "migráns" szót összekapcsoló cikkek száma 2014 után rendkívüli módon megnőtt. Ha a "migráns"-ok valamilyen arányban kapcsolatba hozhatók erőszakos cselekedetekkel, akkor a bevándorláshoz köthető erőszakos cselekmények száma *ceteris paribus* a bevándorlás erősödésével hasonló mértékben kellett, hogy növekedjen. De feltételezzük inkább azt, hogy a tömeges bevándorlás okozta nehézségek miatt ez a szám a 2014-2017 időszakban a korábbi ötszörösére nőtt! Az Európába való bevándorlás adatai azonban ekkor sem nem támasztják alá a „migráns" szó és ezen belül az EROSZAK kategóriát tartalmazó cikkek számának a magyar online média vezető lapjaiban történt elképesztő mértékű emelkedését: 2014-ről 2015-re 2-ről 35-re nőtt e cikkek száma és, 2015-ről 2016-ra való további négyszeres (!!) növekedést láthatunk (lásd 4.1.7. táblázatot).

2. A „migráns" szót tartalmazó cikkeken belül az EROSZAK kategóriát is tartalmazó cikkek aránya a 2015-ös 2%-ról 2016-ra 7,3%-ra nőtt, és 2017-ben is 5,9% volt.

4.1.7. táblázat: A ”migráns” szót tartalmazó cikkek száma és az ezeken belül az EROSZAK kategóriát tartalmazó cikkek száma és aránya a két vizsgált portálon, 2010-2017

évek	EROSZAK kategóriát nem tartalmazó cikkek száma	EROSZAK kategóriát tartalmazó cikkek száma	%	“migráns” szót tartalmazó cikkek száma
2010	21	1	(4,6)	22
2011	31	2	(6.1)	33
2012	47	1	(2.1)	48
2013	44	2	(4.4)	46
2014	47	2	(4.1)	49
2015	1.752	35	2,0	1.787
2016	1.837	141	7,1	1.978
2017	1.640	102	5.9	1.742
Összesen	5.419	286	5.01	5.705

Forrás: CRCB

Becslések

3. A két portálon 2015-2017 között nem tért el számottevően a ”migráns” szót tartalmazó cikkekben az ERŐSZAK kategória megjelenésének valószínűsége (lásd a 4.1.8. táblázatot).

4.1.8. táblázat: Az összes cikken belül a ”migráns” szót tartalmazó cikkeken belül az EROSZAK kategóriát tartalmazó cikkek esélyének becslése a két portálon, 2015-2017, logit

	(ERŐSZAK =1) ha migrans = 1
	koeff.
origo	-0,1293
Ref. (index)	
Harmadévek (QDRM)	Y
Szavak számának logaritmusa (LNWCNT)	Y
N	5.507

**: p < 0,05 **: p < 0,01*
Forrás: CRCB

4.2. A kilenc portál: 2015-2017

Az orosz kormány számára érzékeny témák

Alapstatisztikák és tendenciák

1. A kilenc portál közül a hidfo.ru és a mindenegyben.com közölt legkevésbé olyan cikkeket, amelyek az orosz kormány számára érzékeny, kerülendő témákat érinttettek. Erre mutat a NEGATIV kategóriát tartalmazó cikkek rendkívül alacsony aránya (0,04-0,07%). A másik oldalon 2015-2017 között kormánytól mindvégig független on-line portálok, az mno.hu és az index.hu, valamint az időszak alatt egyre jobban a kormányhoz közeledő origo.hu helyezkednek el (0,57-0,62%). A kormányközeli portálok az utóbbiaknál kevésbé érintettek az orosz kormány számára kellemetlen témákat. (lásd a 4.2.1. táblázatot és a 4.2.1. ábrát).

2. A cikkekben orosz vonatkozású téma, vagy részlet leginkább a hidfo.ru cikkeiben található (30%) és legkevésbé a lokal.hu-n és a mindenegyben.com-on. Ez utóbbi természetes, ez következik a portál profiljából. Az origo.hu a cikkek a többi hírportálhoz viszonyítva viszonylag kevésszer tartalmaztak orosz vonatkozású információt (8%), főleg, ha ezt összehasonlítjuk az index.hu-n vagy az mno.hu-n megjelent cikkekkel (11-12%). A lokal.hu és a pestirácok.hu helyezkedik el legközelebb az orosz propaganda oldalakhoz e téren.

4.2.1. táblázat: A NEGATIV kategóriát, valamint az "OROSZ" kategóriát tartalmazó cikkeken belül a NEGATIV kategóriát tartalmazó cikkek aránya kilenc portálon, %, 2015.09-2017.12, N = 475.617

portálok	pr(NEGATIV = 1) %	pr(OROSZ = 1) %	pr(NEGATIV =1) ha OROSZ=1 %
hidfo	0,07	29,87	0,25
mindenegyben	0,04	3,08	0,17
888	0,32	12,03	2,19
magyaridok	0,40	10,71	3,12
lokal	0,19	5,34	2,53
pestisracok	0,30	9,57	2,76
origo	0,57	8,11	6,06
index	0,62	11,74	4,39
mno	0,57	11,31	4,35
összesen	0,46	9,78	3,93
Chi2(8)	1,7e+04**	1,7e+04**	2,8e+03**

*: p < 0,05 **: p < 0,01*
Forrás: CRCB

3. Azon cikkeken belül, amelyekben szerepel az OROSZ kategória, a NEGATIV kategória aránya elenyésző a hidfo.ru és a mindenegyben.com esetében (0,2-0,3%). A kormányközeli portáloknál mindössze 2-3%, az origo.hu, az index.hu és az mno.hu-nál pedig 4,4-6%.

4.2.1. ábra: A NEGATIV kategóriát tartalmazó cikkek aránya a kilenc portálon, %, 2015.09-2017.12, N = 475.617

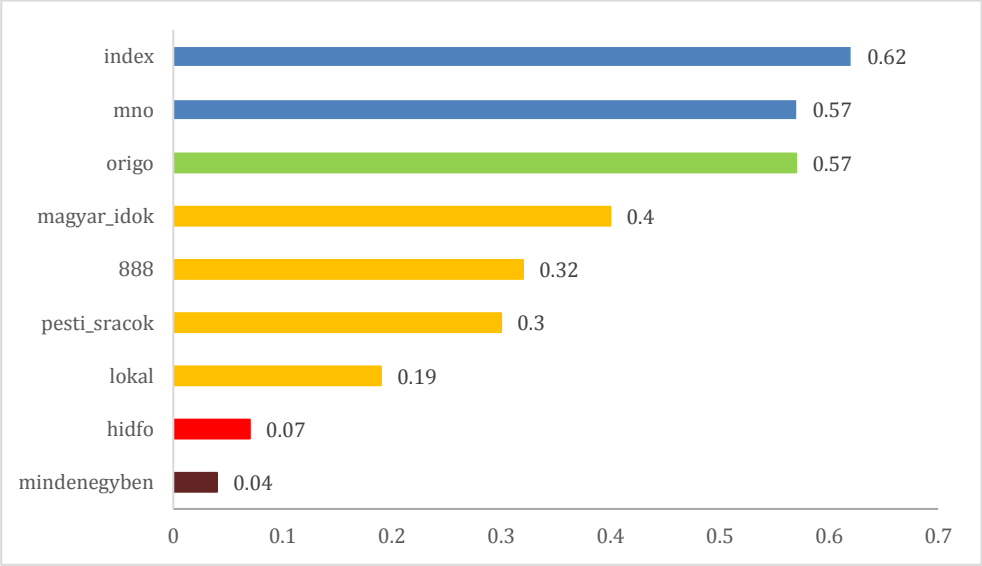

Forrás: CRCB

4. Az negatív tartalmú cikkek aránya az időszak elején meglehetősen ingadozott és az ukrán válság, a dopping botrány és a Nyemcov gyilkosság kapcsán nőtt meg a korpusz cikkein belül (lásd a 4.2.2. ábrát). A 2017 végi kiugrás az orosz belpolitikai eseményekkel (Navalnij ellenzéki képviselő elleni támadás, aztán a politikus letartóztatása. stb.) kapcsolatos.

4.2.2. ábra: A NEGATIV kategóriát tartalmazó cikkek aránya a kilenc portálon, %, havonta, 2015.09-2017.12, N = 475.617

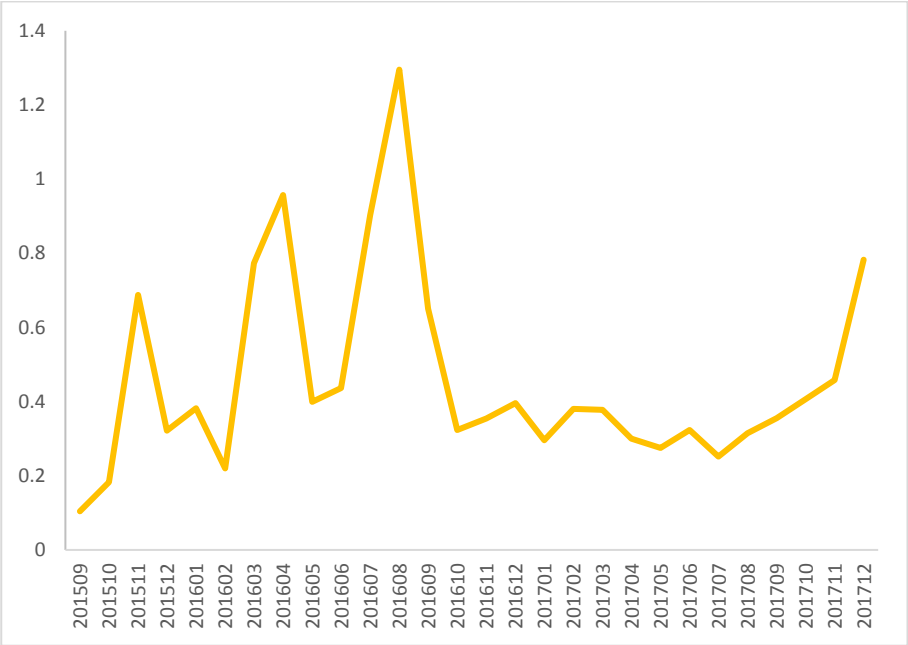

Forrás: CRCB

5. Az időszak alatt az orosz propaganda oldalakból (a mindenengyben.com-ot a korábban kapott empirikus eredményeink alapján most ide soroltuk) [77] mindvégig hiányoztak az orosz kormány számára kellemetlen, kerülendő ügyek (4.2.3. ábra). Ami itt érdekes és az elemzés szempontjából fontos, hogy a kormányközeli médiában mindvégig alacsonyabb volt a NEGATIV kategóriát tartalmazó cikkek aránya, mint a kormánytól független portálokon. Ezek szerint a kormányközeli portálok az időszak egészében igyekeztek kevés teret adni az orosz kormány számára kellemetlen, kerülendő témáknak.

4.2.3. ábra: A NEGATIV kategóriát tartalmazó cikkek arányának alakulása a propaganda, a kormánypárti és a kormánytól független portáloknál, %, havonta, 2015.09-2017.12, N = 475.617

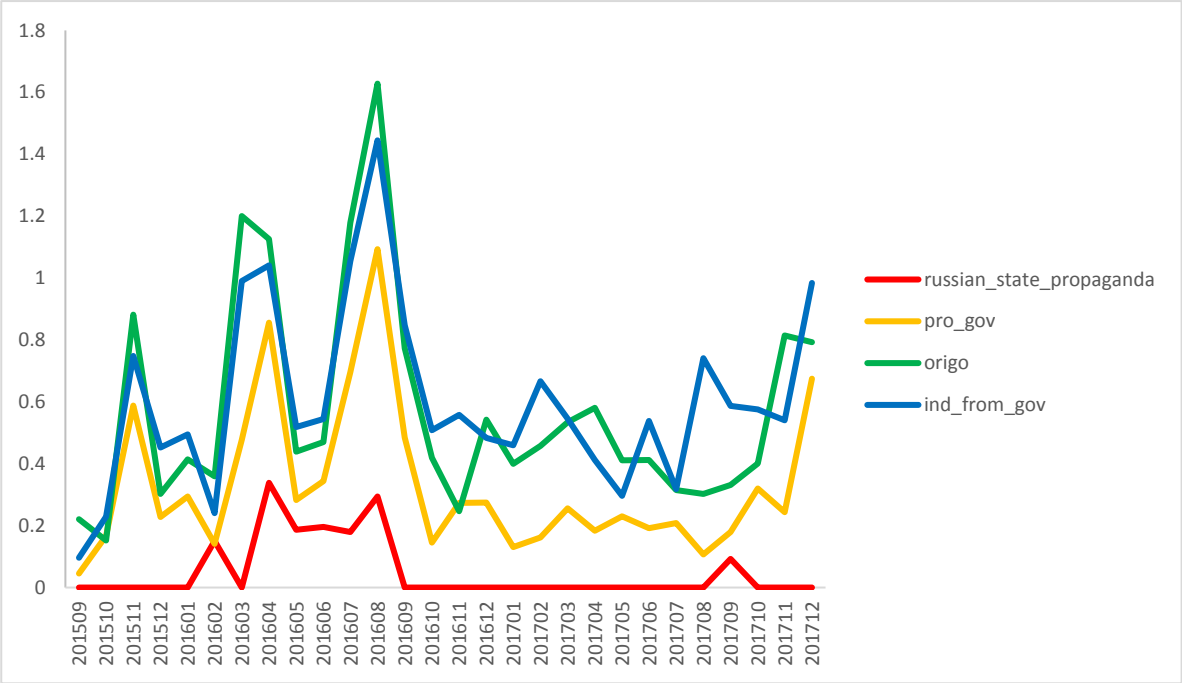

Forrás: CRCB

[77] Ez a csoportosítás természetesen megkérdőjelezhető: a NEGATIV kategória használatában egyértelmű nagyon közeli rokonság mutatkozik a mindenegyben.com és a hidfo.ru között, de – ezt látni fogjuk később – más szempontok szerint a mindenegyben.com inkább a kormányközeli portálokkal mutat rokonságot, nem pedig a hidfo.ru-val.

Becslések

6. A becslési eredmények arra mutatnak, hogy az orosz kormány számára kellemetlen, negatív témák aránya a pestisrácok.hu, a lokal.hu, és a mindenegyben.com portálokon nem tér el szignifikánsan a hidfo.ru-n látott rendkívül alacsony aránytól. A pestisrácok.hu és lokál.hu tehát éppen úgy viselkedik ezen a téren, mint az orosz állami propagandagépezet (lásd a 4.2.2. táblázatot).

7. A becslési eredményekből az is látszik, hogy a kormányközeli oldalak összességükben különböznek az orosz állami propaganda portáloktól, de az is, hogy közelebb vannak ezekhez, mint a kormánytól független mno.hu vagy index.hu (lásd a 4.2.3. táblázatot).

4.2.2. táblázat: A NEGATIV kategóriát tartalmazó cikkek esélyének becslése a kilenc portálon, 2015.09-2017.12, N = 475.617, logit becslés

	NEGATIV=1
	koeff.
mindenegyben	-0,4872
888	1,5019*
magyaridok	1,6289*
lokal	1,1123
pesti_sracok	1,3429
origo	2,0526**
index	2,0873**
mno	1,9623**
refrencia: hidfo.ru	-
Harmadévek (QDRM)	Y
Szavak számának logaritmusa (LNWCNT)	Y
N	475.617

**: p < 0,05 **: p < 0,01*
Forrás: CRCB

4.2.3. táblázat: A NEGATIV kategóriát tartalmazó cikkek esélyének becslése a portálok négy csoportjában, 2015.09-2017.12, N = 475.617, logit becslés

	NEGATIV=1
	koeff.
kormányközeli portálok	1,8881**
origo	2,4481**
nem kormányzati portálok	2,4262**
refrencia: orosz állami propaganda portálok	-
Harmadévek (QDRM)	Y
Szavak számának logaritmusa (LNWCNT)	Y
N	475.617

*: p < 0,05 **: p < 0,01*
Forrás: CRCB

Migráns vagy menekült?

Alapstatisztikák és tendenciák

1. A MENEKULT kategóriát tartalmazó cikkek aránya a hidfo.ru-n és a 888.hu-n a legmagasabb (29% és 26%) és a hírportálok között az origo.hu-n és az index.hu-n, valamint a lokal.hu-n a legalacsonyabb (6%, 7% és 7,5%).

2. A MENEKÜLT kategóriát tartalmazó cikkeken belül a hidfo.ru-ban megjelent cikkek háromnegyede (74,9%) használja a „migráns" szót. Ez az index.hu-n megjelent és a MENEKÜLT kategóriát tartalmazó cikkeknek csak a 32%-ánál fordul elő, az origo.hu-n 45%-nál, az mno.hu-n 51%-nál. A kormányközeli portálok közül a 888.hu szinte ugyanannyira (72%) használja a "migráns" szót, mint a hidfo.ru, de a többi kormányközeli portál is jóval nagyobb arányban mint a kormánytól független portálok (lásd 4.2.4. táblázat és 4.2.4. ábra). A mindenegyben.com e téren hasonló a kormányközeli portálokhoz (65%). Az ábrából egyértelműen látszik, hogy a "migráns" szó használatában a kormányközeli portálok vannak legközelebb az orosz állami propagandagépezet által használt nyelvezethez[78].

4.2.4. táblázat: A "migráns" szót, valamint az MENEKULT kategóriát tartalmazó cikkeken belül a "migráns" szót tartalmazó cikkek aránya a kilenc portálon, %, 2015.09-2017.12, N = 475.617

portálok	pr(mig_d = 1)	pr(MENEKULT= 1)	pr(mig_d = 1) ha MENEKULT = 1
	%	%	%
hidfo	22,00	29,39	74,87
mindenegyben	1,52	2,35	64,76
888	18,60	25,77	72,18
magyaridok	8,94	15,09	59,27
lokal	4,58	7,54	60,72
pestisracok	12,14	20,69	58,69
origo	2,75	6,11	45,07
index	2,29	7,10	32,30
mno	5,98	11,64	51,36
összesen	0,46	10,96	55,26
Chi2(8)	1,7e+04**	1,7e+04**	2,8e+03**

Magyarázat: mig_d [0,1] = 1, ha szerepel a cikkben a "migráns" szó; különben értéke 0.
**: p < 0,05 **: p < 0,01*
Forrás: CRCB

[78] 2017 decembere óta az origo.hu irányultsága radikálisan változhatott e téren és sokkal közelebb lehet a hidfo.ru-hoz mint korábban. Erre mutat, hogy például 2018. március 13-án az origo címlapján tizenháromszor szerepelt a „migráns" szóként, vagy valamilyen összetett szó részeként. Lásd „Magyarok, ne menjetek nyugatra, ismétlem, ne menjetek!" 444.hu, 2018. március 13. http://bit.ly/2FTO2oL

4.2.4. ábra: A MENEKÜLT kategóriát tartalmazó cikkeken belül a "migráns" szót tartalmazó cikkek aránya a kilenc portálon, %, 2015.09-2017.12, N = 475.617

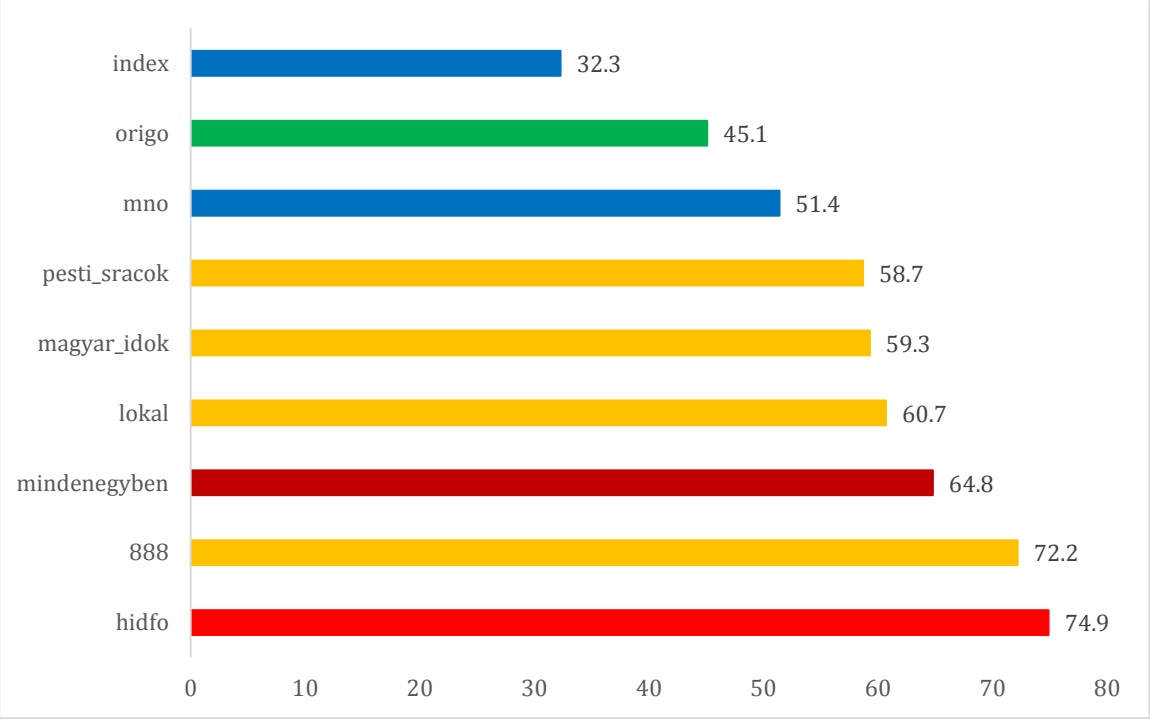

Forrás: CRCB

3. A MENEKÜLT kategórián belül a ”migráns” szót használó cikkek átlagos aránya egyáltalán nem változott 2015 óta. Ez a megfogalmazás, miközben korábban elenyésző súlyú volt az online média vezető lapjaiban, addig 2015 óta stabilan a menekültekkel foglalkozó cikkeken belül a cikkek 50-60%-ában szerepel, és bevett megnevezéssé vált (lásd a 4.2.5. ábrát).

4.2.5. ábra: A MENEKÜLT kategóriát tartalmazó cikkeken belül a “migráns” szót tartalmazó cikkek aránya a kilenc megfigyelt portálnál, %, havonta, 2015.09-2017.12, N = 475.617

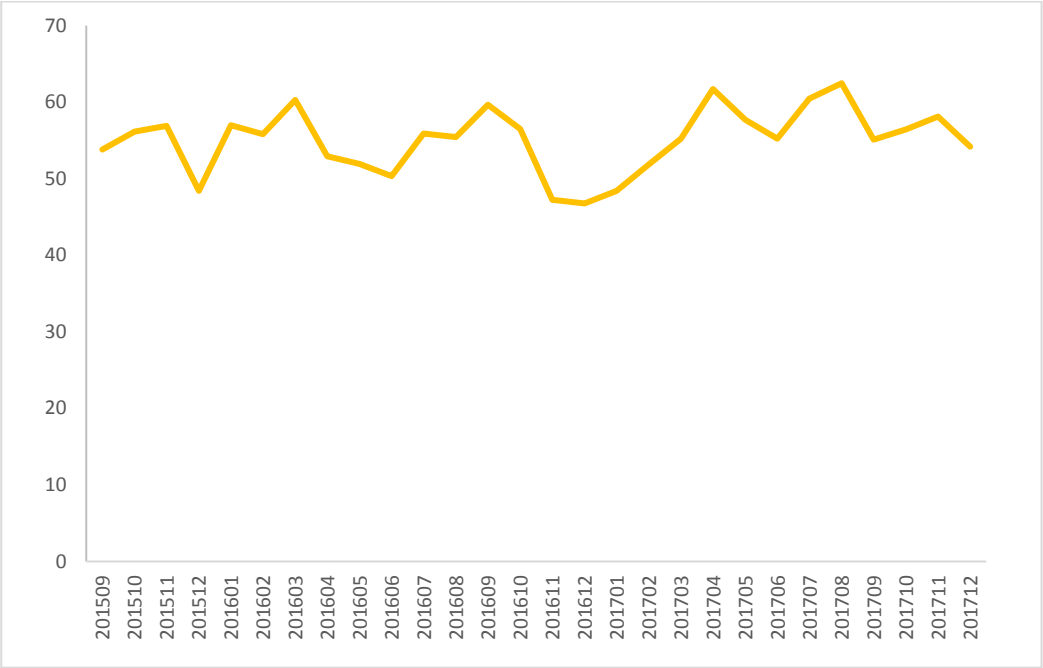

Forrás: CRCB

4. A 2015-2017 közötti időszak alatt a kormányközeli portálok mindvégig a hidfo.ru közelében helyezkedtek el, míg a kormánytól független index.hu és mno.hu távolabb vannak ettől. Az origo.hu-ban a ”migráns” szó használata kissé emelkedő tendenciát mutatott (lásd a 4.2.6. ábrát) az időszak alatt.

4.2.6. ábra: A MENEKULT kategórián belül a ”migráns” szót tartalmazó cikkek arányának alakulása a propaganda, a kormánypárti és a kormánytól független portáloknál, %, havonta, 2015.09-2017.12, N = 475.617

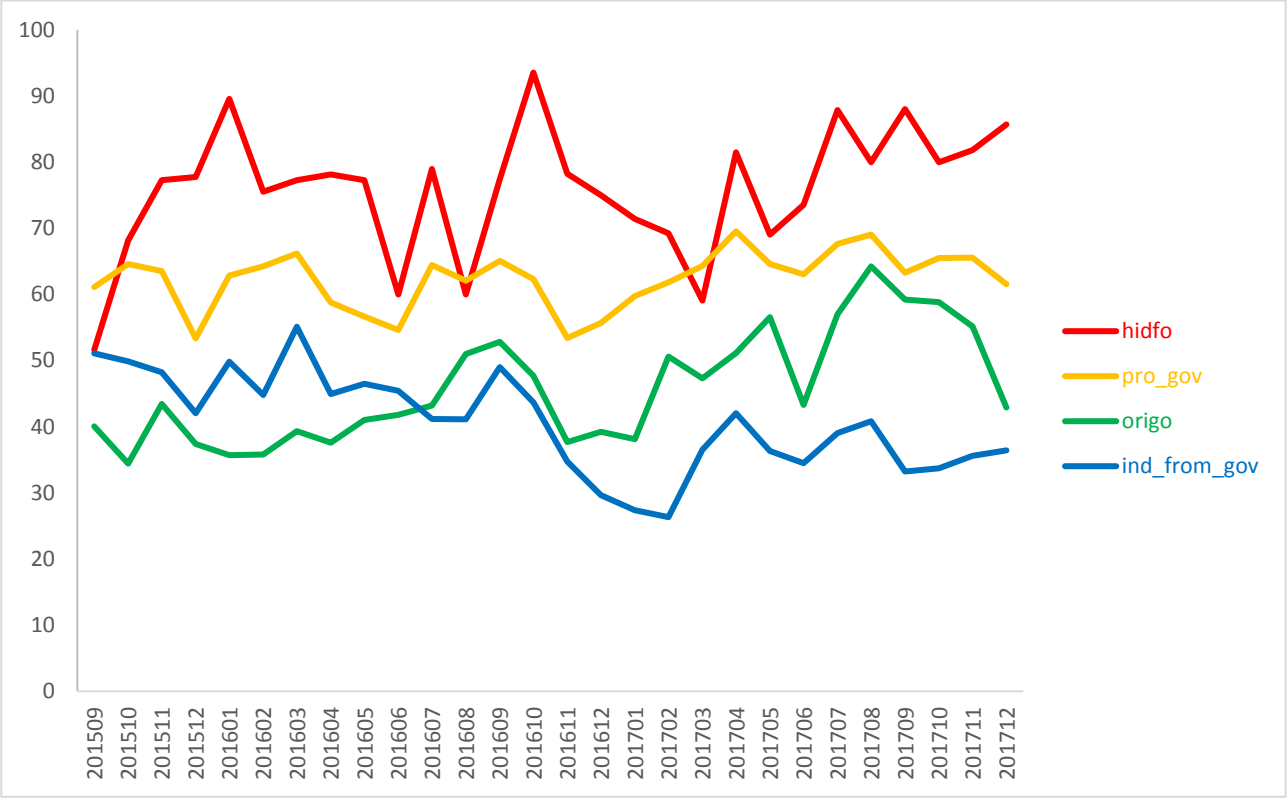

Forrás: CRCB

Becslések

5. A becslések szerint a „migráns” szó használatában nincs szignifikáns különbség a hidfo.ru és a 888.hu között. A magyar kormányhoz közelálló 888.hu e téren olyan, mint egy orosz állami propaganda portál (lásd a 4.2.5. táblázatot). Az eredmények megerősítik a 4.2.4. ábrán látottakat: a cikkek hosszúságát is figyelembe véve, a kormányközeli portálok és a mindenegyben.com fogalomhasználata szignifikánsan eltér a hidfo.ru-tól, de az is igaz, hogy e portálok jóval közelebb állnak hozzá, mint a kormánytól független portálok.

6. Ugyanezt kapjuk, ha a portálokat nem egyenként, hanem a portálok csoportjait vizsgáljuk (lásd 4.2.6 táblázat).

4.2.5. táblázat: A MENEKULT kategóriát tartalmazó cikkeken belül a „migráns” szó használatának becslése a kilenc portálon, 2015.09-2017.12, N = 52.143, logit becslés

	mig_d=1, ha MENEKULT = 1 koeff.
mindenegyben	-0,4661**
888	-1,1284
magyaridok	-0,7095**
lokal	-0,6599**
pesti_sracok	-0,7287**
origo	-1,2825**
index	-1,8192**
mno	1,0242**
refrencia: hidfo.ru	-
Harmadévek (QDRM)	Y
Szavak számának logaritmusa (LNWCNT)	Y
N	52.143

Magyarázat: mig_d [0,1] = 1, ha szerepel a cikkben a ”migráns” szó; különben értéke 0.
**: p < 0,05 **: p < 0,01*
Forrás: CRCB

4.2.6. táblázat: A MENEKULT kategóriát tartalmazó cikkeken belül a ”migráns” szó használatának becslése a portálok négy csoportjában, 2015.09-2017.12, N = 51.706, logit becslés

	mig_d=1, ha MENEKULT=1 koeff.
kormányközeli portálok	-0,5690**
origo	-1,2791**
nem kormányzati portálok	-1,3521**
refrencia: hidfo.ru	-
Harmadévek (QDRM)	Y
Szavak számának logaritmusa (LNWCNT)	Y
N	475.617

Magyarázat: mig_d [0,1] = 1, ha szerepel a cikkben a ”migráns” szó; különben értéke 0.
**: p < 0,05 **: p < 0,01*
Forrás: CRCB

Migráns és terror

Alapstatisztikák és tendenciák

1. Miután az orosz propagandagépezetnek és a magyar kormányközeli sajtónak sikerült a bevándorlással, a menekültekkel kapcsolatos tematikájú cikkeikben bevett megnevezéssé tenniük a ”migráns” szót a menekültek megnevezésére, a következő lépés a „migráns” összekötése volt valamilyen negatív jelenséggel, negatív tartalommal. Erre kitűnően alkalmas a TERROR kategóriája. Az alábbiakban azt vizsgáljuk, hogy a „migráns” szót tartalmazó cikkeken belül milyen arányban találhatjuk meg a TERROR kategóriáját.

2. Az eredmények szerint a szóban forgó cikkek között a hidfo.ru tartalmazza leginkább a TERROR kategóriáját a megfigyelt portálok között (24%). Legkevésbé pedig az index.hu és az origo.hu (5,5%). A kormányközeli portálok közül a 888.hu (19%) közel áll a hidfo.ru-hoz, de magyar idők, a pestisrácok, és a lokál már nem (14%, 12% és 5,5%). A kormánytól független portálok között az mno.hu cikkei tartalmazzák leginkább a TERROR-t (9%).

4.2.7. táblázat: A TERROR kategóriát tartalmazó cikkek aránya az összes cikken, valamint a “migráns” szót tartalmazó cikkeken belül a kilenc portálon, %, 2015.09-2017.12, N = 475.617

portálok	pr(mig_d = 1) %	pr(TERROR= 1) %	pr(TERROR =1) ha mig_d=1 %
hidfo	22,00	23,53	22,77
mindenegyben	1,52	0,95	17,31
888	18,60	18,65	20,80
magyaridok	8,94	12,19	19,80
lokal	4,58	5,48	23,58
pestisracok	12,14	13,90	18,13
origo	2,75	5,56	17,95
index	2,29	5,48	17,34
mno	5,98	9,07	18,15
összesen	6,06	8,54	19,55
Chi2(8)	1,7e+04***	1,1e+04***	51,2842***

Magyarázat: mig_d [0,1] = 1, ha szerepel a cikkben a ”migráns” szó; különben értéke 0.
****: p < 0,01*
Forrás: CRCB

3. Az eredmények arra is rávilágítanak, hogy a TERROR-t a lokal.hu még a hidfo.ru-nál is erősebben kapcsolja össze a „migráns” megnevezéssel (23,5% és 22,8%), a 888.hu pedig alig marad le a hidfo.ru-tól.

4. Ezzel szemben az origo.hu és az index.hu teremti meg ezt a kapcsolatot legkevésbé (17,3%, 17,9%).

5. A ”migráns” és a TERROR összekapcsolását, tehát a lokál.hu-n és a hidfo.ru-n megjelent cikkek esetében találhatjuk meg leginkább. A lokal.hu e téren nem nagyon különbözik a hidfo.ru-tól.

6. A ”TERROR” kategória előfordulása mellett megfigyeltük ennek intenzitását is: hányszor szerepel a cikkeken belül az ezt alkotó „terror” és „terrorista” szó. Az eredmények részben aláhúzzák, részben árnyalják az előző eredményeket. A hidfo.ru kapcsolja össze legerősebben a ”migráns”-t a TERROR kategóriával: cikkek 37%-ában legalább ötször említve az TERROR kategóriába tartozó szavakat. Legkevésbé pedig a mno.hu és az index.hu, ahol ugyanezek az arányok 22,1% és 22,6%.

7. Az origo.hu-n ebben a tekintetben elég erős a két tartalmi elem közötti kapcsolat. Az origo.hu a ”migráns” szót tartalmazó cikkeinek 33%-ában legalább ötször említi a TERROR kategória szavait, ami a második legerősebb a hidfo.ru-n megjelenő intenzitás után.

8. táblázat: A portálokban lévő cikkek megoszlása a ”migráns” szót tartalmazó cikkeken belül a TERROR kategóriát alkotó szavak száma szerint (TERROR>0), %, 2015.09-2017.12, N = 5.634

portálok	A TERROR kategóriába tartozó szavak száma a cikkben, ha mig_d=1 és TERROR>0				
	1	2	3-4	5 vagy több	Összesen
hidfo	22,96	20,74	19,26	37,04	100
mindenegyben	24,49	34,69	14,29	26,53	100
888	33,13	23,23	19,88	23,76	100
magyaridok	35,54	21,66	19,60	23,20	100
lokal	40,25	14,99	17,66	27,10	100
pestisracok	33,48	23,61	18,88	24,03	100
origo	31,36	18,53	17,52	32,59	100
index	37,99	22,07	17,32	22,63	100
mno	35,38	25,46	17,62	21,54	100
Összesen	34,66	21,92	18,78	24,64	100

Magyarázat: mig_d [0,1] = 1, ha szerepel a cikkben a ”migráns” szó; különben értéke 0.
Pearson chi2(24) = 69.5622 Pr = 0.000
Forrás: CRCB

9. A ”migráns” és a TERROR összekapcsolása összefügg a cikkek hosszával (korreláció = 0,2389). Ezt az okozza, hogy a nagyobb elemző cikkek gyakran csak bemutatják, hogy később cáfolhassák a *„migránsok terroristák”* állítást. Mivel – amint korábban ezt láttuk – a cikkek átlagos hossza portálonként meglehetősen eltér, ezért a következőkben, a portálok összehasonlításakor kizártuk a nagyobb cikkeket és csak azokat vettük figyelembe, ahol a szavak száma nem haladta meg a 600-at (wo_count< 600).

10. A kisebb cikkeken belül a hidfo.ru-nál a leggyakrabb (22%) a ”migráns” és a TERROR összekapcsolása, amit szorosan követnek a magyar kormányhoz közelálló portálok. Közülük a lokal.hu gyakorlatilag nem különbözik e téren a hidfo.ru-tól. Itt is a kormányközeli portálok helyezkednek el legközelebb az orosz propaganda portál (4.2.7. ábra). Az index.hu-n és az mno.hu-n a fenti kapcsolat jóval gyengébb: a ”migráns” szót tartalmazó cikkeknek csak a 12-14%-a tartalmazza a TERROR kategóriáját.

4.2.7. ábra: A “TERROR” kategóriát tartalmazó cikkek aránya a “migráns” szót tartalmazó cikkeken belül (szavak száma < 600) a kilenc portálnál, %, 2015.09-2017.12, N = 24.159

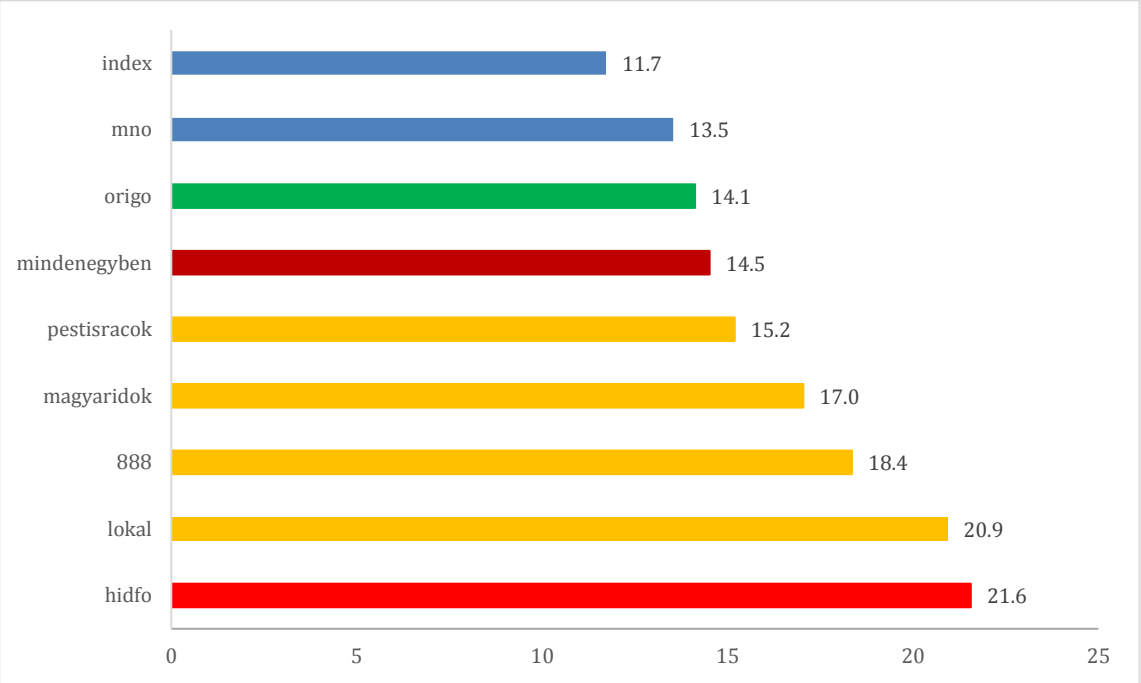

Forrás: CRCB

11. A ”migráns” és a TERROR együtt említése 2016 május-szeptember között érte el csúcspontját a hidfo.ru-n és a kormányközeli magyar médiában. A kormánytól független sajtóban mindvégig alacsonyabb volt ez az arány, mint a kormányközeli online portálokon (lásd 4.2.8. ábrát).

4.2.8. ábra: A “TERROR” kategóriát tartalmazó cikkek aránya a “migráns” szót tartalmazó cikkeken belül (szavak száma < 600) a kilenc portálnál, %, harmadévek, 2015.09-2017.12, N = 24.159

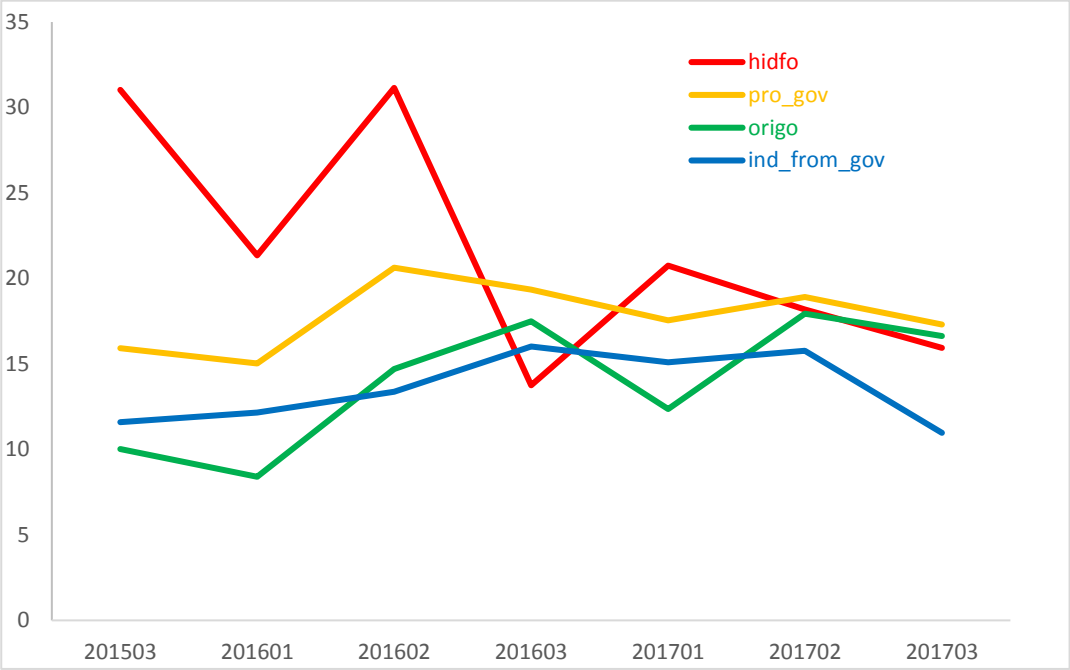

Forrás: CRCB

Becslések

12. A becslések előtt érdemes egy pillantást vetni ”migráns” és TERROR statisztikai összefüggést mérő korreláció portálonkénti eredményére (lásd a 4.2.9. táblázatot). Ezek voltaképpen arra vonatkoznak, hogy statisztikailag milyen erős portálonként az összefüggés a „TERROR” és a ”migráns” megnevezés között. A korábbi adatok alapján azt várnánk, hogy ez a hidfo.ru esetében lesz ez a legerősebb, és pl. az index.hu esetében lesz ez a leggyengébb. De már a feltételes valószínűségek összehasonlítása [79] alapján is és a portálonként számított korreláció alapján is azt kapjuk[80], hogy a helyzet éppen fordított. Miközben a hidfo.ru-n nincs szignifikáns statisztikai kapcsolat a két tartalom között, addig a többi portálnál ez a kapcsolat ugyan rendkívül gyenge, de létezik. És ez az összefüggés a mindenegyben.com és a lokal.hu után éppen az index-nél és az origo.hu-nál a legerősebb (lásd a 4.2.9. táblázatot).

Ennek magyarázata sokrétű: egyrészt a hidfo.ru nagyon sokat ír a szíriai háborúban való orosz részvételről (mint *terroristák* elleni háborúról) és az itt elért orosz hadisikerekről, anélkül, hogy a *”migráns”* szót említené. A mindenegyben.com pedig alig ír a háborúról. Ez lehet, hogy nem véletlen. Lehet ez egy tudatos döntés eredménye. Láttuk korábban, hogy az új orosz propaganda egyik alapjellemzője az általa működtetett források (híroldalak, fb és twitter accountok, posztok, stb.) sokrétűségének és inkonzisztenciájának fenntartása (Paul és Matthews, 2016). Másrészt az is tudatos döntés lehet, hogy a hidfo.ru nagyon gyakran ír a ”terrorisákról”, a ”terrorról”, mint fenyegetésről és nagyon intenzíven használja cikkeiben ezeket a szavakat. Láthattuk, hogy az itt megjelent cikkek 23%-ában szerepel ez a kategória. A TERROR kategóriát tartalmazó összes cikk 41%-ban öt vagy több alkalommal használják a kategória szavait[81], miközben az például az index.hu-n ez az arány csak 19,8%. A TERROR kategória ilyen sűrű alkalmazása egy másik célt is szolgálhat. A *terrorfenyegetettség* érzésének, illetve általában *a fenyegetettség érzésnek* az elmélyítését. Ennek megfelelően a TERROR-nak a „migráns” szótól független intenzív használata elmossa, elfedi az oksági kapcsolatot (a „migráns oka a TERROR-nak”), amely egyébként az orosz propaganda egy másik fontos állítása [82]. Így ez az üzenet nem is tűnik fel az olyan propaganda portál olvasóinak, mint a hidfo.ru. Ezt az üzenetet ellenben a mindenegyben.com teljes mértékben közvetíti. A nem kormányzati portáloknál kimutatott gyenge pozitív korreláció arra figyelmeztet, hogy az orosz propaganda szinte mindent elsöprő hatása alól e portálok sem tudták kivonni magukat. Bár cikkeikben a TERROR kategóriát ritkán említik, és cikkeik csak elenyésző mértékben kapcsolják össze

[79] A *„migráns oka a TERROR-nak”*-nak statisztikai oksági kapcsolat akkor áll fenn, ha pr(TER=1|migrans) > pr(TER=1|~migrans). Ennek portálonkénti empirikus értékeit láthatjuk a melléklet a crcb_2017_mrsrpphnm_figures_180319_.xlsx file-ban.
[80] Lásd a crcb_2017_mrsrpphnm_figures_180319_.xlsx file fter_mig_qd_g munkalapját.
[81] Lásd a crcb_2017_mrsrpphnm_figures_180319_.xlsx file fter_mig_qd_g munkalapját.
[82] Lásd Juhász és Szicherle, 2017 valamint Alandete és Verdú, 2018 és Alto Data Analytics, 2018.

a ”migránsokat” a terrorizmussal, de mégis az itt megjelent cikkek valamennyire megteremtik az oksági kapcsolatot a „migránsok” és a TERROR kategória között[83]. Pont azt az oksági kapcsolatot, amelyet éppen a hidfo.ru kivételesen nem tartalmaz, és amelynek elfogadása és terjesztése – ezt a korábban idézett forrásokból tudjuk – éppen az orosz propaganda egyik célja.

13. A becslések szerint a ”migráns” és a terror összekapcsolása („*ha migráns akkor terror*”) esetében a magyar kormányközeli portálok teljesen átvették az orosz állami propaganda logikáját[84]. Ebből a szempontból nincs számottevő különbség a hidfo.ru, a mindenegyben.com, a 888.hu, és a lokal.hu között. A magyaridok.hu és a pestisracok.hu kismértékben eltér a hidfo.ru-tól, míg a mno.hu és az index.hu már legmesszebb van tőle (lásd 4.2.10. táblázatot).

4.2.9. táblázat: A mig_d és a TERROR közötti korreláció, megfigyelt portálonként, 2015.09-2017.12, N = 475.617

	korrelációs koeff.	N
hidfo	-0,0095	2.695
mindenegyben	0,2101**	18.569
888	0,0264**	29.268
magyaridok	0,0729**	98.831
lokal	0,1741**	45.109
pesti_sracok	-0,0455**	21.162
origo	-0,0909**	99.360
index	-0,0798**	90.038
mno	-0,0798**	70.585

Magyarázat: mig_d [0,1] = 1, ha szerepel a cikkben a ”migráns” szó; különben értéke 0.
**: p < 0,05 **: p < 0,01*
Forrás: CRCB

14. Az TERROR kategóriába tartozó szavak (*terror, terrorista*) gyakoriságának a ”migráns” szót tartalmazó cikkeken belüli becslését rendezett logit (*ordered logit*) becsléssel végeztük. Ezzel azt vizsgáljuk, hogy az egyes portálok milyen intenzitással használják a TERROR kategóriát. Az eredmények arra mutatnak[85], hogy a mindenegyben.com oldal nem különbözik e téren a hidfo.ru-tól, amely cikkeiben legtöbbször említi a TERROR kategóriába tartozó szavakat. Minden más portál kevésbé intenzíven épít e szavakra, kivéve az origo.hu-t, amelynél

[83] Ebbe kétségtelenül beleszámítanak azok a cikkek is, amelyek tárgyszerűen ismertetik például a *„ha migráns, akkor TERROR”* állítást elfogadó álláspontokat. Lásd például az index.hu idevonatkozó cikkeit: http://bit.ly/2phGHWn, http://bit.ly/2Dy96f2, vagy http://bit.ly/2G2At6g. Ezért lenne félrevezető, ha csupán az oksági kapcsolatot vizsgálnánk a migráns és a TERROR között.
[84] Orbán Viktor a magas sajátos módján fogalmazta meg a *„ha migráns, akkor TERROR”* állítást a határvadász tiszthelyettesek avatásakor 2017. március 7-én.: „A migráció a terrorizmus trójai falova” lásd: http://bit.ly/2HHCvWT
[85] Lásd a crcb_2017_mrsrpphnm_figures_180319_.xlsx file fter_mig_qd_g munkalapját.

a ”migráns” szót tartalmazó cikkeknél legalább olyan gyakran említik a ”terror” és ”terrorista” szavakat, mint a hidfo.ru-ban.

15. A magyar kormányhoz közelálló híroldalak e téren úgy működnek, mint az orosz propaganda oldalak, nem térnek el szignifikánsan tőlük (lásd a 4.2.11. táblázatot). Az origo,hu pedig közelebb van az orosz propagandához, mint a kormánytól független portálok.

4.2.10. táblázat: A „migráns” szót tartalmazó cikkeken belül a TERROR kategóriát tartalmazó cikkek esélyének becslése a kilenc portálon, 2015.09-2017.12, N = 28.813, logit becslés

	TERROR=1 ha mig_d=1
	koeff.
mindenegyben	-0,3550
888	-0,0570
magyaridok	-0,3093**
lokal	0,0049
pesti_sracok	-0,4583**
origo	-0,4196**
index	-0,8539**
mno	-0,6700**
refrencia: hidfo.ru	-
Harmadévek (QDRM)	Y
Szavak számának logaritmusa (LNWCNT)	Y
N	28.813

Magyarázat: mig_d [0,1] = 1, ha szerepel a cikkben a ”migráns” szó; különben értéke 0.
**: p < 0,05 **: p < 0,01*
Forrás: CRCB

4.2.11. táblázat: A „migráns” szót tartalmazó cikkeken belül a TERROR kategóriát tartalmazó cikkek esélyének becslése a portálok csoportjaiban, 2015.09-2017.12, N = 28.813, logit becslés

	TEROR=1, ha mig_d=1
	koeff.
kormányközeli portálok	-0,2203*
origo	-0,3142**
nem kormányzati portálok	-0,6127**
refrencia: orosz állami propaganda portálok	-
Harmadévek (QDRM)	Y
Szavak számának logaritmusa (LNWCNT)	Y
N	28.813

Magyarázat: mig_d [0,1] = 1, ha szerepel a cikkben a ”migráns” szó; különben értéke 0.
**: p < 0,05 **: p < 0,01*
Forrás: CRCB

16. Hasonló eredményeket kapunk, ha a cikkek teljes sokaságán vizsgáljuk a ”migráns” szó és a TERROR kategória összekapcsolódását[86]. Ekkor azt láthatjuk, hogy a 888.hu és a hidfo.ru nem térnek el egymástól. A kormányközeli portálok összessége pedig, bár szignifikánsan eltér a hidfo.ru-tól, közelebb van hozzá, mint a kormánytól független portálok.

Migráns és erőszak

Alapstatisztikák és tendenciák

1. A hidfo.ru és a 888.hu, valamint a pestisracok.hu cikkei tartalmazták leggyakrabban (4,8% 4,0% és 3,3%) az EROSZAK kategóriáját. Legkevésbé pedig a mindenegyben.com, a lokal.hu, a magyaridok.hu és az origo.hu (1,5% 1,7%, 1,8% és 1,9%).

2. Ha a ”migráns” szót tartalmazó cikkeken belül vizsgáljuk, akkor az EROSZAK-ot a hidfo.ru és a 888.hu tartalmazza a leggyakrabban (15% és 9,4%). Legkevésbé pedig az origo.hu (4,6%) és az mno.hu (4,9%).

4.2.12. táblázat: Az EROSZAK kategóriát tartalmazó cikkek aránya az összes cikken, valamint a “migráns” szót tartalmazó cikkeken belül a kilenc portálon, %, 2015.09-2017.12, N = 475.617

portálok	Pr(mig_d = 1) %	Pr(EROSZAK= 1) %	Pr(EROSZAK =1) ha mig_d = 1 %
hidfo	22,00	4,79	15,35
mindenegyben	1,52	0,81	7,77
888	18,60	4.02	9,42
magyaridok	8,94	1.84	5,79
lokal	4,58	1.67	5,04
pestisracok	12,14	3.31	6,69
origo	2,75	1.94	4,64
index	2,29	2.37	6,59
mno	5,98	2.37	4,88
összesen	6,06	2,20	6,54
Chi2(8)	1,7e+04**	993,1532**	201,0914**

Magyarázat: mig_d [0,1] = 1, ha szerepel a cikkben a ”migráns” szó; különben értéke 0.
Forrás: CRCB

3. A ”migráns” szót tartalmazó cikkeken belül az EROSZAK előfordulása erősen függ a cikk méretétől (korreláció = 0,287), ezért itt is érdemes csak a kisebb (600 szónál kevesebb szót tartalmazó) cikkekben meglévő különbségre koncentrálni (lásd 4.2.9. ábrát).

[86] Lásd a crcb_2017_mrsrpphnm_figures_180319_.xlsx file fter_mig_qd_g munkalapját.

4. Kimagaslik a hidfo.ru a többi portál közül. Itt a rövidebb és a ”migráns” szót tartalmazó cikkek között a közel 14%-os az EROSZAK kategória aránya. Ezt a 888.hu és a pestisracok.hu követi (9% és 6%) végül a sort az origo.hu és az mno.hu zárja (4% és 3%).

4.2.9. ábra: Az “EROSZAK” kategóriát tartalmazó cikkek aránya a “migráns” szót tartalmazó cikkeken belül (szavak száma < 600) a kilenc portálnál, %, 2015.09-2017.12, N = 24.159

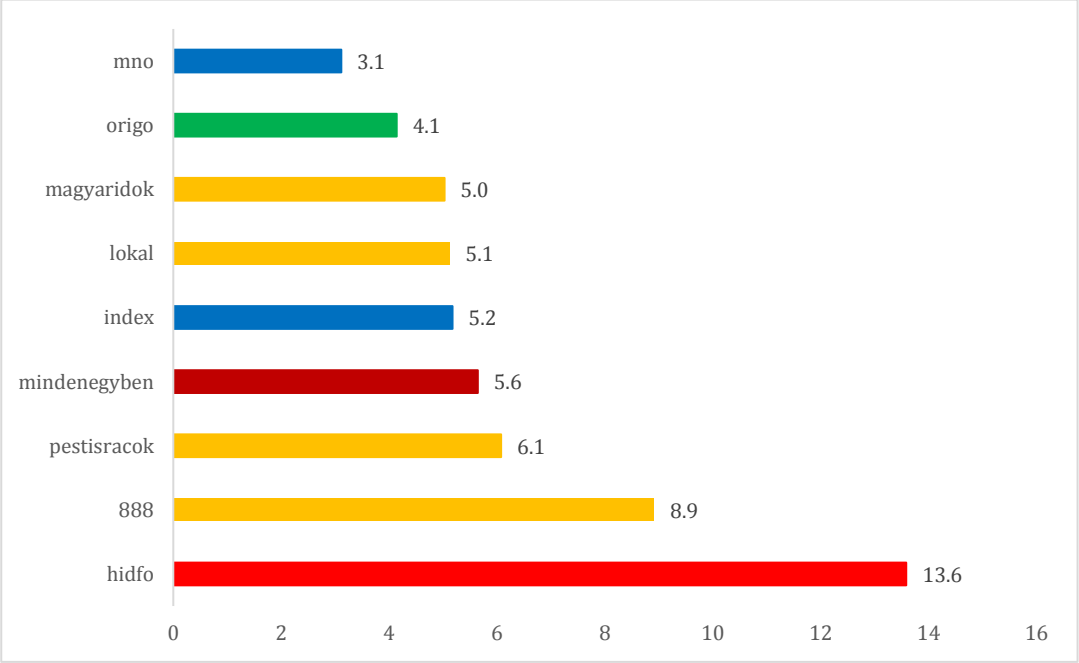

Forrás: CRCB

4.2.13. táblázat: A „mig_d és az EROSZAK közötti korreláció, megfigyelt portálonként, 2015.09-2017.12, N = 475.617

	korrelációs koeff.	N
hidfo	0,2627**	2.695
mindenegyben	0,0968**	18.569
888	0,1316**	29.268
magyaridok	0,0922**	98.831
lokal	0,0572**	45.109
pesti_sracok	-0,0704**	21.162
origo	-0,0330**	99.360
index	-0,0424**	90.038
mno	-0,0416**	70.585

Magyarázat: mig_d [0,1] = 1, ha szerepel a cikkben a ”migráns” szó; különben értéke 0.
**: p < 0,05 **: p < 0,01*
Forrás: CRCB

5. A portálok között a hidfo.ru és a 888.hu használja leginkább az EROSZAK-ot összefüggésben a migráns tematikával. Az időszak alatt az index.hu, mno.hu. illetve az origo.hu esetében sokkal gyengébb a kapcsolat a két tartalmi elem között (lásd a 4.2.13. táblázatot).

6. Érdemes foglalkoznunk egy kicsit a ”migráns” és ”erőszak” közvetlen összekapcsolásából született *”migránserőszak”* szó használatával. Ezt csak a hidfo.ru, és kormányközeli portálok valamint egyetlen egyszer az mno.hu használta a megfigyelt több mint egymillió cikken belül 2010 és 2017 között. Ez a szó szinte egyszerre jelent meg a 888.hu-n 2016. január 5-én és, egy nappal később rá a hidfo.ru-n[87]. A vizsgált időszak alatt csupán 51 cikkben jelent meg ez a szó. Az elemzett cikkek között leggyakrabban a 888.hu és a magyaridok.hu használta, ezt követte a hidfo.ru hat említéssel (lásd 4.2.14. táblázatot). Azaz, jól megfigyelhető itt a hidfo.ru és a 888.hu, valamint a magyaridok.hu hasonló viselkedése.

4.2.14. táblázat: A megfigyelt cikkek megoszlása a „migránserőszak” szó előfordulása szerint a megfigyelt portálokban,
2015.09-2017.12, N = 475.617

	a "migranserőszak" szó említések száma a cikkeken belül				
portálok	nincs	1	2	3	összesen
hidfo	3.174	6	0	0	3.180
mindenegyben	23.912	0	0	0	23.912
888	29.240	25	2	1	29.268
magyaridok	111.770	13	0	0	111.783
lokal	47.093	0	0	0	47.093
pestisracok	30.062	2	0	0	30.064
origo	324.893	0	0	0	324.893
index	394.581	0	0	0	394.581
mno	411.161	1	0	0	411.162
Összesen	1.375.886	47	2	1	1.375.936

Forrás: CRCB

[87] Lásd a crcb_2017_mrsrpphnm_migrant_violence_terror_crime_190319_.pdf file-t.

4.2.15. táblázat: A portálokon szereplő és a „migráns” szót tartalmazó cikkek megoszlása az EROSZAK szavainak említési gyakorisága szerint, EROSZAK>0 2015.09-2017.12, N = 1.883

portálok	1	2	3-4	5 vagy több	Összesen
hidfo	34,07	8,79	12,09	45,05	100
mindenegyben	54,55	31,82	0,00	13,64	100
888	33,14	18,13	21,83	26,90	100
magyaridok	44,53	16,41	16,60	22,46	100
lokal	30,77	11,54	25,00	32,69	100
pestisracok	45,35	13,37	23,84	17,44	100
origo	40,94	17,32	21,26	20,47	100
index	50,00	11,76	18,38	19,85	100
mno	50,00	17,48	16,99	15,53	100
Total	41,1	15,99	19,22	23,69	100

Forrás: CRCB

7. Az EROSZAK kategóriát legintenzívebben a hidfo.ru és a lokal.hu használta, legkevésbé pedig az mno.hu (lásd a 4.2.15. táblázatot). E két portál kapcsolja össze legintenzívebben a migránsokat az EROSZAK-kal. A hidfo.ru-n a ”migráns” szót tartalmazó cikkek 45%-ában négynél többször említik az EROSZAK kategóriába tartozó szavakat, a lokal.hu-n pedig a cikkek 33%-ára igaz ugyanez.

8. A hidfo.ru-n közvetlenül Németország több városában 2015. szilveszter éjszakáján nők ellen elkövetett szexuális támadások és tömeges nemi erőszak[88] után nőtt meg rendkívüli mértékben a „migráns" és az EROSZAK összekapcsolása (lásd 4.2.10. ábrát). A kormányhoz közeli portálok ugyan kevésbé gyakran tartalmazzák ezeket együtt, de mindvégig nagyobb arányban, mint a kormánytól független portálok.

4.2.10. ábra: Az "EROSZAK" kategóriát tartalmazó cikkek aránya a "migráns" szót tartalmazó cikkeken belül (szavak száma < 600) a kilenc portálnál, %, harmadévek, 2015.09-2017.12, N = 24.159

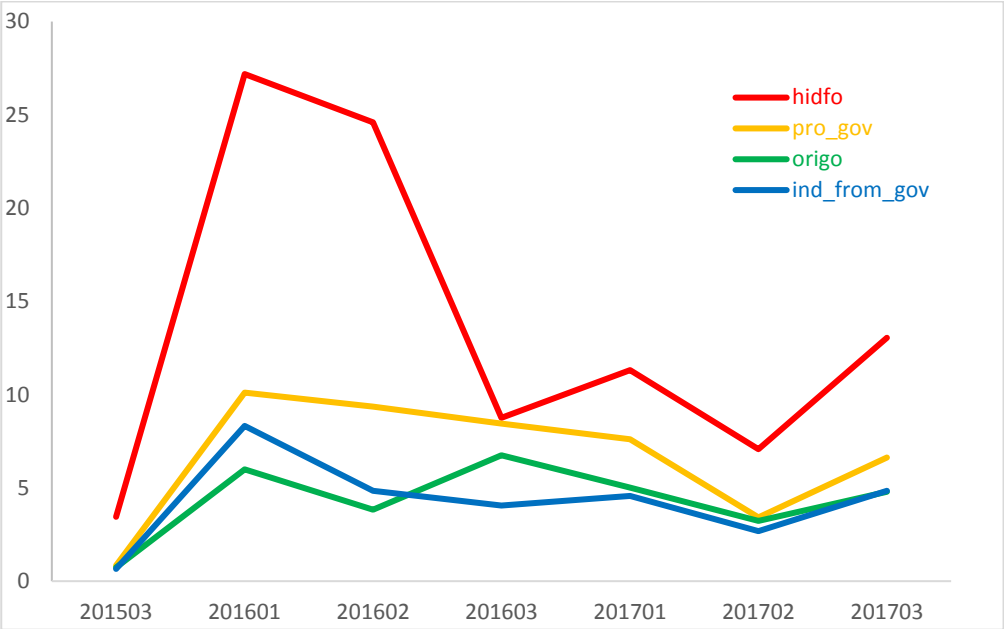

Forrás: CRCB

[88] Lásd: http://bit.ly/1Wo6N1O és Abdelmonem et al. 2016.

Becslések

9. A migráns és az EROSZAK közötti kapcsolatot legerősebben a hidfo.ru teremtette meg cikkeiben. Ez a kapcsolat a leggyengébb volt az origo.hu-n, valamint a két nem kormányzati portálon, az index.hu-n és az mno.hu-n a megfigyelt időszak (2015-2017) során (lásd a 4.2.16. táblázatot). A hidfo.ru-hoz e téren a 888.hu, a mindenegyben.com és a magyaridok.hu helyezkedik el legközelebb.

4.2.16. táblázat: A mig_d és az EROSZAK közötti korreláció, portálonként, 2015.09-2017.12, N = 475.617

	korrelációs koeff.	N
hidfo	0,2627**	2.695
mindenegyben	0,0968**	18.569
888	0,1316**	29.268
magyaridok	0,0922**	98.831
lokal	0,0575**	45.109
pesti_sracok	-0,0704**	21.162
origo	-0,0330**	99.360
index	-0,0424**	90.038
mno	-0,0416**	70.585

Magyarázat: mig_d [0,1] = 1, ha szerepel a cikkben a "migráns" szó; különben értéke 0.
**: p < 0,05 **: p < 0,01*
Forrás: CRCB

10. A logit becslés eredményei szerint a "migráns" szót tartalmazó cikkeken belül leggyakrabban a hidfo.ru esetében tartalmazzák a cikkek az EROSZAK kategóriát (lásd a 4.2.17. táblázatot). A két tartalmi elem itt kapcsolódik össze legszorosabban. A hidfo.ru-hoz legközelebb e tekintetben a mindenegyben.com és a 888.hu portálokat találjuk, legtávolabb tőle pedig az origo.hu-t és az mno.hu-t.

11. A kormányközeli portálok egésze számottevően eltér a hidfo.ru-tól e tekintetben. De az is látszik, hogy az origo.hu és a kormánytól független portálok még ezeknél is kevésbé kapcsolják össze a „migráns" szót az EROSZAK kategóriával (lásd a 4.7.18. táblázatot).

12. Az EROSZAK intenzitásának (egy cikken belül hányszor szerepel ez a kategória) elemzése árnyalja a fenti képet[89]. Eszerint az EROSZAK kategória használatának intenzitásában sem a 888.hu, sem a lokal.hu nem tér el statisztikailag a hidfo.ru-tól. Vagyis a 888.hu és a lokal.hu olyan e téren, mintha az orosz állami propagandagépezet része lenne. Legmesszebb a hidfo.ru-tól az index.hu és az mno.hu helyezkedik el: e portálok használják legkisebb intenzitással az EROSZAK kategóriát a "migráns" szót tartalmazó cikkeikben.

[89] Lásd a crcb_2017_mrsrpphnm_figures_180319_.xlsx file fviol2_mig_qd_g munkalapját.

4.2.17. táblázat: A „migráns” szót tartalmazó cikkeken belül az EROSZAK kategóriát tartalmazó cikkek esélyének becslése a kilenc portálon, 2015.09-2017.12, N = 28.813, logit becslés

	EROSZAK=1 ha mig_d=1
	koeff.
mindenegyben	-0,6317**
888	-0,5519**
magyaridok	-1,1208**
lokal	-1,2782**
pesti_sracok	-0,9757**
origo	-1,2953**
index	-1,1675**
mno	-1,3506**
refrencia: hidfo.ru	-
Harmadévek (QDRM)	Y
Szavak számának logaritmusa (LNWCNT)	Y
N	28.813

Magyarázat: mig_d [0,1] = 1, ha szerepel a cikkben a ”migráns” szó; különben értéke 0.
**: p < 0,05 **: p < 0,01*
Forrás: CRCB

4.2.18. táblázat: A „migráns” szót tartalmazó cikkeken belül az EROSZAK kategóriát tartalmazó cikkek esélyének becslése a portálok csoportjaiban, 2015.09-2017.12, N = 28.530, logit becslés

	EROSZAK=1, ha mig_d=1
	koeff.
kormányközeli portálok	-0,7617**
origo	-1,1270**
nem kormányzati portálok	-1,1103**
refrencia: hidfo	-
Harmadévek (QDRM)	Y
Szavak számának logaritmusa (LNWCNT)	Y
N	28.530

Magyarázat: mig_d [0,1] = 1, ha szerepel a cikkben a ”migráns” szó; különben értéke 0.
**: p < 0,05 **: p < 0,01*
Forrás: CRCB

13. Az eredmények rávilágítanak arra, hogy az orosz propaganda portálhoz a kormányközeli portálok állnak legközeleb az EROSZAK használatának intenzitásában azoknál a cikkeknél, ahol egyébként a migráns és EROSZAK összekapcsolása megtörtént. A kormánytól független portálok valamivel távolabb helyezkednek el a hídfo.ru tól.

4.3. A portálok távolsága: a hidfo.ru és a többiek

Egy egyszerű kvantitatív szemantikai megközelítés

1. A következőkben az vizsgáljuk, hogy az egyes portálok mennyire hasonlítanak, illetve különböznek egymástól. Ehhez először az összes általuk használt szó (519.307 különböző szót találtunk az összes oldalon[90]) alapján határoztuk meg a tartalmi távolságot a portálok között. Ehhez a disztribucionális szemantika (*distributional semantics*) egy egyszerű módszerét választottuk[91]. Fel kell hívnunk a figyelmet, hogy az általunk alkalmazott eljárás csak első lépésként értelmezhető a portálok cikkeinek kvantitatív nyelvi elemzésében, mivel az elemzett szavakat kontextusuktól függetlenül, csak a portálok egészében vizsgáltuk. Egy fontos további lépés lehetne az egyes szavak x szavas környezete (kontextusa) alapján meghatározni a portálok nyelvi távolságát. Azt gondoljuk azonban, hogy ez az első lépés megtétele is fontos lehet a minket érdeklő problémára (tartalmi elemek alapján milyen távolságra helyezkednek a magyar online portálok a hidfo.ru-tól) adandó válasz esetében.

2. Azt, hogy kilenc portálon megjelent szavak milyen gyakran jelennek meg az adott portálon, mint az adott portál szóvektorát értelmeztük és e kilenc vektor közötti távolságát (a vektorok közötti szögeket) számoltuk ki (a számítás menetét lásd a 4. mellékletben).

3. A számítást elvégeztük mind a kilenc portál összes cikkében szereplő minden szóra és külön csak azokra a szavakra, amelyek szerepelnek a hidfo.ru portálon[92].

4. Mindkét számítás egymással szinte teljesen megegyező eredményre vezetett. A hidfo.ru nyelvezetéhez legközelebb a magyar online portálok közül a 888.hu, a pestisracok.hu és a magyaridok.hu áll (lásd a 4.3.1. táblázatot és a 4.3.1. ábrát).

5. A mindenegyben.com helyzete nagyon érdekes e téren: nyelvezete általában messze van a többi oldalétól, és csak az index.hu és az origo.hu szóhasználatával mutat némi hasonlóságot.

---

[90] Ez részben annak az eredménye, hogy az általunk használt, nyilvánosan elérhető szótövező eljárás (http://bit.ly/2DzXTKU), illetve ennek bulk verziója (http://bit.ly/2tVcXTZ) nem minden esetben tudta meghatározni a szótöveket. Nincs okunk feltételezni, hogy ez a hiba függne a vizsgált portálokon kizárólag használatos szavak gyakoriságától, ezért úgy gondoljuk, ez nem okoz torzítást a portálok összehasonlításakor.

[91] A *distributional semantics* módszereiről lásd http://bit.ly/2FRylv5, illetve egy rövid áttekintést, illetve ismertetést róla: http://bit.ly/2FSJ1cC , illetve http://bit.ly/2pi2Bbg.

[92] Lásd a crcb_2017_mrsrpphnm_figures_180319_.xlsx file fds_words munkalapját.

4.3.1. táblázat: A kilenc portál vektortávolsága a cikkeikben szereplő összes szó gyakorisága alapján, 2010-2017

	index	mno	origo	mi	lokal	ps	me	hidfo	888
index	0.000	0.226	0.152	0.367	0.302	0.342	0.403	0.693	0.320
mno	0.226	0.000	0.228	0.207	0.238	0.197	0.489	0.621	0.220
origo	0.152	0.228	0.000	0.331	0.244	0.347	0.422	0.697	0.325
magyaridok	0.367	0.207	0.331	0.000	0.239	0.223	0.604	0.585	0.236
lokal	0.302	0.238	0.244	0.239	0.000	0.293	0.518	0.677	0.310
pestisracok	0.342	0.197	0.347	0.223	0.293	0.000	0.570	0.584	0.210
mindenegyben	0.403	0.489	0.422	0.604	0.518	0.570	0.000	0.834	0.554
hidfo	0.693	0.621	0.697	0.585	0.677	0.584	0.834	0.000	0.497
888	0.320	0.220	0.325	0.236	0.310	0.210	0.554	0.497	0.000

Magyarázat: mi: magyaridok.hu; ps: pestisracok.hu; me: mindenegyben.com
A táblázatban szereplő vektortávolság 0 és 1 között vehet fel értéket. A 0 jelenti a teljes azonosságot, az 1 pedig a teljes különbözőséget.
Forrás: CRCB

4.3.1. ábra: A kilenc portál vektortávolsága a cikkeikben szereplő összes szó gyakorisága alapján, 2010-2017

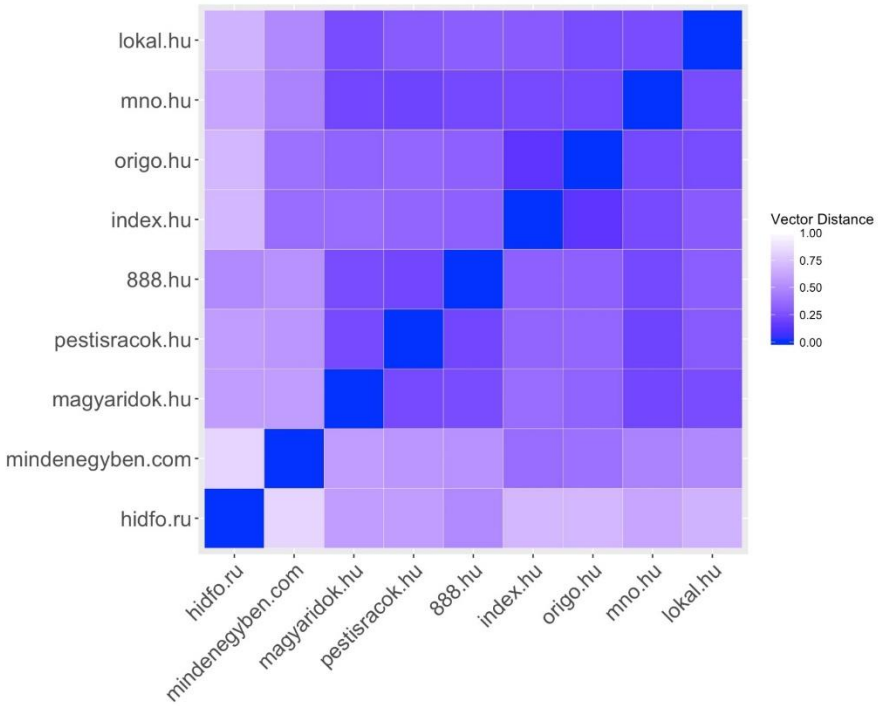

Magyarázat: a legvilágosabb négyzet maximális távolságot jelent, és a négyzetek sötétedésével csökken a portálok közötti távolság.
Forrás: CRCB

Orosz Állami Propaganda Vektor (OAPV)

1. Egy másik módszerrel is megmértük a portálok közötti távolságot. Itt is arra voltunk kíváncsiak, hogy hogyan helyezkednek el egymáshoz képest az egyes portálok és ezen belül, mely portálok vannak legközelebb a hidfo.ru-hoz. Itt egy olyan módszert választottunk, hogy egyrészt megnéztük, hogy milyen szavakat használ leggyakrabban a hidfo.ru[93] és a leggyakrabban használt, tematikailag összefüggő szavakból alkottunk kategóriákat, másrészt az orosz propaganda más forrásaiból ismert, általunk kialakított kategóriákat (TERROR, EROSZAK) vettük figyelembe, illetve harmadrészt az orosz kormány számára kellemetlen ügyeket tartalmazó NEGATIV kategóriát. Ezzel a módszerrel huszonhárom kategóriát és szót választottunk ki, amelyek tartalmilag fontos vonásait jelenítik meg a Magyarországra irányuló orosz propagandának. Azt gondoljuk, hogy ez a módszer az első lépés lehet egy orosz állami propaganda vektor (OAPV) kidolgozása felé. A huszonhárom kategória és szó az alábbi volt:

1. ttkssz_d = ”titkosszolgalat”

2. A_SOROS = {”soros” & ”migrans” & TERROR}

3. orban_d = ”orban”

4. krrpc_d = ”korrupció”

5. nato_d = ”nato”

6. POLIT1 = {”merkel” | ”trump” | ”obama” | ”clinton”}

7. OROSZ = {”putyin” | ”orosz” | ”oroszorszag”}

8. USA = {”usa”| ”egyesult” & ”allamok” | ”washington” | ”trump” | ”obama” | ”clinton”}

9. MAGYAR = {”nemzet”| ”magyar” & ”nemzeti” | ”magyarsag” | ”magyarorszag”}

10. soros_d = ”soros”

11. KATONAI = {”harc”| ”tamadas” | ”tamad” | ”haboru” | ”fegyver” | ”fegyveres”| ”hadsereg” | ”katona” | ”terrortamadas”}

12. EU = {”europa”| ”brusszel” | ”eu” | ”europai” & ”unio”}

13. NEMET = {”merkel”| ”berlin” | ”nemet” | ”nemetorszag”}

[93] Az erre vonatkozó szólistát a tanulmány mellékleteként egy külön file-ban közöljük

14. „migrans”, ha MENEKULT

15. NEGATIV = {”dopping” & OROSZ”| ”panama” & OROSZ | ”nyemcov” | ”malaj” | ”montenegro” & ”puccs” | ”navalnij” | ”politovszkaja” | ”berezovszkij”}

16. TERROR, ha ”migrans”

17. EROSZAK ha ”migrans”

18. IZRAEL = {”jeruzsalem” | ”héber” | ”zsidó” | ”izrael”}

19. ISZLAM = {”muszlim” | ”iszlam” | ”muzulman” | ”arab” | ”iszlamista”}

20. SZIRIA = {”sziria” | ”aleppo” | ”aszad” | ”isis”}

21. LIBERALIS = {”liberalis” | ”balliberalis” | ”ballib”}

22. nyugat_d = ”nyugat”

23. ISIS = {”isis” | ”iszlam” & ”allam”}

2. A huszonhárom kategória és szó előfordulási gyakoriságát a portálok cikkeiben a 4.3.2. táblázatban láthatjuk.

3. Ezeket a portálonkénti arányokat, amelyek egy 23 dimenziójú teret definiálnak, használtuk fel aztán ahhoz, hogy egy sokdimenziós skálázási eljárással (MDS) [94] egy olyan kétdimenziós teret nyerjünk, amelyben elhelyezhető a kilenc portál. Így e kétdimenziós térben könnyen felrajzolható a portálok elhelyezkedése úgy, hogy közben nem vesztünk el fontos, a közöttük lévő távolságokra vonatkozó információt. Az MDS eljárás eredményeként tehát a portálokat két dimenzióban helyeztük el. A portálok koordinátáit lásd a tanulmányhoz mellékelt crcb_2017_mrsrpphnm_figures_180319_.xlsx fmds_topics munkalapján, a portálok elhelyezkedését az így meghatározott koordinátarendszerben pedig a 4.3.2. ábrán. (Mivel a mindenegyben.com nem klasszikus hírportál, ezért ezt kihagytuk ebből az elemzésből).

4. Az eredmények arra mutatnak, hogy a hidfo.hu-hoz legközelebb a 888.hu portál áll. Az általunk vizsgált 23 kategória a két portál nyelvhasználatán túl tematikai egyezőségekre is felhívja a figyelmet. Már a 4.3.2. táblázatból is láthatjuk, hogy tizenegy esetben is elég szoros kapcsolat látszik a két portál

[94] Az eljárás rövid leírását lásd: http://bit.ly/2FRfDU9. Az eljáráshoz az SPSS programcsomag ALSCAL parancsát használtuk a 23 kategória és szó arányai alapján határozva meg a portálok közötti távolságot, az adatokat intervallum szintű változókként definiálva.

között: vagy ezeknél legalacsonyabb az adott kategória említési aránya (pl. az orosz kormányzat számára kellemetlen ügyeket tartalmazó NEGATIV kategória esetén), vagy e két portálban lévő cikkek tartalmazzák leginkább a vizsgált kategóriát vagy szót. Azaz e két portál foglalkozik leginkább olyan témákkal, amelyekhez ezek a kategóriák és szavak hozzátartoznak. Melyek azok a kategóriák, témák, amelyeket mind a hidfo.ru, mind a 888.hu nagyon fontosnak tart, és a cikkeikben hasonlóan nagy arányban foglalkoznak velük?

Itt ezeket soroljuk fel:

- NATO
- POLIT1: az USA és Németország politikai vezetőinek neveit tartalmazó kategória
- OROSZ: az orosz vonatkozású ügyeket tartalmazó kategória
- USA
- SOROS
- KATONAI: a háborúra, harcra, katonai akciókra vonatkozó kategória
- NEMET
- migráns, ha MENEKULT
- EROSZAK, ha migráns
- ISZLAM
- SZIRIA
- LIBERALIS
- ISIS

4.3.2. táblázat: A kiválasztott 23 kategória és szó előfordulási arányai a kilenc portál cikkeiben, %, 2015-2017, N = 475.617

	kategóriák / szavak	hidfo	me	888	mi	lokal	ps	origo	index	mno
1	ttkssz_d	8,3	0,1	2,5	1,6	0,6	3,2	0,7	1,2	1,5
2	A_SOROS	0,3	0,0	0,4	0,3	0,5	0,4	0,1	0,1	0,1
3	orban_d	5,1	0,9	8,5	6,0	4,9	14,2	2,6	5,3	8,7
4	krrpc_d	2,6	0,1	2,1	2,4	1,6	4,1	1,3	1,9	3,4
5	nato_d	17,6	0,2	2,7	2,2	0,8	2,0	0,7	0,9	1,8
6	POLIT1	17,3	0,6	16,5	7,0	3,2	8,8	2,9	4,8	7,0
7	OROSZ	29,9	3,1	12,0	10,7	5,3	9,6	8,1	11,7	11,3
8	USA	31,9	2,0	19,6	11,7	6,6	11,4	9,4	13,3	12,5
9	MAGYAR	45,0	17,2	50,5	65,8	45,3	65,4	46,3	44,9	63,3
10	soros_d	6,1	0,2	5,5	3,1	3,3	6,3	1,0	1,3	2,0
11	KATONAI	50,0	6,8	34,3	26,7	16,8	30,6	20,9	21,5	26,8
12	EU	61,0	4,9	38,2	39,6	20,9	37,8	24,5	22,6	31,7
13	NEMET	35,8	2,6	21,7	16,9	9,6	16,9	12,7	13,0	15,6
14	mig_d if c_ref=1	74,9	64,8	72,2	59,3	60,7	58,7	45,1	32,3	51,4
15	NEGATIV	0,07	0,04	0,32	0,40	0,19	0,30	0,57	0,62	0,57
16	c_ter if mig_d=1	22,8	17,3	20,8	19,8	23,6	18,1	18,0	17,3	18,2
17	c_viol2 if mig_d=1	15,3	7,8	9,4	5,8	5,0	6,7	4,6	6,6	4,9
18	IZRAEL	3,4	0,4	5,5	3,1	1,8	3,4	2,3	2,4	3,5
19	ISZLAM	15,4	1,2	18,3	10,4	4,1	10,4	4,9	5,0	8,5
20	SZIRIA	14,1	0,6	11,4	6,7	2,2	5,7	2,7	3,2	5,3
21	LIBERALIS	13,9	0,2	8,8	4,3	1,2	7,5	1,2	1,5	3,6
22	nyugat_d	22,2	2,5	9,3	10,2	4,4	8,9	5,4	5,9	9,6
23	ISIS	8,2	0,5	10,7	6,6	2,5	6,1	2,7	2,9	5,1

Magyarázat: lo: lokal.hu; ps: pestisracok.hu; mi: magyaridok.hu; me: mindenegyben.com
Forrás: CRCB

5. Nem véletlen ezek után, hogy az MDS eljárás eredményeként kapott 4.3.2. ábrán a hidfo.ru-hoz legközelebb a 888.hu-t találjuk.

6. Továbbá az ábra adataiból az is látszik[95], hogy a lokal.hu kivételével a kormányközeli portálok vannak legközelebb a hidfo.ru-hoz, és az index.hu és az origo.hu van a legmesszebb tőle. Ezek, valamint a lokal.hu tartalma tér el tehát leginkább a hidfo.ru-tól, ha a fenti 23 kategória és szó előfordulása alapján határozzuk meg a közöttük lévő távolságot.

[95] Lásd a crcb_2017_mrsrpphnm_figures_180319_.xlsx file fmds_topics munkalapját.

4.3.2. ábra: A nyolc portál elhelyezkedése az OAPV (23 kategória és szó) előfordulási arányaiból MDS eljárással származtatott koordinátarendszerben, 2015-2017, N = 475.617

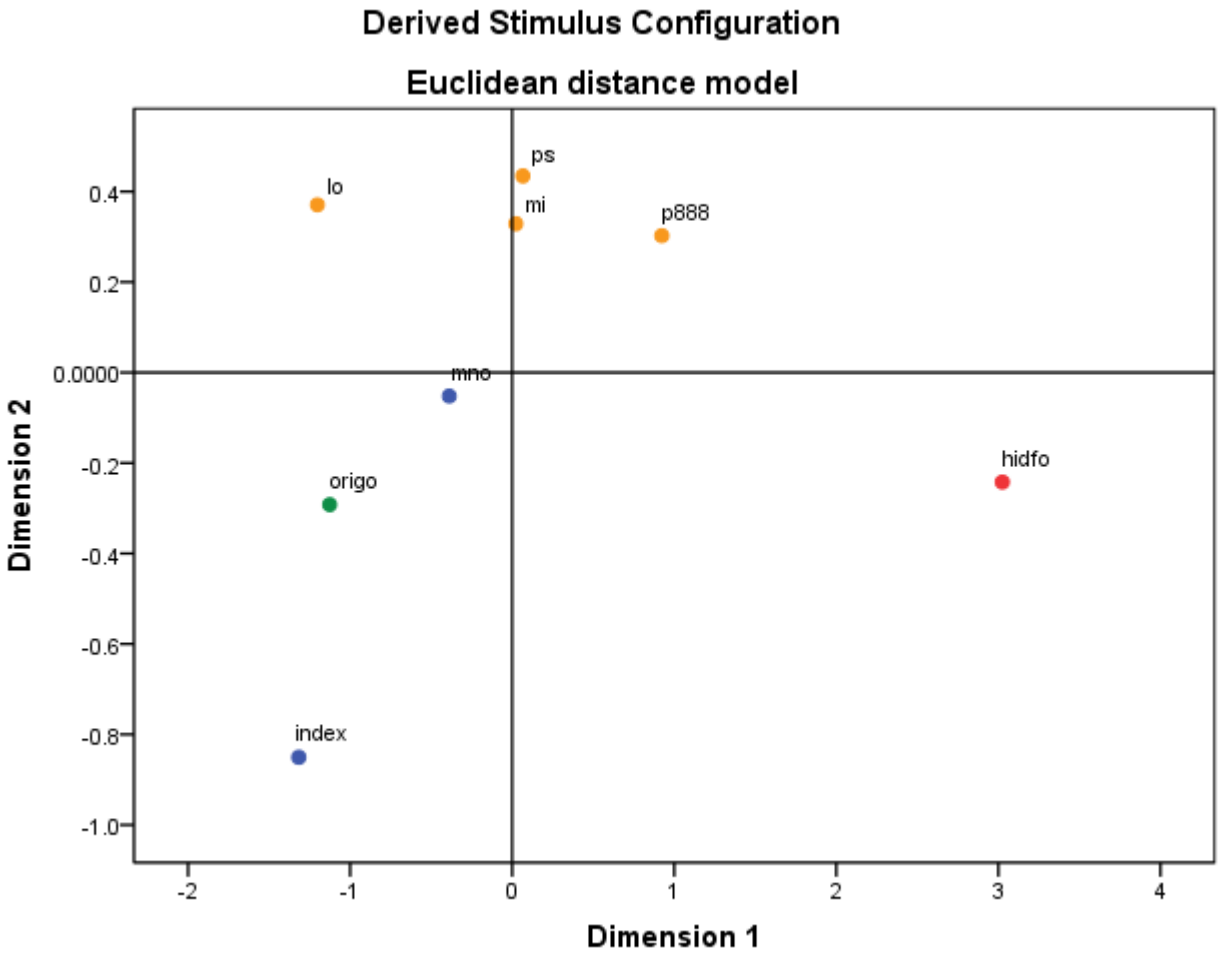

Magyarázat: lo: lokal.hu; ps: pestisracok.hu; mi:magyaridok.hu; p888: 888.hu
Forrás: CRCB

Negatív ügyek, terror, erőszak és migránsok

1. A következőkben azokra a szempontokra koncentrálunk, amelyeket a 4.2. pontban elemeztünk. Úgy gondoljuk, hogy ezek alapvető fontossággal bírnak mind az orosz, mind a magyar kormányzat szempontjából. Ezek közül a legfontosabb az orosz fél számára a kellemetlen ügyek, témák elhallgatása. Ha ebben hasonlóságot látunk az orosz állami propagandagépezet portáljai és a magyar kormányhoz közelálló portálok között, akkor ez nyilvánvalóan orosz állami hatásra történik. Akkor is, ha például a 888.hu, vagy a magyaridok.hu újságírója, szerkesztője nem is tudja, hogy voltaképpen orosz állami érdekeknek megfelelően jár el, az eredmény akkor is ugyanaz: a kellemetlen, negatív hírek és témák elhallgatása egyértelműen az orosz kormányzat számára előnyös.

2. A másik ilyen fontos téma a „migráns" és a TERROR összekapcsolása. Ez egy olyan logikai lépés, amelyet, ahogy korábban láttuk, az orosz állami propaganda hangoztat előszeretettel, és nemcsak Magyarországon, hanem az EU több országában is. A „ha migráns, akkor TERROR" implikáció azért is hatékony eszköz a propaganda számára, mert egyszerre kapcsolja össze negatív tartalommal a menekültek, és a bevándorlás problémakörét, összekapcsolva a menekülteket a terroristákkal, ezzel egyben megágyazva itt ki nem mondott rasszista állításoknak is, és azért is, mert a TERROR hangsúlyozásával félelmet és bizonytalanságot is tud kelteni. A fontos az, hogy elbizonytalanítsa az európai állampolgárokat, meggyengítse a saját államuk kompetenciájába, cselekvőképességébe, erősségébe vetett hitüket.

3. A fentiek miatt úgy gondoljuk, hogy a NEGATIV ügyek elhallgatása és a portálok *„ha migráns, akkor TERROR"* állításnak megfelelő cikkeinek aránya a korábbiaknál fontosabb mércéje annak, hogy az orosz állami propaganda milyen erősen hat a magyar online portálokra.

4. Úgy jártunk el, hogy a portálok tartalmának tisztított, a cikkek hosszától és a cikk megjelenési idejétől független hatásait vettük figyelembe. Input adatként a logisztikus regressziós becslések koefficiensei szolgáltak, mert, mivel minden esetben a hidfo.ru volt a referencia, ezek közvetlenül határozzák meg, hogy az adott eredményváltozót figyelembe véve a többi portál mennyire tér el a hidfo.ru-tól. A következő ábrákban ezeket a koefficienseket ábrázoljuk úgy, hogy minden esetben a hidfo.ru helyezkedik el az origóban.

4. Az orosz kormányzat számára NEGATIV témák és a „migránsterror" összekapcsolása által meghatározott koordinátarendszerben a magyar kormányközeli portálok helyezkednek el legközelebb a hidfo.ru-hoz. Ehhez képest a mindenegyben.com blog kevesebb (majdnem nulla) számú cikket tartalmaz, amely az orosz kormány számára NEGATIV ügyekkel foglalkozik és a terror & migráns összekapcsolás is kevesebb cikkében jelenik meg.

5. Az mno.hu és az index.hu cikkei helyezkednek el a hidfo.ru-tól legtávolabb.

4.3.3. ábra: A vizsgált portálok elhelyezkedése a NEGATIV & OROSZ, és a MIGRANS & TERROR kategóriapárok által meghatározott koordinátarendszerben, 2015.09-2017.12, N = N = 475.617

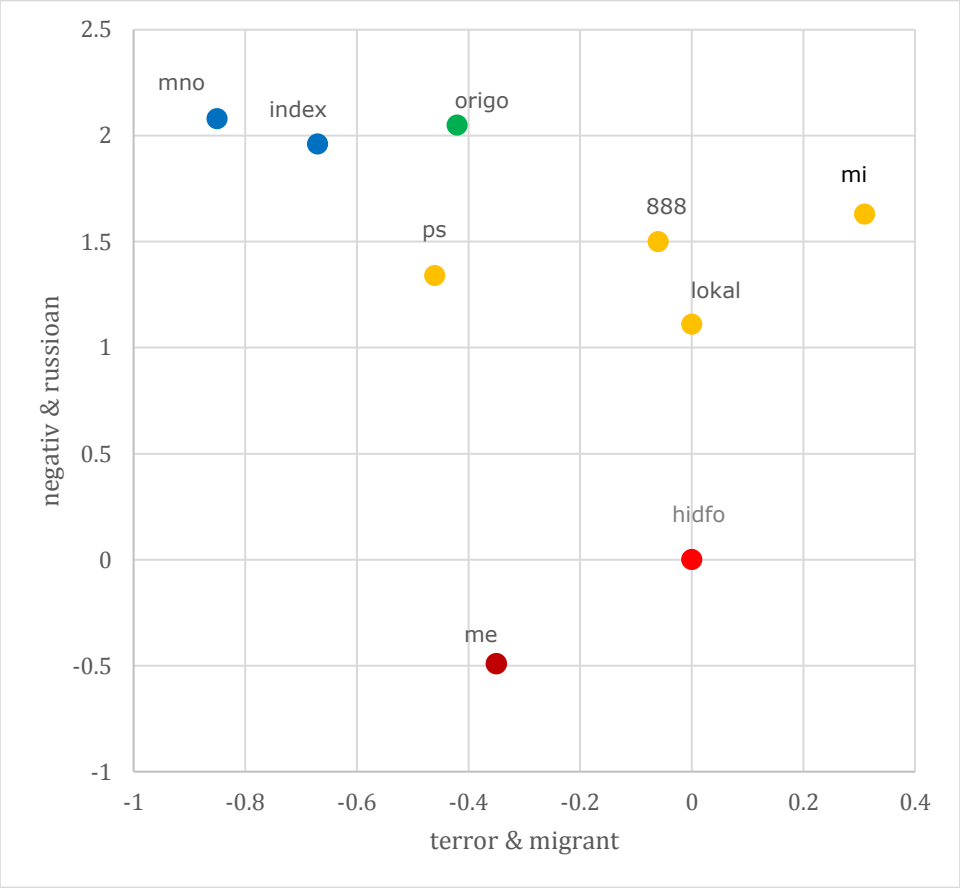

Megjegyzés: az egyes portálok koordinátáit a cikkek megjelenésének idejével (harmadévek) és a cikkek hosszával (szavak száma) kontrolláltuk
Forrás: CRCB

6. A „migráns és a terror" összevonáshoz hasonlóan nagyon fontos az orosz állami propaganda retorikájában a *„ha migráns, akkor EROSZAK"*, illetve a *migráns* és az *erőszak* összevonása. Talán a magyar szót (*„migránserőszak"*) is az orosz propaganda sugalmazására találták ki 2016 elején.

7. A *"migráns"* és az *"erőszak"* összevonás könnyen megérthető bárki számára és sokkal konkrétabb, elképzelhetőbb jelentést hordoz, mint a *"migráns"* és a *"terror"* összekapcsolása. Ezért ez talán még hatékonyabb eszköze lehet annak a két célnak, amelyeket a fentiekben már említettünk: egyrészt a *"migráns"*-ok negatív színben való feltüntetésének, a *"migránsok"* elleni félelem és gyűlölet felszításának és ezzel együtt az EROSZAK kategóriáján keresztül az általános félelemérzet, a bizonytalanságérzet fokozásának[96]. Az utóbbi egyértelműen az államba vetett bizalom, ezen belül az állam közrendedet fenntartó képességébe vetett bizalom gyengítését is szolgálja.

8. Ha a *"migráns"* és EROSZAK összekapcsolást vesszük figyelembe a kilenc portálnál, akkor azt látjuk, hogy – megegyezően a *"migráns"* és TERROR összekapcsolásával – az orosz állami propagandagépezet portáljaihoz most is a magyar kormányközeli portálok helyezkednek el legközelebb.

Ezeket tehát nemcsak kormány-közelieknek hívhatjuk, hanem orosz állami propaganda-közelieknek is (lásd a 4.3.4. ábrát).

9. Ahogy korábban, most is a legtávolabb az mno.hu és az index.hu helyezkedik el az orosz állami propaganda portáltól, a hidfo.ru-tól.

[96] Ennek megfelelően az EROSZAK kategoriáját a korábbiaknál szélesebben értelmeztük, így ez az eddig használt szűkebb változathoz képest tartalmazza a „bántalmaz", „fenyeget", „megöl", „megüt", „megver", „rátámad", „támad", „zaklat", „megtámad", „agresszív" „beleköt" szavakat is.

4.3.4. ábra: A vizsgált portálok elhelyezkedése a NEGATIV & OROSZ, valamint a "migráns" & EROSZAK" kategóriapárok által meghatározott koordinátarendszerben, 2015.09-2017.12, N = 475.617

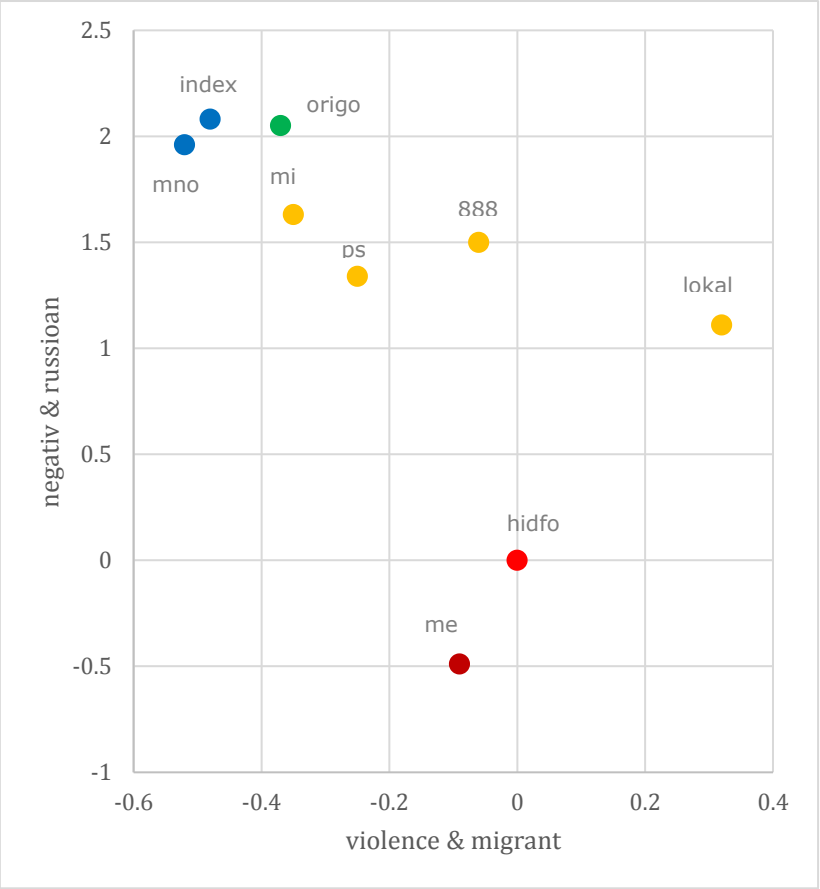

Megjegyzés: az egyes portálok koordinátáit a cikkek megjelenésének idejével (harmadévek) és a cikkek hosszával (szavak száma) kontrolláltuk.
mi: magyaridok.hu; ps: pestisracok; me: mindenegyben.com
Forrás: CRCB

10. Érdemes együtt megfigyelni az orosz állami propaganda két állítását: a *„ha migráns, akkor TERROR”* és a *„ha migráns, akkor EROSZAK”* állítást.

11. Ha a kilenc portált ezek szerint helyezzük el egy koordináta rendszerben (lásd a 4.3.5. ábrát), akkor szembetűnő a két állítás közötti erős pozitív korreláció. Amely portáloknál erős az egyik kapcsolatot tartalmazó cikkek aránya, ott erős a másik is. És amelynél gyenge az egyik, ott gyenge a másik is.

12. Ezen túl megdöbbentő, hogy a sárga pontok és a piros pont (a kormányközeli portálok és a hidfo.ru) milyen közel vannak egymáshoz. A magyar kormányközeli portálok körülölelik az orosz állami propaganda magyarországi képviselőjét, a hidfo.ru-t. Ez mindennél többet elmond arról, amit korábban írtunk: a magyar kormányközeli portálokat e két nagyon fontos szempont szerint az orosz állami propaganda gépezet-közelinek lehet tekinteni.

4.3.5. ábra: A vizsgált portálok helyzete a “migráns & TERROR”, valamint a “migráns & EROSZAK” kategóriapárok által meghatározott koordinátarendszerben, 2015.09-2017.12, N = 475.617

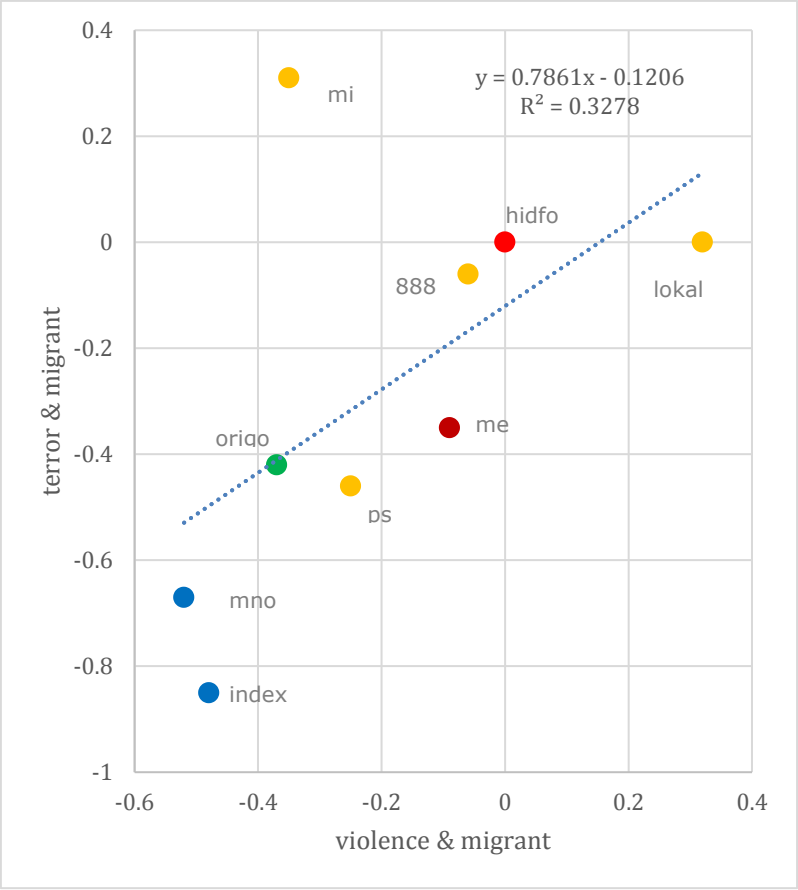

Megjegyzés: az egyes portálok koordinátáit a cikkek megjelenésének idejével (harmadévek) és a cikkek hosszával (szavak száma) kontrolláltuk
mi: magyaridok.hu; ps: pestisracok; me: mindenegyben.com
Forrás: CRCB

Milyen messze van Moszkva?

1. Utoljára, a szemléltetés kedvéért is, a 4.3.3. táblázatban foglaljuk össze az eddigieket. Itt a mai magyar politikában olyannyira fontos állítások *"ha migráns, akkor EROSZAK" ("migráns" & EROSZAK*) és *„ha migráns, akkor TERROR" ("migráns" & TERROR*) állítások dimenzióiban mért koordináták alapján meghatároztuk a portáloknak a hidfo.ru-tól mért eukledeszi távolságát[97] és ezt egy olyan térképre írtuk fel, amely a Moszkva-Budapest távolságot mutatja százalékos formában[98]. A nulla pontnál Moszkva, és a 100-as kilométerénél Budapest található. Mivel tudjuk a portálok távolságát a hidfo.hu-tól (=Moszkva), ezáltal minden vizsgált magyar portálról megmondhatjuk, hogy ezen a képzeletbeli térképen milyen messze van Moszkvától.

2. Ha a portálok hidfo.ru-tól mért fent meghatározott távolságát Moszkvától mért földrajzi távolságokra váltjuk át, akkor a 888.hu olyan messze van Moszkvától, mint egy kis Moszkva környéki város, Dubna; a lokal.hu, mint Voronyezs; a magyaridok.hu, mint Csernobil; a pestisracok.hu, mint Zsitomir; az origo.hu pedig, mint Volgográd. A portálok között egyedül az index.hu és az mno.hu van Magyarországon – ha a 2015-2017 között ezeken a portálokon megjelent cikkek tartalmi elemeit vesszük alapul.

4.3.3. táblázat: A vizsgált portálok Moszkvától (hidfo.ru-tól) mért földrajzi távolsága, 2015.09-2017.12, N = 475.617

Portálok	d(x,hidfo.ru) %	Városok	d(x,Moszkva) km	d(x,Moszkva) %
index.hu	100	Budapest	1480	100
mno.hu	92	Miskolc	1353	91
origo.hu	57	Volgograd	895	60
pestisracok.hu	54	Zsitomír	830	56
magyaridok.hu	48	Csernobil	680	46
mindenegyben.com	37	Penza	541	37
lokal.hu	33	Voronyezs	464	31
888.hu	9	Dubna	112	8
hidfo.hu	0	Moszkva	0	0

Forrás: CRCB

[97] Lásd http://bit.ly/2GapiZA

[98] Más eredményt kapunk, ha a távolságokat a NEGATIV kategória előfordulása és a "migráns" és a TERROR összekapcsolás előfordulása által meghatározott koordináták alapján határozzuk meg. Az eredmények nem sokkal különböznek az itt bemutatottól. Ebben az esetben is az látszik, hogy a magyar kormányközeli portálok mindegyike egy-egy, a volt Szovjetunió területén elhelyezkedő város távolságára lenne Moszkvától. Lásd a crcb_2017_mrsrpphnm_figures_180319_.xlsx file fdist_tm_nr munkalapját.

Irodalom

Abdelmonem, A., Bavelaar, R. E., Wynne-Hughes, E., Galán, S. 2016. *The 'Taharrush' connection: xenophobia, Islamophobia, and sexual violence in Germany and beyond*. Jadaliyya. March 1th 2016, http://bit.ly/2IunZTt

Alandete, D. 2017. *How the Russian meddling machine won the online battle of the illegal referendum.* El Pais, November 13rd, 2017, http://bit.ly/2I1PPX0

Alandete, D. – D. Verdú. 2018. *How Russian networks worked to boost the far right in Italy.* El Pais, March 1st 2018. http://bit.ly/2oEfQ6q

Allcott, H. – M. Gentzkow. 2017. "Social Media and Fake News in the 2016 Election". *Journal of Economic Perspectives.* Volume 31, Number 2, Spring pp. 211–236. doi=10.1257/jep.31.2.211

Alto Data Analytics. 2018. *The construction of anti-immigration electoral messages in Italy. The role of foreign media in the anti-immigration debate one year before the 2018 election.* alto.analytics.com. http://bit.ly/2FSD2Wg

Antal, L. 1976. *A tartalomelemzés alapjai* (*Foundations of content analysis*). Budapest: Magvető Kiadó.

Applebaum, A. 2017. *The Dutch just showed the world how Russia influences Western European elections.* washingtonpost.com, April 8th, 2017, http://wapo.st/2p7oM2R

Arendt, H. 1973 [1951]. *The Origins of Totalitarizm. New edition with added prefaces.* New York: Harcourt Publ.

Balogh, K., N. Fülöp, V. Ilyés, Z. Varjú. 2016. *Migránsok, menekülők, bevándorlók: mit sulykol a média? A bevándorlás szöveges és képi reprezentációja a magyar online médiában.* nyest.hu, September 29th, 2016. http://bit.ly/2p7KvbK

Bárorfy, A. 2015. *Hogyan működött Orbán és Simicska médiabirodalma?* kreativ.hu, February 18th, 2015, http://bit.ly/2I05gis

Bátorfy, A. 2016. *Néhány adat arról, hogy a kormányközeli médiát hogyan tartja el a "piac"*. atlatszo.hu, October 11th 2016, http://bit.ly/2dTYoHd

Bátorfy, A. 2017a. *A kormánypárti sajtó és a közmédia is terjeszti a putyinista propagandát Magyarországon.* atlatszo.hu, April 28th, 2017, http://bit.ly/2oDuVYa

Bátorfy, A. 2017b. *Kilenc grafikon a kormánymédia túlsúlyáról – így érvényesül a sokszínű tájékoztatás elve Magyarországon.* atlatszo.hu, November 22nd, 2017, http://bit.ly/2hUJe8y

Bátorfy, A. 2018. *Fedezze fel a kormányközeli médiabirodalmat!* atlatszo.hu, January 11th, 2018, *http://bit.ly/2CWuWsv*

Bátorfy, A., Zs. Szánthó. 2016. *Bivalybasznádi álhírvállalkozók és Oroszország magyar hangjai*. vs.hu, April 7th, 2016, http://bit.ly/2oVsJaq

Bennett, M. T. 2018. *Transparency is the best way to combat Russian propaganda.* The Washington Post, January 23th 2018. http://wapo.st/2D999xX

Berelson, B. 1952. *Content analysis in communication research.* Glencoe, Illinois: The Free Press.

Bernáth, G., V. Messing. 2015. "Bedarálva. A menekültekkel kapcsolatos kormányzati kampány és a tôle független megszólalás terepei." *Médiakutató*, no. 4. pp. 7-17. http://bit.ly/2FDXvNo

Berry, M., I. Garcia-Blanco, K. Moore. 2015. *Press Coverage of the Refugee and Migrant Crisis in the EU: A Content Analysis of Five European Countries*. Genève: UNHCR, http://bit.ly/2ImM4vx

Bodnar, K. 2017. *Több erőszakot hozott az uszító propaganda.* defacto.io. January. 10th 2017. http://bit.ly/2FZtsQk

Boudon, R. 1974. *The Logic of Sociological Explanation*. Hardmondsworth: Penguin Education.

Cadwalladr C., E. Graham-Harrison. 2018. *Revealed: 50 million Facebook profiles harvested for Cambridge Analytica in major data breach*, The Guardian. March 17th 2018. http://bit.ly/2DCMWZb

Chapoutot, J. 2013. *Fascisme, nazisme et régimes autoritaires en Europe – 1918-1945*. Paris: Presses Univeritaires de France.

Chapoutot, J. 2014. *La loi du sang. Penser et agir en nazi.* Paris: Gallimard

Chapoutot, J. 2017. *La révolution culturelle nazie.* Paris: Gallimard

CRCB. 2015. *Impact Assessments Public Consultation and Legislation in Hungary 2011-2014.* Budapest: CRCB. http://bit.ly/1q8oGXQ

CRCB. 2016a. *Refugee Crisis in Hungary – 2015. A Content Analysis of Articles from on-line Version of Eight News Outlets*. Budapest: CRCB. http://bit.ly/2Fq4ava

CRCB. 2016b. *Járadékvadászat és a haveri kapitalizmus modelljei a magyar energiapiacon. 2011-2015. A magyar kormány – MVMP – MET történet elemzése.* Budapest: Energiaklub, http://bit.ly/2p2ZOl8

CRCB. 2018. *Bangladesh, Zambia & Hungary. Data publication practice of the Hungarian Public Procurement Authority.* CRCB Research Notes: CRCB - RN/2017:3, Budapest: CRCB. http://bit.ly/2Gjq6cc

Czibik, Á., B. Pápay, Z. Szántó, I. J. Tóth. 2016. *Computer Assisted Content Analysis of the print press coverarge of corruption in Hungary*. ANTICORRP Program. Budapest: Corvinus University of Budapest. http://bit.ly/2F2VWMO

Czibik, Á., A. Ferenczi, I. J. Tóth. 2013. *Print media expenditure of government institutions and state-owned companies in Hungary, 2003-2012. Descriptive*

statistics and observations. Budapest: CRCB. http://bit.ly/2fUTJmZ

Czinkóczi, S. 2017. *Ennyit arról, mi maradt a vidéki sajtó sokszínűségéből, mióta Mészáros Lőrinc kezébe került*. 444.hu, April 15th, 2017, http://bit.ly/2oMYio5

El Pais. 2018. *Russian public media spread Catalan pro-independence propaganda*. El Pais, January 2nd 2018. http://bit.ly/2CWlCoD

Erdelyi, P. 2016. *A magyar közmédia úgy terjeszti az orosz háborús propagandát, mintha közvetlenül Moszkvából szerkesztenék*. December 16th, 2016. 444.hu, http://bit.ly/2FP4eVE

E. Szabo, L. 2008. *Kauzalitás.* Budapest: ELTE. http://bit.ly/2GtisvJ

Feledy, B. 2016. Ömlik az orosz propaganda, és sokáig észre sem vettük. index.hu, April 4th, 2016. http://bit.ly/2DGJ3SU

George, A. L. 2009 [1959]. *Popaganda analysis: A study of inferences made from Nazi propaganda in World War II.* in: Krippendorff, K., M. A. Bock (eds.). *The Content Analysis Reader.* Thousand Oaks, California: SAGE, pp. 21-27.

Globsec. 2017a. *How vulnerable are the Visegrad four societies?* http://bit.ly/2oNDRr9

Globsec. 2017b. *Vulnerability Index. Subversive Russian Influence in Central Europe.* Globsec Policy Institute, http://bit.ly/2FjB3w9

Globsec. 2018. *Information war monitor for Central Europe: January 2017 Part 1,* Globsec Policy Institute, http://bit.ly/2G513Mf

The Guardian. 2017. *Russia waging information war against Sweden, study finds.* January 11th 2017. http://bit.ly/2jDybQm

Guriev, S., D. Treisman. 2015. *How Modern Dictators Survive: An Informational Theory of the New Authoritarianism.* NBER Working Paper No. 21136. http://bit.ly/2nIQgMq

Gressel, G. 2016. *Russian-sponsored anti-refugee rhetoric in Germany bears the hallmarks of a hybrid intervention*. ECFR, http://bit.ly/20cn4rJ

Hajdu, M., B. Pápay, Z. Szanto, I. J. Tóth. 2018. ”Content analysis of corruption coverage: Cross-national differences and commonalities”. *European Journal of Communication.* Volume 33, pp 7-21; doi:10.1177/0267323117750673

Hajdu, M., B. Pápay, Z. Szántó, I. J. Tóth. 2016. *Human Assisted Content Analysis of the print press coverage of corruption in Hungary.* ANTICORRP Program. Budapest: Corvinus University of Budapest. http://bit.ly/2F4qk5o

Hallin, D. C. – P. Manchini (eds.). 2004. *Comparing media systems: Three models of media and politics.* Cambridge: Cambridge University Press.

Hallin, D. C. – P. Manchini (eds.). 2012. *Comparing Media Systems Beyond the Western World.* Cambridge: Cambridge University Press.

Holmberg, S., Rothstein, B. (eds.). 2012. *Good Government. The Relevance of Political Science.* Cheltenham: Edward Elgar.

Isaac, M., D. Wakabayashioct. 2017. *Russian Influence Reached 126 Million Through Facebook Alone.* nytimes.com, October 30th, 2017. http://nyti.ms/2h0YQH3

Juhász, A., P. Szicherle. 2017. *The political effects of migration-related fake news, disinformation and conspiracy theories in Europe*. Budapest: Friedrich Ebert Stiftung & Political Capital, http://bit.ly/2GWS3Wb

Kaminski, M. 2015. *'All the terrorists are migrants' Viktor Orbán on how to protect Europe from terror, save Schengen, and get along with Putin's Russia.* Politico.eu. November 23th, 2015. http://politi.co/2CTBg8W

Klemperer, V. 2006 [1975]. *The Language of the Third Reich.* London: Continuum International Publ.

Kontra, M. 2013. "Átlagos mondathossz a BUSZI-2-ben?" *Magyar Nyelv*, 109 (2013): 342–343. http://bit.ly/2oTZOWt

Kornai, J., Rothstein, B., Rose-Ackerman, S. (eds.) 2004. *Creating Social Trust in Post-Socialist Transition.* New York: Palgrave Macmillan.

Kornai, J. 2015. "Hungary's U-Turn: Retreating from Democracy". *Journal of Democracy*, July 2015, Volume 26, Number 3, pp. 34-48, http://bit.ly/2oAasBn

Kornai, J. 2016. "The system paradigm revisited. Clarification and additions in the light of experiences in the post-socialist region". *Acta Oeconomica,* Volume 66, Issue 4. pp. 547-596. https://doi.org/10.1556/032.2016.66.4.1

Kovács, É., I. J. Tóth. 1992. "Ki mit mondott 1990-ben? Választási pártprogramok tartalomelemzése" (What did they say in 1990? Content analysis of election party programs), *Politikatudományi Szemle*, Vol. 1. No. 1. pp

Krippendorff, K., M. A. Bock (eds.). 2009. *The Content Analysis Reader.* Thousand Oaks, California: SAGE

Krippendorff, K. 1980. *Content Analysis. An introduction to its methodology.* Thousand Oaks, California: SAGE

Kroet, C. 2017. *Russia spread fake news during Dutch election: report*. politico.eu, April 4th, 2017, http://politi.co/2oX6b8P

Lasswell, H. D. Leites, Nathan et al. 1949. *Language of politics: Studies in quantitative semantics.* New York: George W. Stewart, Publ.

Llewellyn, C., L. Cram. 2017. *We find Brexit-related Tweets from Twitter's list of suspected Russian troll accounts.* Neuropolitics Blog, November 16th 2017, *http://bit.ly/2FiN1He*

Magyari P. 2014. *Politikai okokból kellett távoznia az Origo főszerkesztőjének, állítja egykori helyettese.* 444.hu, August 22nd, 2014, http://bit.ly/2tkRzau

Magyarországi Tartalomszolgáltatók Egyesülete (MTE) és IyzR. 2017. *Tartalomfogyasztás és -megosztás a Facebookon 2016.* http://bit.ly/2qzn12J

Makó, A. 2011. "Az őszödi beszéddel kapcsolatos online sajtómegjelenések

néhány jellegzetessége az Index és az Origo hírportálokon" *Médiakutató*, no. 4., http://bit.ly/2tzvMMz

Mayer, J. 2018. *Christopher Steele, the Man Behind the Trump Dossier. How the ex-spy tried to warn the world about Trump's ties to Russia. The New Yorker,* March 12th 2018. http://bit.ly/2Hagfol

Medvegy, G. – D. Szalay. 2017. *Eladták az indexet.* hir24, April 20th 2017, http://bit.ly/2CXSEEF

Medvegy, G. 2017. *Ha Putyin úgy gondolja, ez az ország az övé, akkor elmegy a falig.* hir24, February 3rd 2017, http://bit.ly/2nAdxmE

Meister, S. 2016. *The "Lisa case": Germany as a target of Russian disinformation*. NATO / OTAN. http://bit.ly/2FXUrfl

MTA Nyelvtudományi Intézet. 1998-2006. *Magyar Nemzeti Szövegtár*. http://mnsz.nytud.hu/

Németh, R. 2014. *Oksági következtetés az empirikus szociológiai kutatásban. Habilitációs dolgozat.* Budapest: ELTE, http://bit.ly/2IoP0YB

Neuendorf, K. A. 2002. *The Content Analysis Guidebook.* Thousand Oaks, California: SAGE

Oliker, O. 2015. *Russia's new military doctrine: Same as the old doctrine, mostly.* The Washington Post, January 15th, 2015. http://wapo.st/2pi5N7F

Oremus, W. 2017. *Russia Used Fake News to Influence the Election, Says U.S. Intelligence Chief*. slate.com, January 5th, 2017, http://slate.me/2iJ5BtG

Panyi, Sz. 2017a. *Orbánt is eszközként használja Putyin a Nyugat ellen*, index.hu, February 3rd 2017. http://bit.ly/2k2o9ov

Panyi, Sz. 2017b. *Egy magyar titkosszolga részletesen felfedi, mennyire súlyos az orosz fenyegetés*. index.hu, March 21th, 2017, http://bit.ly/2mpgfLf

Panyi, Sz. 2017c. *The Great Escape of 'KGBéla', Hungarian MEP Accused of Spying for Russia*. index.hu http://bit.ly/2ozBskA

Panyi, Sz. 2017d. *Satan's hand: Russian meddling behind Budapest's metro chaos.* vsquare.org, http://bit.ly/2F7rdu3

Panyi, Sz. 2018. *Nuclear lobbyists, Judo championship and Putin's tricks*, vsquare.org, http://bit.ly/2EMbdkg

Paul, Ch, M. Matthews. 2016. *The Russian "Firehose of Falsehood" Propaganda Model. Why It Might Work and Options to Counter It.* Santa Monica: RAND Corp. http://bit.ly/2jDqPZT

Papp, L. T., B. Oroszi. 2014. *Nemzeti radikális hírportálok: Oroszország magyar hangjai.* atlatszo.hu, auguszus 26., http://bit.ly/2nLX4e9

PCBLOG. 2014. *Putyin üzenőfüzete – A Hidfo.net és a kommunistabarát szélsőjobboldal.* atlatszo.hu, auguszus 28., http://bit.ly/2G61lmc

Pearl, J. 2000. *Causality: Models, Reasoning, and Inference*. New York: Cambridge University Press.

Polyakova, A., M. Kounalakis, A. Klapsis, L. S. Germani, J.Iacoboni, F. de Borja Lasheras, N. de Pedro. 2017. *The Kremlin's Troyan Horses. Russian Influence in Greece, Italy, and Spain.* Washington D.C.: Atlantic Council. http://bit.ly/2I1FElj

Radi A. 2017. *„Meghívott behatolás" a magyar kormánymédiába – Rácz András a putyini információs hadviselésről.* atlatszo.hu, Május 23. http://bit.ly/2pvhLtP

Rappai, G. 2011. „Okság a statisztikai modellekben". *Statisztikai Szemle*, 89. évf. 10-11. szám. Pp. 1113-1129.

Romerstein, H. 2004. "Divide and Conquer: The KGB disinformation campaign against Ukrainians and Jews".*Ukrainian Quarterly.* PAPERS & STUDIES, Fall 2004. http://bit.ly/2ItEm2D

Salmon, W. C. 1998. *Causality and Explanation.* Oxford: Oxford Univeristy Press.

Semantic Visions. 2016. *How Russian Propaganda Portrays European Leaders, Kremlin Watch Report*, June 22nd, 2016, http://bit.ly/2p0QwsJ

Shu, K., A. Sliva, S. Wang, J. Tang, H. Liu. 2017. *Fake News Detection on Social Media: A Data Mining Perspective,* http://bit.ly/2F5fd0f

Szántó, Z., I. J. Tóth, P. Manchini, R. Marchetti. 2018. *The Political Instrumentalization of Media Coverage of Corruption: Indices and Empirical Results.* mimeo

Sz. Bíró, Z. 2017. *Előadás a Millennium Intézet 2017. március 23-ai "Energiaforradalom vagy Paks? Mivel világítunk 20 év múlva?" c. konferenciáján*, http://bit.ly/2oUniMJ

Szeidl, A., F. Szűcs. 2016a. A jobboldal jobban lenyúlta az állami hirdetési pénzeket, mint a baloldal *(Right-wing governments have more effectively stole state advertising money than left-wingers). index.hu.* http://bit.ly/2FNoRS3

Szeidl, A., F. Szűcs. 2016b. *Pénzért cserébe elhallgatták a híreket? (In exchange for money they silenced the news?). index.hu.* http://bit.ly/2oJhcMC

United Nations. 2017. *International Migration Report.* New York: UN. December 2017. http://bit.ly/2BDqAtp

Uslaner, E. M. 2000. *Trust, Democracy, and Governance. Prepared for the European Consortium for Political Research (ECPR) Workshop 13 on Voluntary Associations*, Social Capital and Interest Mediation: Forging the Link, April, 2000.

Urbán, J. 1983. *Matematikai logika. Példatár* (*Mathematical logic. A repertoire*). Budapest: Műszaki Kiadó.

Spinoza, B. (1670): *Tractatus-theologico-politicus*. Hamburg: Apud Henricum Künraht, http://bit.ly/2tczknA (magyarul: Spinoza. 1978 [1953]. *Teológiai-Politikai Tanulmány*. fordította Szemere Samu, Budapest: Akadémiai Kiadó)

Tóth, I. J., M. Hajdu. 2017a. *Haveri kapitalizmus Magyarországon a*

kommunikációs szolgáltatások piacán. In: Boda, Zs., A. Szabó (eds.): *Trendek a magyar politikában – 2. A Fidesz és a többiek: pártok, mozgalmak, politikák.* Budapest: MTA TK Politikatudományi Intézet, pp. 344-371., http://bit.ly/2Fw8NmF

Tóth, I. J., M. Hajdu. 2017b. *Intensity of Competition, Corruption Risks and Price Distortion in the Hungarian Public Procurement – 2009-2016*. Working Paper Series: CRCB-WP/2017:2, Budapest: CRCB. http://bit.ly/2prJVsW

Tóth, I. J., M. Hajdu. 2018a. *Cronyism in Hungary. Empirical analysis of public tenders 2010-2016.*, Presentation at Conference „János Kornai's 90th birthday", Budapest, February, 21th 2018. http://bit.ly/2DiNa7F

Tóth, I. J., M. Hajdu. 2018b. *How does the Kleptocratic State Work in Hungary? A research note based on Hungarian public procurement data*, Budapest: CRCB, http://bit.ly/2ByPJBu

van Dijk, T. A. 1987. *Communicating Racism. Ethnic Prejudice in Though and Talk.* Newburry Park: SAGE Publ. http://bit.ly/2FVFmek

van Dijk. T. A. 1993. *Elite Discurse and Racism.* Newburry Park: SAGE Publ. http://bit.ly/2pulVlD

Vosoughi, S., D. Roy, S. Aral. 2018. "The spread of true and false news online". *Science. 359, pp. 1146–1151. http://bit.ly/2pc80k7*

Walker, P. 2017. *Russia 'spreading fake news about refugees to sow discord in Europe' says ex-spy*, independent.co.uk, https://ind.pn/2o3QYT9

Weber, R. Ph. 1990. *Basic Content Analysis. Second Edition.* Newbury Park, California: SAGE

Xiaoyan, Q., D. F. M. Oliveira, A. S. Shirazi, A. Flammini, F. Menczer. 2017. "Limited individual attention and online virality of low-quality information". *Nature Human Behaviour, V*olume 1, Article number: 0132 (2017) doi:10.1038/s41562-017-0132

Yanagizawa-Drott, D. 2014. "Propaganda and Conflict: Evidence from the Rwandan Genocide". *The Quarterly Journal of Economics*, Volume 129, Issue 4, 1 November 2014, Pages 1947–1994, https://doi.org/10.1093/qje/qju020

Zhao, Ch. 2018. *Russian Bots' Top Hashtag Is Schumer Shutdown as Government Closure Reaches Day Three.* Newsweek, January 22th 2018, http://bit.ly/2oXgImj

Mellékletek

M1. Az orosz bel- és külpolitika kronológiája - 2013-2017

2013.01.01.
Hatályba lép az a törvény, amely megtiltja, hogy amerikai állampolgárok orosz árvákat fogadjanak örökbe (lásd : Федеральный закон от 28 декабря 2012 года № 272-ФЗ, http://bit.ly/2E7y7SU).

2013.01.23.
Tisztázatlan körülmények között felakasztva találják londoni házában Borisz Berezovszkijt, Putyin korábbi támogatóját, majd emigrációba kényszerített politikai ellenfelét (http://bit.ly/2Eu8rgM).

2013.06.06.
Vlagyimir Putyin és felesége, Ljudmila bejelentik válásukat (http://bit.ly/2npyZbV)

2013.06.23.
Edward Snowden, az amerikai hírszerzés menekülőben lévő munkatársa a seremetyevói reptér tranzitvárójában reked. (http://bit.ly/2DSS9kv)

2013.09.27.
Megkezdődik az Orosz Tudományos Akadémia átfogó reformja. Az átalakítás széleskörű tiltakozást vált ki a tudósok körében (http://bit.ly/2G5tKFS).

2013.11.21.
Az ukrán miniszterelnök, Mikola Azarov bejelenti, hogy a kormány elnapolja az EU-val kötendő társulási szerződés szeptember 29-re kitűzött aláírását. A bejelentést követően tiltakozásul tízezrek mennek ki Kijev utcáira (http://bit.ly/2nrqBZo)

2013.12.20.
Mihail Hodorkovszkij, a Jukosz-ügy elsőszámú elítéltje elnöki kegyelemben részesül (http://bit.ly/2E2V9dD és http://bit.ly/2s2fjQ8).

2013.12.29.
Terrortámadás történik a volgográdi vasútállomáson. A merénylet következtében tizennyolcan halnak meg és negyvenöten sebesülnek meg. Másnap újabb terrortámadásra kerül sor Volgográdban. Ezúttal egy zsúfolt trolibuszt robbantanak fel. A bomba tizenhat ember életét oltja ki. Huszonöten sebesülnek meg (http://bit.ly/2Evqtzn és http://bit.ly/2s22EN7).

2014.02.07.
Megkezdődik a XXII. téli olimpia Szocsiban.

2014.02.18.
Három napon át tartó fegyveres összeütközésre kerül sor Kijevben a

Janukovicshoz hű kormányerők és a tüntetők között (http://bit.ly/2DUkxPc).

2014.02.21. Hatalomváltás Ukrajnában. A „majdani" önvédelmi erők elfoglalják a kormányépületeket. Az elnök, Viktor Janukovics elhagyja a fővárost (http://bit.ly/2GCRtxz és http://bit.ly/2GE2Kh8).

2014.02.23.
Befejeződik a szocsi téli olimpia. Az éremtáblázat élén Oroszország végez. Négy évvel korábban a 11. helyen végzett (http://bit.ly/2Eshq21).

2014.02.27.
A Krím-félszigeten felségjelzés nélküli fegyveresek jelennek meg. Moszkva hivatalos álláspontja szerint Oroszországnak a fegyveresekhez semmi köze, merthogy azok a helyi önvédelmi erőkhöz tartoznak (http://bit.ly/1ruZbLz).
A felségjelzés nélküli fegyveresek február 26-áról 27-ére virradó éjjel körbeveszik a félsziget fővárosában, Szimferopolban található épületét. Megkezdődik a Krími Autonóm Köztársaság stratégiai pontjainak az elfoglalása. Egy évvel később Putyin elismeri, hogy a Krím elcsatolásában fontos szerepet játszottak a Felderítő Főcsoportfőnökség (GRU) speciális erői (http://bit.ly/2E79q8W, http://bit.ly/2FywzOU és http://bit.ly/2GDTf1d)

2014.03.01.
Az orosz Szövetségi Gyűlés felsőháza, a Szövetségi Tanács jóváhagyja az orosz elnök előterjesztését, amellyel Putyin felhatalmazást kér az orosz fegyveres erők ukrajnai bevetésére (http://bit.ly/2DTCEVy és http://bit.ly/2BKQxmY).

2014.03.02.
A Krímben kialakult helyzetre hivatkozva az Egyesült Államok, Nagy-Britannia és Kanada felfüggeszti G8-as csoporton belüli együttműködését Oroszországgal és visszahívják Moszkvából nagykövetüket (http://bit.ly/2FAisbB).

2014.03.16.
Az orosz erők által megszállt Krím-félszigeten népszavazást tartanak az Ukrajnához tartozó autonóm köztársaság jövőjéről. A hivatalos adatok szerint magas részvétel mellett megtartott referendumon az azon résztvevő választópolgárok 96 százaléka szavazott az Oroszországgal való egyesülésre (http://bit.ly/2c4oG9e). A népszavazást – az ukrán törvényekkel ellentétben – nem az ország teljes területén, hanem csak a Krímben tartották meg, ráadásul egy idegen hatalom megszálló erőinek jelenlétében. Megfigyelők szerint mind a tényleges részvételi arány, mind az egyesülésre szavazók aránya jóval magasabb volt a ténylegesnél, vagyis a referendum végeredményét durván meghamisították.
A hivatalos orosz álláspont összefoglalása itt elérhető: http://bit.ly/2FCSe8j; a hivatalos álláspontban kétkedők álláspontja pedig itt: http://bit.ly/2EwxMa6.

2014.03.17.

A Krím-félsziget függetlenségének kinyilvánítása után a Krími Köztársaság vezetése kezdeményezi az új független állam Oroszországhoz történő csatlakozását (http://bit.ly/2DSCZMe).

2014.03.17.
Oroszország elismeri a Krími Köztársaság függetlenségét (http://bit.ly/2nwUTJq). Az Egyesült Államok és az EU szankciókat rendel el több krími és oroszországi hivatalos személlyel szemben (http://bit.ly/2nyJpVY valamint http://bit.ly/2imw1jU).

2014.03.18.
Oroszország önálló szövetségi szubjektumként maghoz csatolja a Krímet és Szevasztopolt (http://bit.ly/2GD2qiF).

2014.03.21.
Az orosz felsőház, a Szövetségi Tanács ratifikálja az államfő által korábban aláírt és az alsóház, az Állami Duma által korábban jóváhagyott megállapodást a Krím Oroszországhoz történő csatolásáról (http://bit.ly/2nxWAXeÖ).

2014.03.27.
Az ENSZ Közgyűlése a tagállamok nagy többségének támogatása mellett állásfoglalást fogad el Ukrajna területi integritásáról. A rezolúciót 100 tagállam támogatja. Ellene csak tizenegyen szavaznak. Ötvennyolc tagállam tartózkodik (http://bit.ly/2nwB1pG valamint http://bit.ly/2nuONtK).

2014.04.01.
A NATO megszakítja együttműködését Oroszországgal (http://bit.ly/2E5Qk32 valamint http://bit.ly/2s24mOx).

2014.04.07.
Kelet-Ukrajnában is megjelennek a felségjelzés nélküli „zöld emberek”. Elindul a két kelet-ukrajnai megyére kiterjedő Moszkva által támogatott szeparatista fellépés (http://bit.ly/2ha3mlr).

2014.07.16.
Az Egyesült Államok a kelet-ukrajnai eseményekre hivatkozva hatályba lépteti első szankcióit Oroszország ellen (http://bit.ly/2DSGW3w és http://bit.ly/2imw1jU).

2014.07.17.
Rakétatámadás éri a maláj légitársaság Boeing 777-es személyszállító gépét (Malaysia Airlines flight MH17) a szakadárok ellenőrzése alatt álló donyecki terület felett. A katasztrófa következtében 298 utas veszti életét (http://bit.ly/2GzUWwV, http://bit.ly/2Ewsz1M). A tragédia következményeként fokozódik az Oroszországra nehezedő nyomás (http://bit.ly/2nyy8Vo és http://bit.ly/2DVfAFZ).

2014.08.06.
Életbe lép az orosz elnök által elrendelt élelmiszerembargó. Oroszország így próbálja megbüntetni az ellene szankciókat bevezető államokat (http://bit.ly/2GC5c7R).

2014.09.05.
Aláírják az első minszki megállapodást (минский меморандум), ezzel téve kísérletet a kelet-ukrajnai fegyverszünet elérésére (http://bit.ly/2EyKSni).

2014.12.16.
Összeomlik a rubel árfolyama. Néhány órán át 1 euróért több mint 100 rubelt kérnek, míg a dollárért 85-öt (http://bit.ly/2GBTxGd valamint http://bit.ly/2nxhaXy).

2015.02.12.
A „normandiai négyek" – Németország, Franciaország, Ukrajna és Oroszország – vezetőinek jelenlétében aláírják a Minszk-2 megállapodást. Annak előírásai – a néhány nappal később hatályba lépő tűzszüneten túl – jórészt teljesületlenek maradnak (http://bit.ly/2GEMSen).

2015.02.27.
A Kreml tőszomszédságában – a frissen bevezetett „különleges műveleti erők napján" – lelövik az orosz ellenzék egyik vezetőjét, Borisz Nyemcovot (http://bit.ly/2rUCUC6 és http://bit.ly/2DQsSrc, valamint http://bit.ly/2lZxp0r).

2015.03.05.
Putyin tíz napra eltűnik a nyilvánosság elől. Elemzők egy része ebből arra következtet, hogy a Nyemcov-gyilkosság nyomán a hatalmi eliten belül komoly ellentétek alakultak ki (http://bit.ly/2ny4L5S).

2015.05.23.
Putyin aláírja a „nemkívánatos szervezetekre" vonatkozó törvényt (http://bit.ly/2DVjKBR). Ez feljogosítja a hatóságokat arra, hogy betilthassanak Oroszországban működő külföldi vagy nemzetközi szervezeteket. A rendelkezés júliusban lép hatályba (http://bit.ly/2FDwadT).

2015.05.28.
Az orosz elnök aláírja azt a törvényt, amely államtitokká nyilvánítja az orosz fegyveres erők békeidőben elszenvedett veszteségeit (http://bit.ly/2EyO2HG).

2015.08.06.
Megkezdődik az orosz embargó hatálya alá eső gyümölcsök, zöldségek és egyéb élelmiszerek megsemmisítése (http://bit.ly/2FAisbB).

2015.09.30.
Az orosz légierő megkezdi szíriai műveleteit (http://bit.ly/2EtDMAh).

2015.10.31.
A Sinai-félsziget felett terrortámadás ér egy orosz utasszállító gépet. Az orosz hatóságok sokáig tagadják, hogy a katasztrófa merénylet következménye lenne. Utóbb az akció elkövetését később az Iszlám Állam vállalta magára (http://bbc.in/2DSRxYi, és http://bit.ly/2DWBJrp).

2015.11.08.
Átmenetileg felfüggesztik az Egyiptomba tartó orosz repülőjáratokat (http://bit.ly/2ny6b0c).

2015.11.24.
A török légierő F-16-osa lelövi az ország légterébe rövid időre betévedt szíriai műveletekben résztvevő orosz SZU-24-es bombázót (http://bit.ly/2rWtru9).

2015.11.28.
Oroszország politikai és gazdasági szankciók sorát rendeli el Törökország ellen (http://bit.ly/2FBUOLM).

2015.12.15.
Az Állami Duma döntése nyomán megszűnik a nemzetközi jog elsődlegessége az oroszországi normákkal szemben (http://bit.ly/2Euxdxq és http://bit.ly/2nplFo0).

2016.02.12.
Havannában találkozik egymással Ferenc pápa és Kirill, az Orosz Pravoszláv Egyház pátriárkája (http://bit.ly/2E7upbS és http://bit.ly/1XoPOgZ).

2016.04.05.
A belügyi hadsereg átalakításával, annak erőire alapozva felállítják az orosz Nemzeti Gárdát. Az új belbiztonsági erő parancsnoka Putyin egykori szentpétervári testőre, majd elnöki testőrségének parancsnoka (http://bit.ly/1SzHEhu).

2016.05.12.
A The New York Times-ben megjelenik az a Grigorij Rodcsenkovval készített interjú, amelyben a WADA orosz nemzeti irodájának korábbi vezetője leleplezi az orosz állami doppingprogramot (http://nyti.ms/2GCXKcB és http://bit.ly/2FAXKZt valamint http://bit.ly/2FBlHjl).

2016.05.25.
Ukrajna Nagyezsda Szavcsenko ukrán pilótanőért cserébe átadja Oroszországnak Jevgenyij Jerofejevet és Alekszandr Alekszandrovot, a GRU két,

Ukrajnában elfogott tisztjét (http://bit.ly/2rUqGJI és http://bit.ly/1SWIhUL valamint http://nyti.ms/2rZvsWu).

2016.06.02.
Az Oroszország által megrendelt és részben kifizetett franciák által gyártott két helikopter-hordozó anyahajó (Mistral, http://bit.ly/2FA6j6A) egyikét a franciák átadják Egyiptomnak (http://bit.ly/2GEC7Zx).

2016.06.27.
Hét hónappal az orosz SZU-24-es lelövése után a török elnök Putyinhoz intézett levélben kér elnézést a történtekért (http://bit.ly/2FBEACp).

2016.07.18.
Nyilvánosságra hozzák a nemzetközi doppingelleni ügynökség, a WADA jelentését az oroszországi doppinghelyzetről. A dokumentum azzal vádolja az orosz nemzeti irodát, a RUSADA-t, hogy részese volt az állam irányította doppingprogramnak (http://bit.ly/2EvAyw1).

2016.08.05.
Orosz atléták nélkül nyitják meg a riói nyári olimpiát. Az orosz atléták a feltárt doppingügyek miatt még június közepén kerültek eltiltásra (http://bit.ly/2Etsaxb).

2016.09.18.
Az Állami Duma választását tartják Oroszországban. A választásra példátlanul alacsony részvétel mellett kerül sor. Moszkvában és Szentpétervároon a szavazati joggal rendelkezők alig harmada járul az urnák elé. Az ellenzék szerint – a legutóbbi, 2011-es választásokhoz hasonlóan – a hatalom ismét durván elcsalta a választást (http://bit.ly/2BL7YnJ).

2016.11.06.
Montenegrói főügyészség bejelenti, hogy az október 16-án megtartott parlamenti választások előtt a helyi hatóságok orosz nacionalisták egy csoportját tartóztatta le, akik az orosz katonai hírszerzés, a GRU két tisztjének irányításával a választást követően zavargásokat készültek szítani, majd a nyugatos miniszterelnököt meggyilkolva hatalomváltást provokáltak volna ki (http://bit.ly/2rY4MW3 és http://reut.rs/2DyfmHL).

2016.11.14.
Őrizetbe veszik az orosz gazdaságfejlesztési minisztert, Alekszej Uljukajevet. A vád: kétmillió dollár kenőpénz átvétele (http://bit.ly/2gQBFuc).

2016. 12.10.
Eladják az állam többségi tulajdonában lévő orosz olajcég, a Rosznyefty részvényeinek 19,5 százalékát. A vevő a svájci Glencore és a katari szuverén alap, a Qatar Invesment Authory alkotta konzorcium. A költségvetés az ügylet

révén 10,5 milliárd euróhoz jutott (http://bit.ly/2EwtT50).

2016.12.19.
Meggyilkolják Oroszország ankarai nagykövetét (http://bit.ly/2E7B4CY).

2017.02.20.
Váratlanul meghal Oroszország ENSZ-nagykövete, Vitalij Csurkin (http://bit.ly/2rZr3CN).

2017.03.01.
Alekszej Navalnij korrupcióellenes alapítványa bemutatja az orosz miniszterelnök, Dmitrij Medvegyev vagyoni helyzetét leleplező, az „Ő maguknak nem Gyimon" (Он вам не Димон) c. filmjét (http://bit.ly/2mPidjP).

2017.03.23.
Az Igazságügyi Minisztérium kezdeményezi a Jehova Tanúi oroszországi működésének betiltását. A Legfelsőbb Bíróság április 20-án jóváhagyja a minisztérium betiltást kezdeményező keresetét (http://bit.ly/2GBWcj5).

2017.03.26.
Oroszország több mint 80 városában tüntetnek a hivatalos személyek korrupciós ügyeinek szigorú kivizsgálásáért. Ilyen kierjedt és sokakat megmozgató tüntetésre utoljára 2012 tavaszán került sor (http://bit.ly/2nuO9Ns).

2017.04.03.
Terrortámadás a szentpétervári metróban. A merénylet következtében tizennégyen halnak meg (http://bit.ly/2DTThVl).

2017.04.05.
A Duma többsége elutasítja Medvegyev anyagi helyzetének kivizsgálását (http://bit.ly/2DzIfEc).

M2. A magyar-orosz államközi kapcsolatok kronológiája – 2010-2017

2010.03.13.
Martonyi János, a kormányváltásra készülő Fidesz Magyar Polgári Párt külügyminiszter-jelöltje a Magyar Hírlapnak adott interjújában kifejtette pártja külpolitikai programját. Az interjú lead-jében az olvasható, hogy az új kormány „Oroszországgal barátságra" törekszik (http://bit.ly/2BL34GZ).

2010.11.30.
Orbán Viktor Moszkvába utazott. Ez az első miniszterelnöki látogatása Oroszországban. Az orosz elnök és a magyar kormányfő a Déli Áramlat gázvezeték-projekt mellett megtárgyalta az orosz kézbe került MOL-részvények ügyét. (http://bit.ly/2nrULvE). Valószínűleg már ekkor felmerülhetett a paksi bővítés ügye, akár úgy is, hogy az összekapcsolódott a MOL-pakett visszavásárlásának lehetőségével.

2012.04.17.
Alekszej Miller, a Gazprom vezetője Budapestre látogatott és találkozott a magyar miniszterelnökkel. Megbeszélésük legfontosabb témája a Déli Áramlat-projekt. (http://bit.ly/2DRtdWA)

2012.04.23.
Orbán Viktor Brüsszelben bejelentette, hogy a MOL nem folytatja a Déli Áramlattal versengő Nabucco-projektet (http://bit.ly/2BJJiMk és http://bit.ly/2DUuJvk).

2011.05.24.
Orbán Viktor bejelentette, hogy sikerült visszavásárolni a Szurgutnyeftyegaztól a MOL részvényeinek 21,22 százalékát. http://bit.ly/2rA2sEH

2013.01.31.
Orbán Viktor Moszkvába látogatott. A várakozások ellenére ekkor még nem született megállapodás a paksi atomerőmű beruházásáról. Valószínűleg már ekkor érintették a 2015-ben lejáró hosszú távú gázszerződés jövőjét, a szerződés keretében át nem vett gázmennyiség sorsát (http://bit.ly/2FAJpw7).

2013.02.28.
Rogán Antal, a parlament gazdasági bizottságának elnöke Moszkvába látogatott. A látogatást a magyar fél titokban tartotta. A magyar közvélemény csak azok után szerezhetett tudomást a moszkvai útról, hogy arról március 5-én – az Egységes Oroszország párt honlapján megjelent közleményre (http://bit.ly/2aaRcFb) hivatkozva – a Népszava beszámolt. Az orosz közleményből az is kiderült, hogy Rogán tájékoztatta partnerét, Szergej Zseleznyakot, az Egységes Oroszország párt egyik vezetőjét, a Duma alelnökét, hogy a Magyar Nemzeti Bank mérlegeli annak lehetőségét, hogy arany- és valutatartalékainak egy részét ezen túl rubelben tartja (http://bit.ly/2Euu3JV).

2013.12.12.
Alekszej Miller, a Gazprom első embere újra Budapestre látogatott és tárgyalt Orbán Viktorral. Megbeszélésükön ismét téma a Déli Áramlat, továbbá a részben a MOL tulajdonában lévő horvát olajipari cég, az INA sorsa (http://bit.ly/2E8JSZ0). A tárgyaláson szóba került a 2015-ben lejáró hosszú távú orosz gázszerződés jövője is. Ezt követően kezdődtek el az MVM és a Gazprom között az ezzel kapcsolatos intenzív tárgyalások.

2014.01.14.
Orbán Viktor ismét Moszkvába látogatott. A látogatás során a magyar gazdaságfejlesztési miniszter és a Roszatom vezetője szándéknyilatkozatot írt alá két új paksi atomerőmű-blokk felépítéséről. A beruházás tervezett költségének 80%-át, mintegy 10 milliárd eurót Oroszország kész meghitelezni. Az erre vonatkozó megállapodást – derül ki a magyar kormány tájékoztatásából – rövidesen aláírják. Az aláírt szándéknyilatkozat tartalmára vonatkozóan a magyar kormány nem adott semmilyen részletes információt. A magyar állampolgárok tájékoztatása elmaradt. A szándéknyilatkozat legfontosabb elemeiről csak orosz nyelven, a Roszatom honlapján (http://bit.ly/2DRjT55), illetve orosz atomenergetikai szakportálon (http://bit.ly/2nwJNnO) és a Kremlhez közelálló hír- és elemzőoldalon (http://bit.ly/2E3NDz0) lehetett csak tudomást szerezni. Eszerint a felek megegyeztek abban, hogy az év végéig előkészítenek három szerződést. Egyet a megépítendő blokkok műszaki paramétereiről, egyet a működtetés és szervizelés feltételeiről, egyet pedig az elhasznált fűtőanyagok kiszereléséről, elszállításáról és átmeneti tárolásáról. A megállapodás másnapján Szergej Kirijenko, a Roszatom vezetője egy angol nyelvű moszkvai lapnak adott interjúban (http://bit.ly/2BM3TPW) kifejtette, hogy a megállapodást azt teszi üzletileg különösen értékessé, hogy az elhasznált fűtőanyagok átmeneti tárolásának költsége hozzávetőleg akkora, mint a két új blokk megépítéséé.

2014.05.14.
Alekszej Miller, a Gazprom vezetője Budapesten Orbán Viktorral tárgyalt. A megbeszélés tárgya a Déli Áramlat, amelynek építését a magyar miniszterelnök szerint is fel kell gyorsítani, mert kulcsjelentősége van Európa gázellátásában (http://bit.ly/2E2R4Gl).

2014.09.22.
Alekszej Miller, a Gazprom vezetője Budapesten Orbán Viktorral tárgyalt. A Gazprom vezetője megerősíti, hogy a Déli Áramlat megépítésének előkészítése az előzetes terveknek megfelelően halad. Az első orosz gázszállítmány az új vezetéken keresztül 2017-ben érkezik majd Magyarországra. http://bit.ly/2DWHDZu

2014.12.07.
Putyin telefonon tájékoztatta Orbán Viktort arról a néhány nappal korábban tett

bejelentéséről, hogy a Gazprom elállt a Déli Áramlat megépítésétől (http://bit.ly/2EwdVaT). Eközben Magyarország távol maradt az EU-országok ezzel kapcsolatos megbeszélésétől. Ez azt a benyomást keltette, hogy a magyar kormányt a moszkvai bejelentés nem érte váratlanul és van valamilyen az EU-országoktól független megoldási terve. http://bit.ly/2ErZ80R

2014.12.09.
Magyarország és Oroszország arra felhatalmazott képviselői aláírták az ötödik és hatodik paksi atomerőmű-blokk megépítésének, szervizelésének és nukleáris fűtőanyaggal való ellátásának feltételeit rögzítő három szerződést. Az építésre vonatkozó dokumentum 2026-ig határozza meg a teendőket. A megépítendő atomerőmű-blokkok típusa: VVER-1200 (http://bit.ly/2BKRUSC)

2015.02.17.
Vlagyimir Putyin Budapestre látogatott és tárgyalt Orbán Viktorral. Ez a második látogatása 2006 óta. Az utat különösen kényessé tette, hogy a budapesti találkozóra pár nappal a Minszk-2 megállapodás aláírása után, és a Debalcevo környéki kiélezett ukrán-orosz harcok idején került sor. Putyin a magyar miniszterelnökkel tartott közös sajtótájékoztatóján arra szólította fel a debalcevói katlanba rekedt ukrán katonákat, hogy vonuljanak vissza (http://bit.ly/2Ez9dtf). Mindehhez még azt is hozzáfűzte, hogy kellemetlen dolog „bányászoktól és traktoristáktól" vereséget szenvedni. http://bit.ly/2E0zsYU és http://bit.ly/2n26zUm.
A magyar miniszterelnök az elhangzottakat semmilyen formában nem kommentálta, miközben néhány héttel korábban az illiberális demokrácia értelmezése kapcsán nyílt vitába keveredett Angela Merkellel közös sajtótájékoztatójukon (http://bit.ly/2GDPj0G és http://bit.ly/2nzj8H0).

2016.02.17.
Orbán Viktor Moszkvába látogatott. Tárgyalásai eredményeképpen bejelentették, hogy Magyarország 2019-ig használhatja fel azt a gázmennyiséget, amit a 2015 nyarán lejárt hosszú távú szerződés futamideje alatt nem vett igénybe (http://bit.ly/2FATfxQ)

2016.06.17.
Szijjártó Péter külgazdasági és külügyminiszter aláírta az orosz-magyar gázszerződés módosítását. Kijelentette, hogy e módosításnak köszönhetően legalább 2019-ig érkezhet az eddig át nem vett orosz gáz Magyarországra (http://bit.ly/2BKJbjj).

2017.01.24.
Szijjártó Péter szerint Magyarország az elmúlt három évben 6,5 milliárd dollárt veszített az Oroszország elleni szankciók miatt, ezért reméli, hogy az EU márciusi csúcstalálkozóján elfogadják a büntetőintézkedések enyhítését (http://bit.ly/2rtCvX0). A magyar külügyminiszter által hangoztatott adat azonban épp egy nagyságrenddel nagyobb, mint amit az osztrák gazdaságkutató

intézet (WIFO) 2016 decemberében közreadott számításai mutatnak. Azokból ugyanis az olvasható ki, hogy a magyar veszteségek két és fél év alatt aligha haladhatták meg a 750 millió eurót (http://bit.ly/2rtNVKr). Az osztrák gazdaságkutató intézettől függetlenül a magyar portfolio.hu gazdasági hírportál is elkészítette a magyar veszteségekre vonatkozó számításait. A portfolio.hu számításai szerint azok 650 millió dollár körüliek lehetnek (http://bit.ly/2mZZJj0).

A magyar veszteségek jelentős eltúlzása nyilván ahhoz kellett, hogy meggyőzőnek tűnjön a magyar miniszterelnöknek az a korábbi nyilatkozata, amelyben azt hangoztatta, hogy „a szankciókkal lábon lőttük magunkat" (http://bit.ly/2DZqpYt).

2017.02.02.
Putyin orosz elnök Budapestre látogatott. Putyin látogatása idején írták alá azt a megállapodást, amely az 1996 és 2015 között érvényben lévő hosszú távú orosz gázszállítás hatályát meghosszabbítja immár 2021-ig. Az eredeti, húsz évre szóló szerződés 225 milliárd köbméter gáz szállítását irányozta elő (http://bit.ly/2rZfviV). Ezt a mennyiséget azonban Magyarország 2015-ig teljes egészében nem vette át. A szerződés meghosszabbításával a Gazprom hozzájárult ahhoz, hogy büntetési díj kiszabása nélkül vehesse át Magyarország a még le nem szállított mennyiséget, vagyis eltekintett a Take-or-Pay szabály érvényesítésétől. (http://bit.ly/2nwNVnI).

2017.07.05.
A Gazprom és a Hungarian Gas Trade Ltd. képviselői megállapodást írtak alá arra vonatkozóan, hogy 2019 végéig kiépítik a Török Áramlatnak azt az ágát, amelyen évi 8 milliárd köbméter gáz érkezhet Magyarországra (http://bit.ly/2rZfviV).

2017.08.28.
Vlagyimir Putyin orosz elnök Budapestre látogatott. Arra, hogy egy év alatt bilaterális alapon kétszer is ellátogasson egy országba utoljára 2003-ban került sor, amikor is kétszer járt Franciaországban. A magyar hivatalos közlések szerint Putyin a dzsúdó világbajnokság megnyitójára jött, míg az orosz elnök hivatalos honlapja azt is megemlíti, hogy a hivatalos meghívás a magyar miniszterelnöktől érkezett. (http://bit.ly/2rYFF5x és http://bit.ly/2nsir2R)

M3. Kik írják a hidfo.ru-n megjelenő cikkeket és a mindenegyben.com-on megjelenő Putyinnal kapcsolatos cikkeket – nyelvi profilalkotás

Bevezetés

1. Az alábbiakban összefoglaló nyelvi profilalkotást olvashatunk, ami annak a kérdésnek a megválaszolására irányul, hogy milyen társadalmi státusú, anyanyelvű szerző(k) írják a hidfo.ru-n és a mindenegyben.com-on megjelenő cikkeket. A hidfo.ru-n megjelent cikkek közül a 2016 január 2-a és január 31-e közötti cikkeket tekintettük át (42 cikket).

A vizsgálat menete

2. A hidfo.ru oldal nyelvi profilozása tehát nem terjed ki a korpusz összes szövegének vizsgálatára (a hidfo.ru-n 3210 szöveg/cikk jelent meg 2010-2017 között). Egy adott időszak szövegeit analizálva inkább a nyelvi profilozás módszerével próbál meg lehetőségeket fölvázolni a különböző szövegek szerzőinek személyével kapcsolatban. A nyelvi profilozás során a szöveg egészét kell vizsgálni a szöveg különböző szintjeinek számbavételével. A folyamat nem egy hipotézis vizsgálatát jelenti, hanem azt, hogy egy szöveg kapcsán milyen észrevételeket tud tenni a profilozó.

3. A hidfo.ru oldal elemzésének első fázisában látható volt, hogy nem feltétlenül olyan szövegekről van szó, amelyeket magyar nyelven írtak, hanem inkább fordításokról.

4. A vizsgálat második fázisában, amely kiterjedt a stilisztikai elemzésre, vált láthatóvá, hogy az újságírói stílus a szakmai-tudományos stílussal keveredik. Ez a nyelvi profilozás során a szövegező személyének iskolai végzettségére, még inkább professzionalizmusára utalhat.

5. A vizsgálat harmadik fázisában azt a kérdéskört vizsgáltuk, hogy a szövegező férfi-e vagy nő. Erre a kérdésre a szövegek stilisztikai vonásai miatt nem lehet egyértelmű választ adni, hiszen a publicisztikai és a szakmai-tudományos stílusnak sem jellemzője vagy kritériuma a genderjellemzők megléte. A publicisztikai stíluson belül természetesen a hírműfajok sajátsága ez, ugyanez nem mondható el például a tárca műfajáról.

6. A vizsgálat negyedik fázisában a mindenegyben.hu oldal profilozását végeztük el. Ennek az oldalnak sajátossága, hogy szerkezetileg más, különböző hírportálokról válogat össze cikkeket. Ezeket majdnem szó szerint veszi át az idézések szerint a blog szerzője, tehát a korpusz nagy része nem egyénileg megírt szövegekből áll. A blog műfaji sajátosságaiból adódik, hogy saját szövegek is fellelhetők. Ezeket lehet profilozni különböző szempontok alapján. Azt viszont ezekben az esetekben tudni kell, hogy a netnyelvi szövegsajátosságok nem feltétlenül egyeznek egy szerző egyedi szövegsajátosságaival. Tehát nem lehet messzemenő következtetést levonni

bizonyos helyesírási vagy nyelvhelyességi hibákból, mert azok lehet, hogy netnyelvi jellemzők (pl. a „j” és az „ly” tévesztése vagy különböző rövidítések). A mindenegyben.hu oldal tehát felépítéséből adódóan más profilozói eljárást igényel, mint a hidfo.ru.

7. A vizsgálathoz kapcsolódó szakirodalmat a tanulmány végén tüntetjük fel a teljesség igénye nélkül. Ennek az is az oka, hogy profilozói kézi könyvről nincs tudomásunk. Az általunk feltüntetett szakirodalom a nyelvről való gondolkodásunkat segítette, amely alapja a nyelvi profilozói munkának.

8. Tekintettel arra, hogy az internetes portál szövegei az újságírói stílus stílusjegyeit kell, hogy magukon viseljék, a stílusjegyek megléte és hiánya is alapja lehet egy nyelvi profil felállításának.

A vizsgálat során szembetűnő volt, hogy a szövegek az újságírói stílus mellett más szaknyelvi stílusjegyeket is viselnek magukon.

9. A nyelvi profilozás során a profilozótól természetesen nem várható el, hogy minden nyelven tudjon profilozni. A kérdés inkább az, hogy bizonyos szövegek kapcsán, amelyek a profilozó anyanyelvén olvashatók (vagy hallhatók), a profilozó a saját anyanyelvéhez képest milyen eltéréseket talál. Az adott anyanyelvhez képest mutatott eltérések vizsgálata és összessége is alapja lehet egy nyelvi profilnak.

A hidfo.ru

10. A hidfo.ru oldal vizsgálatának első fázisában körvonalazódott az a megállapítás, hogy eredetileg nem magyar nyelvű szövegekről, hanem fordításokról van szó. Az alábbiakban összegezzük tehát azokat a szövegsajátosságokat, amelyek ezt az állítást alátámasztják.

11. Olyan kifejezések, szószerkezetek, amelyek nem magyar nyelvű frazeológiát tükröznek (hidfo.ru):

- *megosztottságot hozott* (2016.01.17.14:01.)
- *elkötelezettek* maradtak….támogatása *irányába* (2016.01.17.14:01.)
- további *zsarolási potenciálra tett szert* (2016. 01.16. 12:38)
- *hátrányára szolgál* (2015.01.15. 14:16)
- *a merényletért…vállalta a felelősséget* (2016.01.14.)

12. A felsorolt szerkezetek, mint szövegsajátosságok a következő profilok felállítását eredményezik:

1. A szövegek szerzője vagy szerzői idegennyelvű szöveget fordítottak magyarra, de a fordítók magyar anyanyelvűek (a szövegek alatt a hidfo.ru szövegeit értem, a szerzők alatt pedig a magyar nyelvű szövegek szerzőit).
2. A szövegek szerzője vagy szerzői nem magyar szövegeket fordítottak magyar nyelvre, és ők sem magyar anyanyelvűek, hanem esetleg kétnyelvű családból származnak (ebben az esetben a magyar mint

második nyelve, tehát nem anyanyelve a szöveg szerzőjének vagy szerzőinek)

13. Mint arra korábban utaltunk, ilyen feladat esetében érdemes olyan szakértővel konzultálni, aki kitűnően ismeri azt nyelvet amelyre fordítottak (esetünkben a magyar) és azt a nyelvet, amelyről nem kizárt, hogy fordítottak (esetünkben az orosz). Egy ilyen szakértő tehát felismeri az orosz nyelvi jellegzetességeket adott esetben, és a fordítói szövegezési sajátosságokat is. A szakértővel való konzultáció eredménye az, hogy bizonyos szövegezési sajátosságokat orosz nyelvi jellegzetességeknek kódoltunk.

14. Ilyen szószerkezet (nyersfordításban) például a *megosztottságot hozott* (2016.01.17.14:01.) vagy a *bevándorlás támogatása irányába* (2016.01.17.14:01.) szerkezet.[99] A szövegek szintaktikai elemzése során a többszörös birtokos szerkezet is orosz nyelvi sajátosságokra utalhat: *Az indonéz hatóságok az utóbbi időben a* ***terrorszervezet lehetséges kibontakozásának megakadályozására*** *az országba érkező…****felderítésében és elfogásában*** *a kínai szolgálatokkal kooperálnak* (2016.01.15. 14:16). Hasonló példa: *A tábornok által tolmácsolt amerikai politikai szándék a szíriai kurdok által alkotott Szír Demokratikus Erők támogatására a török vezetés merev ellenállásba ütközött* (2016. 01.12. 19:45).[100] Még egy példa*: Az egyeztetés Simicskó szerint az* ***alaptörvény különleges jogrendi részének áttekintése*** *és megfelelő módon leegyeztetett esetleges* ***módosítása céljából szükséges*** (2016.01.11. 22:24).

15. Az elemzés második fázisában a szöveg stilisztikai jellemzői alapján alkottunk képet a szöveg szerzőjéről (vagy szerzőiről). A hidfo.ru oldal szövegei stilisztikai szempontból is már feltételezhetően eredetileg a publicisztikai stílushoz tartoztak, hiszen műfajukat tekintve hírekről, tudósításokról van szó. A fordító vagy fordítók ügyeltek arra, hogy a publicisztikai stílusnak megfelelően fordítsanak. Stilisztikailag eltérő jelenséget azok a szövegsajátosságok eredményeztek, amelyek a jogi szaknyelv jellegzetességei. Ebből több dolog következhet a nyelvi profil szempontjából: az egyik az, hogy az eredeti szövegek is tartalmaznak jogi terminusokat, tehát az eredeti szövegek szerzői például jogi végzettségűek, vagy olyanok, akik ismerik a jogi szaknyelvet. A másik, hogy az eredeti, nem magyar nyelvű cikkek nem tartalmaznak jogi terminusokat, a fordító mégis célszerűbbnek látta a részben jogi szaknyelvi fordítást, mert a

[99] A további példák szemléltetése előtt meg kell említeni, hogy milyen logika mentén halad az elemzés. Ha egy szöveg fordítója anyanyelvére fordít egy adott szöveget (például orosz szöveget fordít egy magyar anyanyelvű tolmács), akkor a fordításban törekszik anyanyelvének grammatikai, lexikai és szintaktikai törvényeinek megfelelően elvégezni a fordítást. Ha az anyanyelvi sajátosságoknak kevésbé megfelelő fordítás jön létre, annak több oka lehet: a fordító vagy nem anyanyelvére fordítja a szöveget (egyszerűen több nyelven beszél jól), vagy olyan kétnyelvű személy, akinek a második nyelve az a nyelv, amelyre fordít, és anyanyelve az, amelyről fordít. Szövegezési sajátosságaink ugyanis az anyanyelvünket tükrözik.

[100] Ez a 2016.01.12. 19:45-ös idézet annak is példája, milyen az, amikor egy szöveget rosszul fordítanak. A mondatnak ugyanis nincs állítmánya, így nehezen értelmezhető. Jelen van viszont a többszörös birtokos szerkezet.

fordító maga ismeri a magyar jogi szaknyelvet. Ha ismeri a magyar jogi szaknyelvet, akkor olyan területen dolgozik vagy dolgozott, ahol ennek ismerete elengedhetetlen. Például a diplomácia vagy nemzetbiztonság területén (a jogi szaknyelv nem csak a jogtudományhoz köthető Magyarországon, hanem egyéb ágazatok szaknyelve is).

18. Azok a kifejezések, amelyek a jogi szaknyelv jellemzői (ideértve a terjengősséget is a mondatalkotás során) például az alábbiak:

- 2016-*os évben* (2016.01.15. 14:16.)
- *kerültek lefektetésre* (2016.01.15. 14:16.)
- a *tavalyi év során* migránsok által elkövetett bűncselekményekről (2016.01.15. 12:09.)
- *Köln tekintetében* egyetlen nap alatt (2016.01.15. 12:09)
- *annak okán* (2016.01.14. 16:00)
- A fegyveres támadók a konzulátusra *kíséreltek meg betörni* (2016.01.14. 14:55)
- afgán *kormány számára* (2016. 01.14. 14:55.)
- semmit nem tett *annak érdekében* (2016. 01.13. 17:16)
- nem *csak Európai Unió* egésze megosztott (2016.01.17. 14:01.)

16. Az elemzés harmadik fázisában a szociodemográfiai sajátosságok közül azt vizsgáltuk, hogy cikkek szerzője nő, vagy férfi-e. Mint ahogy arra korábban utaltunk, szaknyelvi szövegeknél a női és férfi szövegezési sajátosságok megállapítása kérdéses azért, mert a szaknyelv eleve merev stilisztikai korlátokat szab, így a női és férfi szövegezési sajátosságok nem a szöveg alapjellegzetességeként jelennek meg.

17. A hidfo.ru-n megjelenő szövegek e szempontú vizsgálata alapján azt a megállapítást kell tenni, hogy a kérdéses szövegek szerzője vagy szerzői nagyjából ugyanazzal az eséllyel lehetnek nők vagy férfiak.

18. Ha a szerző(k) végzettségét próbáljuk meg vizsgálati faktorként beállítani, akkor is mondhatjuk, hogy a feltételezett szerzők akár nők, akár férfiak is lehetnek, hiszen a jogi szaknyelvet a különböző területeken dolgozók is ismerhetik. Nem biztos, hogy a szövegek szerzőjének vagy szerzőinek a foglalkozása genderhez kötött.

19. Az eddigi elemzés arra utal, hogy a hidfo.ru-n megjelenő magyar nyelvű tartalmak feltehetően orosz nyelvből való fordítások. Ezt a feltételezést támasztja alá a következő szövegrészlet: *„Az Index.hu liberális hírportál „Oroszokat gyanúsítanak az isztambuli robbantással" című cikkben számol be arról…"* (2016.01.13. 16:00). A magyar újságolvasók számára nem kell az Index nevű hírportált bemutatni, mint liberális hírportált, mert ezt a magyar újságolvasók tudják (egész pontosan az Index.hu ilyetén jellemzésével, mint liberális sajtóval – a mai magyar politikai beszédben – rendszeresen találkozhatunk). Inkább olybá tűnik, mintha ez olyan olvasóknak szólna, akik ezt nem tudják, tehát például nem magyarok, így feltételezhető, hogy esetleg az

eredeti cikk, amit fordítottak, sem magyar.

20. Összefoglalva tehát elmondhatjuk, hogy a hidfo.ru portál szövegeinek szerzője vagy szerzői akár férfiak, akár nők, lehetnek kétnyelvűek (orosz-magyar), felsőfokú iskolai végzettségűek (nem fordítói), ismerik a jogi szaknyelvet, a katonai terminusokat (vagy jól fordítanak).

21. A fenti következtetéseket más időszakból származó cikkek elemzésével teszteltük. Azt vizsgáltuk, hogy idegen nyelvű szövegből fordították-e le a hidfo.ru-n, 2017.08.28-án megjelent *„Buta, primitív ellenségkép-gyártást kezdtek a liberálisok"* című cikket (http://bit.ly/2FKDU2r)?

22. Az elemzés során arra jutottunk, hogy a szóban forgó cikk idegen nyelvű szöveg magyar fordítása. Erre az alábbi jelek utalnak:

- *….miközben azt hazudják maguknak és olvasóiknak, hogy az ő erkölcsi magaslataikban soha nem gyártanak ellenségképet…* Ilyen birtokos szerkezetet folyó szövegben, sajtónyelvben nem használ magyar nyelvű szerző;
- „.. ***nyomdafestéket is elszenvedő módon kifejti****…"* Ilyen állandósult szókapcsolat a magyar nyelvben nincsen, ehhez hasonló van csak a „nyomdafestéket nem tűrő kifejezés". A fordító vagy a magyar eredetit tudta rosszul, vagy az idegen nyelvű szöveg nyersfordítását adta;
- *„…….mert nekik **nincs nyáj**, amit össze kell tartani…"* Birtokos jelzés nélkül birtokos szerkezetben nem áll szó ilyen formában a magyar nyelvben;
- *"…a liberális sajtó **szájából ömlik a szennyvíz**…"* Ez a szerkezet a magyar nyelvben úgy található meg, hogy *„ömlik a szenny a szájából"*. Egy rossz fordítás eredménye lehet az *„ömlik a szennyvíz a szájából"* szókapcsolat szerepeltetése. Viszont érdekes, hogy ugyanezt a szókapcsolatot (*„ömlik a szájából a szennyvíz"*) használja a magyaridok.hu is (http://bit.ly/2tYdlBb), és Vona Gábort rosszul idézve a pestisracok.hu is (http://bit.ly/2u1GLyg);
- *„…hiszen a **felvilágosult nyugatosok** közt nem szokás az ilyesmi…"* Egy magyar anyanyelvű fordító nem fordítja „nyugatosnak" a „nyugat" melléknévi alakját, ami „nyugati" lenne, mert tudja, hogy a „nyugatos" szó a magyar nyelvben már foglalt a Nyugat című folyóirat szerzőinek megnevezésére. Tehát próbálja elkerülni a magyar anyanyelvű szövegező ezt a fajta alaki egyezést. Inkább használja a „nyugati" melléknévi formát, vagy a pejoratív „nyugatimádót", tehát, aki a szöveget fordította, valószínűleg nem is magyar anyanyelvű;
- *„…egyébként teljesen ráfekszik az amerikai külügyminisztérium által korábban sulykolt ellenségképre…"* A magyar nyelv nem használja a hasonlóság kifejezésére ezt a szerkezetet, nem is ismerős a magyar nyelv számára.

A mindenegyben.com

23. A mindenegyben.com szerzőjének profilozása azért ütközik nehézségekbe, mert nem lehet tudni, hogy a blogba beválogatott és forrással ellátott cikkeket a szerző szó szerint veszi- e át, vagy átírja őket. A kommentek nyelvi színvonala hasonló, tehát mondhatnánk, hogy a nyelvi profil biztos. A kommentek nyelvi színvonalával ugyanis szemben áll a hivatkozott cikkek nyelvi színvonala (ez persze attól is függ, hogy melyik portált idézi a blog szerzője). Ezen kívül az internetes szövegek mindig többdimenziójú vizsgálatot igényelnek: a netnyelvi jellemzőkkel mindig számolni kell. Tehát egy helyesírási hibát, ha egyszeri, sem biztos, hogy egyéni szövegsajátosságnak kell tekinteni, hiszen az lehet a netnyelvi sajátosság is. Netnyelvi jelenség a helytelen központozás is. Egyes blogok szerzői például nem is használnak központozást. Összefoglalva tehát, a netnyelvi profilozás többdimenziójú, és az egyéni szövegsajátosságok nehezebben rendszerezhetők. Ez magából a blogműfajból is következik. Ugyanezt nem lehet elmondani az internetes sajtóorgánumok nyelvi sajátosságairól.

24. A Mindenegyben Blog szerzője különböző portálokról válogat össze cikkeket, amelyeket vagy ellát kommenttel (különböző hosszúságú) vagy nem. A kommentek hasonló színvonalúak. Szerzőjük maximum középfokú iskolai végzettségű. Ennek jelei a következő helyesírási hibák (a zárójel előtt kurzívval szerepel a szó a szerző szerinti helytelen írásmóddal, a zárójelben helyesen a megjelenés idejével):

- összetett szavak helytelen különírása (általában különírás az egybeírás helyett): *migráns áradat* (migránsáradat 2016.03.30. 22:15), *úgy is* (úgyis 2016.03.30. 22:15), *menekült kérdés* (menekültkérdés 2016.03.25. 23:31), *ajándék ételt* (ajándékételt 2016.03.25. 12:40);
- tulajdonnév melléknévi formája nagy kezdőbetűvel: *Törökországi* (törökországi 2016.03.30. 22:15);
- tulajdonév kezdő betűjének helytelen írása: Az EU-nak *soros* szerint (Soros 2016.03.22. 19:51);
- átlépi a hivatalos stílus határát trágárnak minősülő kifejezéssel: *„…tényleg szar lehet..."* (2016.03.25. 12:40)
- szavak indokolatlan egybeírása: *„…mert a másikfele…"* (másik fele 2016.03.25. 12:40)

25. A mindenegyben.com oldal profilozása során tehát a következő szövegsajátosságokat gyűjtöttük össze:[101]

- rossz helyesírási színvonal (szavak egybe-és különírása, tulajdonnevek helyesírása, központozás),
- trágár kifejezések,

[101] A profilozás során szót kell ejteni még egyszer arról, hogy a mindenegyben.hu oldal egy blogoldal. Tartalmaz idézésekkel átvett cikkeket (különböző szövegeket), amelyeket aztán a blogoldal szerzője kommentál. A profilozás a kommentálások szövegeinek elemzésén alapszik.

- szlenghasználat,
- stilisztikai rendezetlenség és
- következetlenség.
- Gyenge szintaktikai szerkesztettség.

26. A leírt szövegsajátosságok alapján elmondható, hogy a mindenegyben.com szerzője középfokú iskolai végzettségű, magyar anyanyelvű férfi.

27. A mindenegyben.com és a hidfo.ru oldalak esetében a szerzőazonosság nagy valószínűséggel nem áll fenn.

Irodalom

1. Balázs Géza – Takács Szilvia. 2009. *Bevezetés az antropológiai nyelvészetbe*. Pauz-Westermann-Inter-PRAE.HU: Celldömölk – Budapest.,
2. Basham, Richard –David Degroot. 1977. Current approaches to the antropology of urban and complex societies. *American Anthropologist* 79/2: 414-440.
3. Crystal, David. 1998. A nyelv és az etnikai, nemzeti hovatartozás. Társadalmi identitás. Pragmatika. Többnyelvűség. *A nyelv enciklopédiája.* Osiris Kiadó: Budapest. 51-56, 56-68, 159-163, 449-454.,
4. Cseresnyési László. 1999. Esszé a szlengről. In: Fenyvesi Anna – Kis Tamás –Várnai Judit Szilvia (szerk.), *Mi a szleng? Tanulmányok a szleng fogalmáról.* Kossuth Egyetemi Kiadó: Debrecen. 141-156.
5. Hidasi Judit. 2004. *Interkulturális kommunikáció*. Scolar Kiadó: Budapest.,
6. Hidasi Judit (szerk.). 2007. *Kultúrák@kontextusok.kommunikáció*. Perfekt Kiadó: Budapest., 7. Hoijer, Harry. 1948. Linguistic and Cultural Change. *Language* 24: 335-345.,
8. Juhász József – Szilák Jolán. 1974. Gondolatok a kriminalisztikai szövegelemzésről. *Belügyi Szemle* 9: 64-65.,
9. Juhász Valéria – Kegyesné Szekeres Valéria (szerk.). 2013. *Társadalmi nem és nyelvhasználat (Válogatott szemelvények az angol és a német szakirodalomból).* Szegedi Egyetemi Kiadó – Juhász Gyula Felsőoktatási Kiadó: Szeged.
10. Kiefer Ferenc (főszerk.). 2006. *Magyar nyelv*. Akadémiai Kiadó: Budapest.,
11. Kontra Miklós. 2006. Igazságügyi nyelvészet. In: Kiefer Ferenc (főszerk.), *Magyar nyelv*. Akadémiai Kiadó: Budapest. 1018-1024.
12. Kontra Miklós. 2006. Nyelv és jog. In: Kiefer Ferenc (szerk.), *Magyar nyelv.* Akadémiai Kiadó: Budapest. 1018-1038.
13. Minya Károly. 2011. *Változó szókincsünk* (*A neologizmusok több szempontú vizsgálata*). Tinta Könyvkiadó: Budapest,
14. Szilák Jolán. 1976. A nyelvészeti szövegvizsgálatok szerepe a kriminalisztikában. *Belügyi Szemle* 14/2: 51-54.
15. Szilák Jolán. 1979. A röpcédulák megfogalmazóinak behatárolása a kriminalisztikai nyelvészet eszközeivel. *Belügyi Szemle* 17/12: 92-95.,
16. Szilák Jolán. 1980. Az írásszokások néhány formai jegyének hátteréről. *Belügyi Szemle* 18/8: 67-68.
17. Szilák Jolán. 1981a. Újságcikkek szerzőjének megállapítása kriminalisztikai nyelvészeti szövegelemzéssel. *Belügyi Szemle* 19/6: 114-116.
18. Szilák Jolán. 1981b. Korunk kommunikációs zavarai. *Belügyi Szemle* 19/9: 43-50.,
19. Szilák Jolán. 1984. A valóság visszatükröződése a névtelen levelekben. *Belügyi Szemle* 22/12: 117-122.

M4. A portálok nyelvi távolsága – az alkalmazott kvantitatív nyelvészeti eljárás matematikai háttere

1. Tegyük fel, hogy:

1.1. Van kapcsolat egy szöveg szókincse (és a szavak gyakorisága) és a szöveg mondanivalója között (pl. "migráns" vs "menekült")

1.2. Ha két szöveg szókincse és a szövegben levő szavak gyakorisága hasonló, akkor a két szöveget hasonló retorika alapján írták, és hasonló lehet a politikai beágyazottsága is. Jelentősen különböző szókincsű szövegek politikai beágyazottsága különböző lehet (pl. Russia Today vs Washingon Post).

2. Ezen feltételeket követően, a következő képpen számoljuk ki egy *A* szöveg és egy *B* szöveg közti különbséget:

2.1. Legyen A_{gyak} az *A* szöveg szó-gyakoriság vektora, ahol a vektor minden eleme egy-egy szó szótövének gyakoriságát jelzi az *A*-ban. Tehát:

$A_{gyak} = (a_{alma}, a_{körte}, a_{citrom}, \ldots)$,

ahol pl. a_{alma} az a szám, hogy az "alma" szó hányszor szerepel az *A* szövegben.

Ezzel gyakorlatilag elhelyezzük az *A* szöveget egy *N* dimenziós térben ahol *N* = az összes lehetséges szó, ami az *A* szövegben megtalálhatunk. Legyen ebben a térben szereplő összes lehetséges szó halmaza a *K*.

2.2. Úgyanigy definiáljuk a B_{gyak} vektort, tehát elhelyezzük a *B* szöveget ugyanabban az *N* dimenziós térben ugyanúgy, mint *A*-t. Tegyük fel, hogy *A* és *B* szótövei ugyanannak a *K* halmaznak a tagjai (azaz *A*-t és *B*-t ugyanazon a nyelven írták).

2.3. Ahhoz, hogy megtudjuk, hogy *A* és *B* mennyire hasonlóak, elegendő egy vektor szorzást elvégezni A_{gyak} és B_{gyak} között, azaz:

$$Hasonlóság\ (A,B) = \frac{\sum_k a_k * b_k}{\sqrt{\sum_k a_k^2} * \sqrt{\sum_k b_k^2}}$$

ahol $k \in K$

Minél kisebb ez a szám, tartalmi értelemben annál hasonlóbb *A* és *B* szöveg.

3. Egy-egy portálnál a folyamat ugyanez, azonban portálok összehasonlításánál egy egy portal egészére vonatkozó vektorral kell a számítást elvégezni.